

31228

ప్రతిదినము ప్రకటింపఁబడును

Post Box No. 212.

Telephone No. 2544.

Vol. 14 } చెన్న పట్టణము 1926-వ సం॥ డిసంబరు నెల 3-వ తేది శుక్ర వారము } No. 206
సంపుటము ౧౪ } శ్రీ అక్షయనామసంకల్పర కార్తికహార బహుళ త్రయోదశి. } చందరిక ౨౦౬

అమృతాంజనము అన్ని నొప్పులకు మంచిమందు

గొప్ప గొప్పవారిచే వేలకువేలు యోగ్యతాపత్రములు వాందియున్నది. పంచభాష చీటి చూచి కొనిన మోసముగలుగదు.

అమృతాంజనము సకలవిధ నొప్పులకు సంజీవివంటిది

తలనొప్పుల మాన్పును, వాముప్రపోట్ల బాపును,
పార్శ్వపునొప్పులు బారడోలును, పొట్లబోగొట్టును
బెణుకుల భేదించును వాళ్ళు రూపుమాపును.

దగ్గును తగ్గించును దురదను తొలగించును.

ఈమందును రుద్దగానే చెమట పట్టుటవలన శరీర
మృతలి దుష్పదార్థములను తొలగించి దేహమున
కారోగ్యము గలిగించును. నొప్పులు తగ్గించును

విదేశములలో కూడ వాడుచున్నారు

చక్కనిడబ్బితో సహా సీసా 1-కి రు 0-10-0; డజన్ 1-కి రు 6-4-0. ప్రతియుంట నుండదగినది.

అమృతాంజనం డిపో, 6, 7 తంబుళెట్టివీధి, మద్రాసు లేక, 249 ప్రెరి రోడ్డు, ఫోర్టు బొంబాయి.

కాసు బంగారమునకు, సీమవెండికి, రత్నములకు పూచీనిచ్చెదము.

మావద్ద పలురకముల లోబాకులు, దుగ్గులు, మోపులు, బంగారు మెడచెయ్యిలు, మెల్లతొడులు,
టంబుల్లు మొదలగునవి తయారుగ నున్నవి. వివరములకు ఈవిధము విలాసములకు వ్రాయుము. 1597

పొత్తెట్లన్లు: కాకుపూను లక్ష్మయ్యచౌదరి, శనగపాటి కోటయ్య అంబుబదర్సు.

ది ఆంధ్ర జ్యాయలరి మాన్యుఫాక్చరింగు కంపెనీ

పాద్య ఫీసు: బెజవాడ. 1149 (8) 1597 బ్రాంచి: 51 ప్రెనాబజారురోడ్డు మద్రాసు.

అడిసన్సు

జమాన్, నూతన సం॥ర అమృతము

1-12-26 తేదినుండి 15-1-27 తేదివరకు జరుగును.

అధికముగా తగ్గించబడిన ధరలు, ప్రత్యేక విక్రయము

ప్రకటించు కా రే జి ణాం

వివి అమృతము క్యాటరాగునకై వ్రాయుము

ADDISON & Co., Ltd., Mount Road, Madras.

తలనొప్పి, లేక తలభారము

నోటియందు దుర్వాసన, తలతిరుగుట, పిత్తము మొదలగునవి

కారణము బాగుగా పనిచేయుటలేదని తెలుపుటకు గుఱుతులు. గనుక
అది చక్కగా పనిచేయుటకై తగినశ్రద్ధ పుచ్చుకొనవలెను. ఈ లక్ష
ణము మీ కగుపడినప్పుడు విశేషములకు మంచిబోషధమును పుచ్చు
కొనవలెను.

బ్రిస్టల్స్ మాత్రలను

వాడుడు. ఇదేమాదిరిసిటిలో నుండి బాధపడుచుండినట్టి వారి కనేమలకు ఇది సహాయము
చేసి, వారిని బాధనుండి తప్పించినది. గనుక మీరును అదేలాభమును పొందవచ్చును.

ప్రతికోటను విశేషముగ బడుచున్నది.

Also by Messrs. B. K. Paul & Co. M. R. Paul & Co. 1 & 3, Bonfield's Lane, Calcutta,
Kemp & Co. Bombay, Dey Bros, 32, Mogul Street, Rangoon. 2

హిందూఇన్స్ రెన్సు (18-10-26)

బొంబాయి కేవలీమాకంపెనీ లిమిటెడ్; స్థాపితము 1908.

అన్నివిధములైనటువంటి కేవలీమాకాలసీలను ఇచ్చి
మొదటితరగతి ఇండియాకంపెనీ.

ప్రత్యేక లక్షణములు 3194

(1) తిమ్మిని ప్రేమితుము. (2) ఎక్కువ లాభము,
(3) అల్పమేటికే కాక్పోఫీవర్, (4) ధారాళమైన మర
కులు, (5) దయగల ప్రియవాక్యము, (6) తనదని నిరూపించిన
తక్షామే సొమ్మును పట్టించెదను.

వివరమును నీతిగుప్తపానికి వ్రాసిన బహుళగలకు.

K. PADMANABHAPAI, B. A.,

Secretary Madras Branch

st Box No. 337 Mount Road Madras.

నెలకు రూ 2. పోస్టు విద్య.

ఉర్దూ, (కురకము) ఇంగ్లీషు, సంస్కృతము, హిందీ,
పంజాబీగణితము, జ్యోతిషము ఈ ప్రత్యేకత్యుత్తరముల ద్వారా
నేర్చుగలము. మీ ఇంటి నుండియే చదువవచ్చును. వారము
నకు ఒకపాకము. భాష ౧ కి నెల ౧ కి రూ ౨ 6 నెలలో
మంచి జ్ఞానమురాగలదు. వేరే ప్రాంతములు కొనవలసినములేదు.
మీ సంకేతము అన్నిటిని తీర్చగలము. మా పోస్టు ఖర్చులు
మేనే భరింతును

అచ్యుతవిద్యాలయము బ్రాంచి (1) నైజాము.

వెంసూరు. మఖిరతాలాక. యెస్. జి. యెస్ రైల్వే.

ముఖ్యమైన మూడువిషయములు

ఆరోగ్యమును, విశ్వవిద్యను, ధనము వీటినే మానవుడే
పుచ్చు కాంక్షించును. వీటిని సంపాదించుటకు మరేమియు
కష్టపడనవలసినములేదు అయితే 150 పుటలు గల

కామశాస్త్రమును

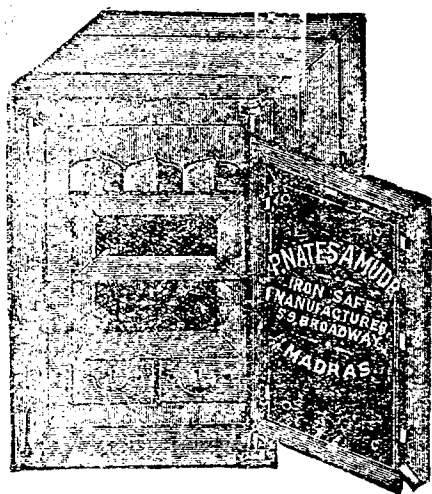
చదివించాలను. ఒకకార్డు వ్రాసిన మీకు యినాముగా
కపోతే ఖర్చులేక పంపబడును.

ఆతంకనిగ్రహఫార్మశీ, 26, కాబ్జీ, మద్రాసు.

బ్రాంచి: మొన్ రోడ్డు, కాకినాడ.

న ర స ము

దృ థ మై న ది న మ్మ క మై న ది

ఇప్పుటి మోస్తరు ప్రకారము బాగుగా తయారు చేయబడిన ఇనుప పెట్టెలు ఈ దిగవ తెలుపబడినవారివద్ద అమ్మకమునకు సిగ్గుగా పోవును.

బాంకులు, కంపెనీలు, కార్యాలయములు, కో ఆపరేటివ్ సంఘములు మొదలగువాటికి సరఫరా చేయబడినవి. (1429)

పి. న శే శ మొ ద లి యార్,

ఇనుపపెట్టెలు చేయువారు,

(ప్రాప్తి)లు, 89, బ్రాడ్వే, మద్రాసు.

నలురాజన్ ఎంజనీరింగు వర్కుస్.

బరన్ అండు బ్రాన్ ఫౌండర్లు

ఆయర్ ఎంజనులు, మోటారులు, మెషినుభాగములు, మొదలగు నవి రిపేరు చేయుటయందు సమర్థులవారు. రై నుమిల్లుకు కావలసిన

సిలండర్లు, స్పాష్టింగు వస్తులు సరసముగా యివ్వబడును. సుబ్బరాయప్పిల్లి, పెద్దనాయక్ పేట మద్రాసు. మెషినులకు సంబంధించిన భాగము లన్నియు ఆర్డరుయిచ్చిన తయారు చేసి యివ్వబడును. ఈ తిరుములు వ్రాసిన బడులు వ్రాయవలెను.

Powell's Extract of Golden

(3421)

పవలుగారి ఆమోఘమైన గెసో

నెగరో గమునకు

అద్భుతమైన గుణ మిచ్చును.

ఆంగ్ల ఆయుర్వేద ఔషధములనుండి తయారుచేయబడినది.

సెగరో గము, మేహరో గములు, మూత్రాశయము, మూత్ర పిండములయొక్క వాపు, శుక్ల నష్టము, బలహీనము, వీపులో నొప్పి మొదలగు వాటిని ఇది నమ్మకముగా కుదుర్చునట్టి దివ్యౌషధము.

గుణము:—6 మోతాదుల గెసోను పుచ్చుకొనిన తక్షణమే ప్రవణము తప్పక నిలుచును. మరియు మూత్రసంబంధమైన చిక్కలన్నియు మాయమగును. మూత్రహృదుండు మంటకూడ తగ్గును. దానియొక్క గుణము తెలియుటకై ఒకసారి దానిని వాడవలెను.

తీక్షణమైన వ్యాధికి బుడ్డి నెం 1 ఒకటికి ధర రూ. 1—4—0

దీర్ఘ వ్యాధికి బుడ్డి నెం 2 ఒకటికి ధర రూ. 1—8—0

మా దివ్యౌషధములను సుప్రసిద్ధమైన డుకాణము లన్నిటిలోను దొరకును.

మా చిత్రచిత్ర క్యాటలాగునకై వ్రాయుడు.

ఈ త్రము లన్నియు ఆంగ్ల భాషలో వ్రాయవలెను.

N. Powell & Co.,

Manufacturing Chemists,

Lamington Road, BOMBAY

సి. క న్న య్యా కం వె ని వారి వలన

చెన్నపురి ఎస్టేట్ డు థి యే టర్ లో

ద శా వ త్తా ర ము

జనవరి మొదటి తేదీవరకు ప్రదర్శింపబడు

రాత్రి నాటకములు:—ప్రతి మంగళవారము, గురువారము, శనివారములోనున్న రాత్రి 9 గంటలకు

పగటి నాటకములు:—ప్రతి సోమవారము, బుధవారము, శుక్రవారము, ఆదివారములోనున్న సాయంత్రము 5 గంటలకు

నాటకం యొగములలోనున్న శ్రీమన్నారాయణుడు అవతరించిన పది అవతారములను నాటకం సంవత్సరములగా

లక్ష యాదేశం రూపాయలు ఖర్చుచేసి తయారు చేయబడి నాటకం గంటలలో జరుపబడును.

టిక్కెట్ల ధరలు వివరము:—రూ. 3, 2, 1, అలాలు 8.

C. CUNNIAH, Proprietor.

బెంగాలు శాసనసభ

స్వరాజ్యవాదులు మంత్రిపదవు లిగి కరింపడు

కలకత్తా, డిసెం 1:— బెంగాలు శాసనసభయందు ఎన్నుకొనబడు శాసనముగూడ భర్తీ చేయబడినది. మంత్రివర్గమునే రద్దు చేయవలసియున్నది గావున స్వరాజ్య ప్రభుత్వమును పునరుద్ధరింపవలెనా యనునది ప్రశ్న యొందున్నది. మంత్రుల వేతనములనుగూర్చి ఓటింగుసమయమువచ్చినప్పుడు స్వరాజ్యేతరులు చాలమంది ప్రభుత్వమువారిపట్టు చేరవచ్చును. గౌహతీకాంగ్రెసులో ఏమనీర్తానించెడకోయని యెదురుచూచుచున్నప్పటికి ని యీలోగా స్వరాజ్యపక్ష నాయకునికి కలురంపి ఉద్యోగ మంగీకరించెదరాయని అడిగినట్లయిన యిప్పటి నాయకుడుగూడ సరసింహరాజుగారు గోష్ఠి ప్రభుత్వలో చెప్పిన జవాబునే చెప్పెదరు. కావున మంత్రివర్గపు ఔర్పాటులనుగూర్చి మృదీయతతోను స్వతంత్రులతోను మాత్రము చర్చలు జరుగుచున్నవి. స్వతంత్రవాదులందరును హిందువులే. వీరిసంఖ్య హిందువులలో సగముండును.

మంత్రివర్గ వే విధముగా నుండును

ఇప్పుడెందరు మంత్రులే రేచే విధముగా నుండుననదియే బెంగాలునందు గొప్ప ప్రశ్న యొందున్నది. ఇందులో అభిప్రాయ భేద మున్నట్లయిన చాలచిక్కులు రాగలవు. ఏలయన ఇద్దరు మహమ్మదీయులును ఒక హిందువును మంత్రులుగా నున్నట్లయిన స్వతంత్రవాదులు స్వరాజ్యవాదులతో కలిసి మంత్రివర్గమును త్రోసివేసెదరు. ఒక మహమ్మదీయుడును ఒక హిందువుడును ఇద్దరు మంత్రులే యుండ వలె నని స్వరాజ్యేతరులలో తాత్కాలిక మైన యొడంబడిక ఏర్పరచుకొనినట్లు తెలియుచున్నది. మహమ్మదీయులలో చాలమందికి మంత్రిపదవులనంగీకరించుట యిష్టమని తెలియుచున్నది. వారిలో మాడుపక్షము లున్నవిగావున నీ నిషయమై రెండు పక్షములవారికైనను ఏకాభిప్రాయముండవలెను. స్వరాజ్యపక్షము వ హిందు షా ర్వుద్దూప త్రి క యిం క ను ఏపార్టీవా రెంతమంది యున్నారో ప్రకటింపలేదు గాని 95 గురు ఎన్నుకొనబడు సంఖ్యలోను 50 మంది స్వరాజ్యపక్షము వారు 45 మంది యున్నారు. (ఆ. ప్రె.)

బెంగాలు ప్రభుత్వము

ఎక్సెన్స పాలిసీ

కలకత్తా, డిసెంబరు 2:—కలకత్తా గెజిటునందు బెంగాలు ప్రభుత్వమువారు ఆల్కహాల్ పానాదాయములయొక్కయు ఓషధులయొక్కయు అమ్మకమును ఖర్చును ఎట్లు స్వాధీనపరచుకొనవలెనో తెలియజేయుచున్నారు. పావులను సప్లయిలను తగ్గించినారు. నాటుసారాయములు బియ్యపు సారాయముల ధరలకు నిర్బంధ మేర్పరుపబడ్డది. సారాయముఖర్చు ఎక్కువగా బెన్సుఖర్చు తక్కువవచ్చును. ఎచ్చుబెచ్చుల పావులుండి పనిచేయవలెనో నిర్ణయించుటకు ప్రభుత్వమువారిప్పుడు మరిశాలుగు లై సెన్సింగు బోర్డులను నిర్మింపవలెనని నిశ్చయించిరి. నల్లమందు త్రాగుటను శిక్షార్హ మగునట్లుగా చేయవలెనని చూచుచున్నారు. (క్రీ. ప్రె.)

కొచ్చిను శాసనసభ

కొచ్చిన్, డిసెంబర్ 1:—కొచ్చిన్ శాసనసభలో శిన్నటి దినమున చీఫ్ స్పీకరు ఆఫీసు రొక సభ్యుని కొనసాగిన అవమానమునుగూర్చి చర్చించుటకై సభాకార్యక్రమమును నిలిపివేయవలసినదని ఎ. శంకరరావుగారు ప్రతిపాదించగా ప్రజోపయోగకరమైన విషయములు కాదని అధ్యక్షుడు డంగీకరింపక పోయెను. 19 మంది అధికారతర సభ్యులు వెడలిపోయిరి. పిమ్మట కొచ్చిన్ క్రిమినలు ప్రొసీజర్ సవరణబిల్లు ఆమోదింపబడెను. (ఆ. ప్రె.)

యజమానులకు సేవకులకు

భేదము లేదు

ఇటలీలో సూతనపద్ధతి

కలకత్తా, డిసెంబరు 1:—ఇటలీలో నికమండుమండి యజమానులనియు సేవకులనియు భేదముండరాదనియు అందరును శమానులుగా నుండవలెననియు ముసులీమీగారు నిశ్చయించి నట్లును పనివాండ్రకు స్టేటుహక్కు లొసంగు పత్రము తయారు చేయబడుచున్నదనియు స్టేటుమెను పత్రికకు వచ్చిన ప్రత్యేక కేబులువార్త తెలుపుచున్నది. (క్రీ. ప్రె.)

బెంగాలు కరంసీసమితి స్థాపించుట

టి. సి. గోస్వామిగారి ప్రసంగము

కలకత్తా, డిశంబరు 1:— కరంసీ కోలాహలము, కరంసీ విధానములను భారతదేశమునకు సంభవించుచున్న ఆపరిమిత నష్టము గఠించి భారత కాపనసభాసభ్యుడు టి. సి. గోస్వామిగారు బెంగాలు కరంసీ సమితి స్థాపనసందర్భమున ఉపన్యసించెను. గవర్నమెంటు కరంసీ విధానమును విఫలముగ విమర్శించెను. ప్రకృతపు కరంసీ విధానము అమలనందున బూనిన యెడ, భారతదేశము స్వరాజ్యము బహుమతికి యింగ్లాండు నకు యిండియాదేశము తాకట్టుపెట్టబడెనని ప్రపంచము తెలిసికొనును. ఆరికసభ్యుని విధానముచే దేశమునకు హాని సంభవించుచున్నది. కాని యివిషయ ప్రాముఖ్యమును ప్రజలు గుర్తించుచున్నందులకు సంతోషించెను. రాజకీయముగనే గాక ఆర్థికముగ నూడ భారతదేశము బానిసత్వము ననుభవించుచున్నదని వారు చలించుచున్నారు. విదేశపు పరిశ్రమల లాభము నిమిత్తము 1895 నుండి మారకము నడపబడుచున్నది. మారకము ద్వారా కోట్లకొలది రూపాయలు విదేశములకు బోవుచున్నవి. ప్రజాహితేయిత్వమందు బాలానువాదిట్టి సమస్య యెడ దొరికెను. కైఫియత్ ఖండింపక తప్పదు. భారతదేశమంతట వ్యవసాయ, పారిశ్రామిక క్షేమములకు బహు నష్టదాయకముగ నుండును గాన 18 పెన్సిల మారకము లేకుండునట్లు ఖండించుచు తీర్మానము గావించబడెను. అసంబ్ధియందు ప్రవేశకెట్లబడనున్న బిల్లును సభ్యులు ప్రతిఘటింపవలయుననియు గూడ తీర్మానింపబడెను. కరంసీ సమస్య గఠించి ప్రజల ప్రబోధించుట కొరకు కరంసీ సమితి స్థాపింపబడెను. గోస్వామిగారి రథ్యక్షులగునై బెంగాలు సభ్యులుగను నుండిరి.

(అ. ప్రె.)

బొంబాయికొన్ని నేషనలిస్టుపాం

నూతన ఆపోజిషనువర్గము

బొంబాయి, డిసెం 1:— ప్రభుత్వమువారికి బలమైన తిరుగుబాటుగా నుండుటకై బొంబాయి కాపనసభలోని క. రుపక్షముల నొక్కటిగా చేయుట కొకయుద్దేశమును బయలుదేరినది. పక్షనిర్మాతలైన ప్రకాశము నిర్మాతలను నిజంధనలను అంగీకరించి సాలుకు 50 రూపాయ లాసగుచున్న నట్లయిన బొంబాయి కాపనసభలోని ఏసభ్యుడైనను యీ నూతన పక్షమునందు సభ్యుడుగా నుండునట్లును. పార్టీసభలో మూడింటికి ఐదువంతు లనుకూలుగానుండిరేని కాపనసభలో వచ్చు ఏప్రశ్ననైనను పార్టీప్రశ్నగా చేయవచ్చును. పైనింబక సభలో చెప్పబడిన ప్రకారము ప్రతి సభ్యుడును, పార్టీ ఆజ్ఞాప్రకారము ఓటు చేయుచుండునట్లును. పార్టీవా లొకప్రశ్నను సాంఘికవిషయమని తలచిరేని అది పార్టీప్రశ్న కాబోదు. ఎవరి తరపునకు నెన్నుకోబడెనో అట్టి ప్రశ్నలపై తనయుద్దేశముచే నట్లు ఓటుచేయవచ్చును. ఈపార్టీ యొక్క సాధారణసభ 15 వ లేదన జరుగను.

(ఫ్రీ. ప్రెస్.)

నాభాలో మద్యనిషేధము

డిశంబరు 4:— నాభాలో మద్యనిషేధపు ప్రచారము ప్రారంభమయ్యెను. తెంపరెన్నుసంఘమువారు అనేక ఉపన్యాసములను ఏర్పాటుజేసి కార్యక్రమము ప్రారంభించిరి.

(ఫ్రీ. ప్రెస్.)

పంజాబులో నూతనవ్యవసాయపు ఏర్పాటులు

చీనాబు నది దిగువ ప్రాంతములందు పశ్చిమసర్కిలునందు నీరు నిలువయుండిన స్థలములలో వ్యవసాయము నూతన పద్ధతులపై జరుపుటకు స్కీము తయారుచేయబడెను. నీరు నిలువ యుండిపోవుటచే వ్యవసాయమునకు నిరుపయోగమని ప్రజలు విడిచిపెట్టిన కొంతభాగమును ఇరిగేషను కాళివా రాక్రమించుకొని మోలడెయినరు అను నూతన యంత్రముతో బానుజేయించెదరు. ఈ యంత్రమును రెండువైపులనుంచి నీరు పైకి తోడి పీచుట్టు భూమిని కాత్తుపద్ధతుల ననుసరించి సాగుజేయదురు.

(అ. ప్రె.)

రంగం, డిశంబరు 1:— నేనాధిపతిగారు జనరలు టైల్టరు మేజరులానుగార్లతో లాపియోనుండి 1-వ తేదిన మోమయోదబ్బిరి.

నైకలును తయారు చేయుటయందొక నూ: పద్ధతి.

వర్తకునికి లాభకరమైనది

స్వంతదారునికి

శ్రీ శ్రేష్ఠమైనది

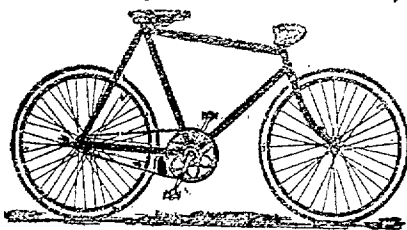
హార్ కూల్సు నైకిళ్లు పలురంగులతో తయారు చేయబడినది.

(బ్రిటిష్ వారిచే తయారు చేయబడినది. అమితముగా తయారగుటచే

చౌకగా విక్రయించుటకు వీలైనది)

611

వేరునందు హార్ కూల్సు

బలమునందు హార్ కూల్సు

1-కి ధర రూ 83 లు మాత్రమే

ఎటుపు, ఆకుపచ్చ, నిప్పురంగు, ఊదా, అన్ని రంగులు కలిపిన రంగు మొదలగువాటిలో గలవు.

Sole Agents:—ENGLISH CYCLE & MOTOR IMPORTING Co., 9 Broadway, Madras

Sole Agents for RUDGE, PEARL & INVICTA CYCLES.

చదువుడు!

యోచించుడు!!

కొనుడు!!!

జగత్ప్రసిద్ధిచెందిన

కామినియా నూనె

(రిజిస్టరు చేయబడినది)

ఉష్ణప్రదేశముల కిది ఆహారమైన వాసనద్రవ్యము. ఇది వెంట్రుకల టోనిక్‌గానుండు కాబోదు, వారి యొక్క అభివృద్ధిని, సౌగంధ్యము హెచ్చించును. పుష్టియందు గలగుంట్లను పోషింపను, బుట్టలను మన్నింపను.

రంగమరిన వెంట్రుకలకు మాయాంశ రంగును గలిగించును

దీనియందు వానోహారమైన మునాసర గలదు. ఉపయోగించిన తరువాత వెంట్రుకల ఉత్తాపమును, చల్లదనమును, మంచియోర్పును గలిగించును. కేవల కేలకుంకి దీనిని ఉపయోగించి, దీనినే గలగు ఆహారమైన అల్పవృద్ధి గలమును గుడించి చాల గొప్పగా నొగడియున్నార

ఈ దిగువ తెలిపబడిన యోగ్యతాశక్తికను చదువుడు.

దివాన్‌బంధు భండారీ, అన్యుకొడుగు పంజాబునండి (వాసింద):

“యీ కామినియా నూనెను పరిశీలించిరి. ఇది వెంట్రుకల టోనిక్‌గానుండుటను, అందుముగా నుండుటను చాల ఉపయోగపడును. ఏ. పి. మూలముగా 4 బుడ్లను దయచేసి పంపురే.”

దీనిని ఉపయోగించుటకు మునుపకును. ఇప్పుడే దీనిని కొనుడు.

1 బుడ్లి ఫాక్స్ 1-10-0 వాస్తుభుక్తు 0. ప్రశ్నము.
8 ” ” 2-10-0 ” ” ”

పాచ్చరిక:—కామినియా నూనె ప్రభుత్వమునందు, గ్రామమునందును నుండు నాగరిక మైయుండు ప్రతిభు. ఇందులకు శిష్టకావ్యము. కొందరు వర్తకులు తెలియనివర్తకుల రకము నిచ్చి “ఇది సరసము, శ్రేష్ఠమైనది” చెప్పుదురు. అందుగా వానికి గొప్ప లాభము గలదిని తెలుసుకొనుట గాన ఆట్టి చల్లని వ్యాపారాంత్రములకు మిగుల బాధపడుదు. ఎప్పుడైనా కామినియా నూనె తప్ప మరెవరైనా వాడెనుంటే దీని కిగతరముగొనుడు.

అత్తలకు అన్నిటికి రాజువంటిది

ఓటో దిల్ బహారు

వాడినవా రెవరిచే చాల గొప్పగొప్పగా ప్రశంసించబడినది. కేతిరు మలయందు కొన్ని యక్కలను వేసిన కొత్తగా గోసిన వస్త్రములవలె మీ యిట్టప్రకారముగా వాని వాసన వ్యాపించును.

దీనిని ఒకసారి వాడుడు.

ఇరువ త మీ రెప్పుడును దీనినే వాడుదురు

1/2 డౌన్సు బుడ్లి 1-కి ధర రూ 2-0-0; ఏ. పి. ఖర్చులు అజా 0-5-0 ప్రశ్నము. | కాంకిట్ బుడ్లి 1-కి
1/2 ” ” ” 1-4-0; ” ” 0-5-0 ” ” ధర 0-2-0

సోల్ వజంట్లు:— ఆంగ్లో ఇండియన్ డ్రగ్స్ అండు కెమికల్ కంపెనీ,

126

285, జమ్నా మసీదు మార్కెట్టు, బొంబాయి.

గాంధీ దైవజ్ఞుడు

భవిష్యత్తును గఠించి గర్వవ్యాకుంబు 5 ప్రశ్నలు (వాసివంకి ఎడల సరియగు బయలు ప్రాసిఫంపెనము ప్రశ్న వాయుకాలము నేక జాతక నఖతైనను తెలుపవలెను. 5 ప్రశ్నలకు రూ 1-0-0 వై ప్రతిప్రశ్నలకు రూ 0-4-0 ఏ. పి. ఖర్చులు 0-4-0 అవును.

అంజనేయ స్వామి జ్యోతిషాలయము

8 రు ద్ర డి

సుందరి తైలము

డబ్బీ 1-కి వెల రూ 0-8-0

ఒక డబ్బీ తైలము విరువక రాచిన ముఖమున ఏర్పడు మెరిమలు మచ్చలు మానును. ముఖము కాంతివారి, నన్ను గా అద్భుతమలె ప్రకాశించును. చర్మము చ్చుదుర్మము కలిగి వాజ్ఞానేతను. ఈ తైలము మంచి మనాసన నలిగి మిగడవలె నుండును. అమృతాంజనం డిపో, బొంబాయి - మదరాసు,

భారత పారిశ్రామిక వాణిజ్య మహాసభ

డిసెంబరు 20 81 వ తేదీని కలకత్తాలో జరుగనున్న వాణిజ్య పారిశ్రామిక మహాసభ వారి విచారణకుగాను, దక్షిణ హిందూస్థాన చర్యనర్తక సంఘమువారు ఈక్రింది తీర్మానములు విశేషించియున్నారు:-

1. (1) ఇండియన్ కలెక్టివ్ అండ్ ఎక్స్క్లూజివ్ రాయలు కమిషనులోని అధిక సంఖ్యాక సభ్యుల నివేదికను యీసభ వారు నిరాకరించుటకు తీర్మానించడమయినది. ఆనివేదికలో ఏర్పరచిన రూపాయకు 18 పెన్సుల తేలు మారకము హానికర మని ఖండించుచున్నారు. హిందూదేశము ముఖ్యముగా ముడి సరుకులను పండించి ఎగుమతిచేయు దేశముకనుక అట్టి మారకము తేలును ఆంగ్లాలో పెట్టుటవల్ల హిందూదేశ వాణిజ్యమునకును పరిశ్రమలకును నష్టపరచుచున్నదని హాని కలుగగలదు మారకము తేలు వీలైనంత తగ్గించవలసినదని ప్రభుత్వమువారిని కోరుచున్నారు. మారకము తేలు 18 పెన్సులుగానే ఉంచుటకు వారు దేశముయొక్క నిలువ బంగారమును న్యయపరచి పాడుచేయ వద్దనియు కోరుచున్నారు.

(2) ఇండియన్ కలెక్టివ్ అండ్ ఎక్స్క్లూజివ్ విచారణకై నియమింపబడిన రాయలు కమిషనువారి నివేదికలోని అల్పసంఖ్యాక సభ్యుల యభిప్రాయములను ఆమోదించుటకు తీర్మానించబడినది.

(3) పదునెనిమిది చర్యుల వ్యాపారమును ప్రోత్సహించుటకు ఇదివరకు ఎగుమతిపన్ను నూటికి 15 వంతుల వేయబడియుండెను. కాని వ్యాపారములు బాగా అభివృద్ధిని పొందక పూర్వమే సరకు తేలునుతగ్గించి నూటికి 10 వంతుగా మార్చబడినది. ఈమార్పు విషయములో చర్యనర్తక అభిప్రాయముల నేమాత్రము తీసికొనలేదు.

ఇట్లు తగ్గించుటవల్ల పరదేశములవారు యీదేశపు చర్యములను చాకగా తెప్పించుకొనుటకు సౌకర్య మేర్పడినది గాని యీదేశములకు లాభముకలుగునట్లుగాను, వ్యాపారమభివృద్ధి నొందుటకుగాను చేయబడియుండలేదు.

హిందూదేశపు పన్నులను విచారణచేసిన సభవారు ఇప్పుడీన్ని నూటికి 10 వంతులు తేలునుకూడా తీసివేయవలసినదని సలహాయుట్టులలో యీదేశపు వర్తకుల యామోదము నెంత మాత్రమును పొందియుండలేదు. గత మహాయుద్ధములలో యీదేశములోని చర్యనర్తక వ్యాపారము ఎక్కువసంఖ్యకు సప్లయచేసి యున్నందున తోడ్పడియుండెను.

ఇప్పుడీవ్యాపారము చేయుచున్న దేశములను నిరుత్సాహపరచి సరకు వ్యాపారమును పరదేశముల వశముచేయుట యగుచున్నది గనుక పన్నుల విచారణసంఘమువారు నూచించిన ప్రకారము నూటికి 10 వంతునయున్న తేలునుకూడా రద్దు చేయుటకు కూడదని యీసభవారు తీర్మానించుచున్నారు. ఈవ్యాపారము వైస్రమునకు బహు ప్రయోజనకారియనియు ఎగుమతిదీనినతి సన్నులనువహించుచు టారిఫ్ బోర్డువారి చేత, యొకవిచారణసంఘమును నియమింపజేసి ఇప్పుడుఉన్న ఎగుమతిపన్నును తిరిగి నూటికి 15 వంతునకుగాని 10 వంతునకుగాని తిరిగి తగ్గించి యీచర్యవ్యాపారమును రక్షించవలసినదని యీసభవారు కోరుచున్నారు.

(4) ఇప్పుడున్నటువంటి ఇంకంటాక్సు (ఆదాయపు పన్ను)రేట్లు చాలపెచ్చగా ఉన్నవనియు వ్యాపారవాణిజ్యములకు నిరుత్సాహకరములుగా నున్నవనియు కనుక తగ్గించవలసినదనియు నూపర్ టాక్సు (అధికాదాయపుపన్ను) యుద్ధ కాలమందలి అవసరమునుబట్టి విధింపబడి వసూలుజేయబడిన దగుటచేత యుద్ధానంతరము ఇంతకాలము వరకున్న రద్దుచేయబడకుండా ఉండుట అసంబంధమనియు, యీసభవారు తీర్మానించుచున్నారు.

(5) ఆదాయపుపన్ను- అధికాదాయపుపన్ను చట్టమును అమలుపెట్టు సంస్కరములలో అంశం నిబంధనలకు నిరంకుశముగా అన్వయముచేసి ఇష్టముచచ్చినట్లు పన్ను విధించుట అక్రమముగా నున్నదని యీసభవారు తీర్మానించుచున్నారు. కనుక ఇట్టి అన్వయములవల్ల కలగజేయుచున్న తొలగించుటకు వ్యాపారపారిశ్రామిక సంఘములలో కోసి విచారణచేసి సౌకర్యములను కలుగజేయవలసినది కోరుచున్నారు.

(6) ప్రయాణికులకు- సరుకులకు ఇప్పుడున్న రైల్వే రేట్లు అత్యధికముగా నున్నవనియు- వ్యాపారవాణిజ్యముల యభివృద్ధికి అనుకూలముకాదుగా తగ్గించవలసినదనియు ప్రపంచములోని యితర దేశములలోవలెనే ప్రముఖమైన దేశీయవ్యాపారముల రవాణాకు సహాయకరముగా నుండునట్లుగా ముడి సరుకులను ఫ్యాక్టరీలకు ఎగుమతిచేయుటకును- ఫ్యాక్టరీలనుండి తయారైన సరుకును ఓంకేపులకు తేర్చుటకును సులభముగా రవాణాజేయుటకై ఓలనునట్లు రైల్వేరేట్లను తగ్గించవలసినదిగా కోరుచున్నారు. (అ. ప్రె.)

రాయలు వ్యవసాయ విచారణ కమిషను

కలకత్తా సామ్యుచారణ

బెంగాలు వ్యవసాయశాఖ డైరెక్టరుసామ్యము

కలకత్తా, నవంబరు 20:- నేటి ఉదయమున రాయలు వ్యవసాయ విచారణకమిషను సమావేశము కలకత్తాలో ప్రారంభమయ్యెను. ఉద్యోగములసంఖ్య పరిమితముగలవనియు, పట్టభద్రులకు ఉద్యోగములం దెంతగౌరవముగలదో అంతగౌరవము గల యితర జీవనోపాయములు గనుక సమలయుననియు క్రమముగ అభిప్రాయము వ్యాపించుచున్నదని కమిషను అధ్యక్షుడు డి.కె.వి.గో ప్రభువుగారి అభిప్రాయముతో బెంగాలు వ్యవసాయశాఖ డైరెక్టరు సహాయుడైరెక్టరు కె.ఎ.ఎ.గో మేకలీను గారు సామ్యమునిచ్చుచు అంగీకరించిరి. వ్యవసాయదారుల అప్పులను దెలిసికొనుటకు తక్కులు లేవనిరి. ఈరాజధానియందు పశువుల పెంపకము యెంతమాత్రము సంకల్పితకరముగ లేదని ప్రత్యుత్తర మిచ్చెను.

వైస్రముబడయుటకు మంచి సౌకర్యములు, పారిశుధ్యము, మంచి నీరునసతి, గ్రామప్రజల సౌఖ్యముకొత్తను ముఖ్యముగ గావలయును. కాని ఒకగ్రామముయొక్క ఆర్థికవితమును సంపూర్ణముగ దెలిసికొనుట సుసాధ్యముగాదని వారభిప్రాయము నిచ్చిరి. (ప్రీ. ప్రెస్. తంతి)

కలకత్తా, డిసెంబరు 1:- నేటి ఉదయమున రాయలు వ్యవసాయ విచారణకమిషను తిరిగి సమావేశమయ్యెను. బెంగాలునందు జాటు భావ్యభివృద్ధినిగరించి వ్యవసాయశాఖ డైరెక్టరు ఫిన్ లూగారి సామ్యము తీసికొనబడెను. ఈపంట పండించుటయందు బెంగాలునకు బెక్కు అనుకూలపరిస్థితులున్నను నిల్లత్తుముగ నుండరాదనియు, వీనియందు ఉదాహరణము చురుకరాదనియు, జాటు అభివృద్ధికొరకు ప్రయత్నములు సలుపవలయుననియు డైరెక్టరు నుడిచెను.

తనశాఖ వ్యవసాయశాఖతో సానుభూతితో నున్నదనియు, అటవీశాఖయొడ అంతగా తనశాఖకు పరిచయము లేదనియు ప్రధానయంజనీరు బెంగాలు యిరిగేషనుశాఖ కార్యదర్శి రాయ అమరనాథబూదూరు సామ్యముచెప్పెను. మూతనముగ నేర్పాటుజేయు వీటిపాదల స్త్రీములు అధమము ఆడ జిల్లాలకు లాభకరముగ నుండును. కాని ప్రోజెక్టులగురించి వివరముగ పరిశీలనజేయుటకు సిబ్బందిజాలదు. చెరువులద్వారా సాగుబడి వృద్ధిజేయుటకు అవకాశములులేవు. పల్లపులములందు వీటి వరద పారింది తదనంతరము నీటినివిడగొట్టి తనూలమున భూమిని మెరకజేయుటగురించి పరిశోధనము జేయవలయును. వరదలు విరమముగ నున్నప్పుడుకూడ సదులగట్టు ప్రకృతయందు గండ్లుపడునట్టి అవసరముగలవు. (ప్రీ. ప్రెస్. తంతి)

బొంబాయి, డిసెంబరు 1:- వార్తాపత్రికలందు సభావేదికలందు గౌహాతి కాంగ్రెసు సలుపవలసిన కర్తవ్యమేదీయని విత్కరింపబడుచున్నది. స్వరాజ్యవాదులకు, యథోచిత సహకారవాదులకు ముఖ్యతములందు గట్టి భేదాభిప్రాయములు గలవు గాన ఉభయపక్షములకు వికలముగల ప్రబలాలంకములుగలవని అసంబ్ధి స్వరాజ్యపక్షసభ్యుడు జమ్నాదాసు మేథా, జొంజాయి శాసనసభ స్వరాజ్యపక్షసభ్యుడు బాలు భాయి దేశాయిగార్లు చెప్పుచున్నారు. “వికమత్యమా తేకలాంకలా” అను శీర్షిక క్రింద మైనజేర్కొనిన సభ్యుల అభిప్రాయమును బలపరచుచు “యండియన్ సేవనలహెరాల్డు” వ్రాయుచు వికమత్యము స్వారాధిభిలాషులను యథోచిత సహకారపక్షీయుల వేయు కేకలనియు, వారుగోరునది వికమత్యముగాక శత్రు సన్యాసము జేయగోరుచున్నారనియు స్పష్టముగ వ్రాయుచున్నది.

గౌహాతిలో యథోచిత సహకారపక్షము, స్వరాజ్యపక్షము సంయుక్తమైన అధికారధూర్జహల మద మాచవలయునని సరోజినీదేవి, ఎస్.ఆర్. టేర్నీ, జె.కె. మేథా, బి.ఎఫ్. బరూచాగార్లు చెప్పుచున్నారు.

శ్రద్ధ కోపకారములు, వ్యక్తులమధ్యగల శత్రుత్వముల బెంబులమగ్గింపుచును టేర్నీగారు వార్తాపత్రికలందువ్రాసిరి. పండితశ్రీహృద్య, శ్రీనివాసఅయ్యంగార్లుగంగస్వామిఅయ్యంగార్లు సరోజినీదేవి మొదలగు కాంగ్రెసునాయకులు జయకారుగారు ఎన్నికలందు విజయమొందినప్పుడు అభినందనముల నంపుటచే విభేదములు శాశ్వతముగ నుండజాల వని ఆయన విశ్వసించుచున్నారు.

క్రాంతికలు పత్రిక కాంగ్రెసుపక్షమున వికలము కావలయునని సంగంబదీయవ్యాసమందు వ్రాయుచున్నది. రాష్ట్రీయ స్వాతంత్ర్యము బడయుటకు శాసనసభ లందు కృషి సలుపవలయుననియు భిన్న రాష్ట్రీయుల అవసరములబట్టి ఒకవిధానము తయారుజేయవలయుననియు వ్రాయుచున్నది.

అంగ్లో హైందవ అభిప్రాయమును వ్యక్తముజేయు యీ వివేకగుర్యునాదులతో వికలము గావలయునని హెచ్చరించుచున్నది. (ప్రీ. ప్రెస్. తంతి)

గ్రామ పునర్నిర్మాణము

గ్రామపునర్నిర్మాణ విచారణ సభాకార్యదర్శిగారిట్లు వ్రాయుచున్నారు.

వ్యవసాయమును గూర్చిన రాయల్ కమిషను ఏర్పాటు అయినతర్వాత గ్రామపునర్నిర్మాణ సంస్థ ప్రాధాన్యము వహించినది. రానురానుపురం (కొయంబూరుజిల్లా) అరియా కోడు (మాపలాప్రాంతము) ఇందుకూరుపేట (కెల్లూరుజిల్లా) హద్దండము (తిరువాన్కూరు) ఈత్రదేశములయందు వై. యం. సి. ఏ. కారి గ్రామపునర్నిర్మాణ శాఖాసంఘములు జయప్రవముగా పనిచేసినవి. అక్టోబరు 14 తేదీమొదలు 17 తేదీవరకు క్రైస్తవవిద్యార్థి సంఘముయొక్క పూనమల్లి మకాములో క్రైయత కె. టి. పాల్ గారిసంగిన యువస్వాసములపట్ల విద్యార్థులలో యుత్సాహపూరిత వాప్రతిపాదములు జరిగినవి. అందుమీద పై చెప్పబడిన కమిటీవారు కోరుటవల్ల “గ్రామ సంస్కరణమును విద్యార్థి యువకుల కర్తవ్యము” అను విషయములగూర్చి మద్రాసులోని కళాశాలలన్నిటిలో నుపస్థాసముల నొసగుచున్నారు.

ఒక ఉపవిచారణమండలియొక్క సభ నవంబరు 27వ తేదీని వై. యం. సి. యే. లో జరిగినది. ముందు జరుగవలసిన యుద్యమమునకు కార్యక్రమము తయారుచేయబడినది. “గ్రామ సంస్కరణ సేవార్థము విద్యార్థిసంఘము” అనుపేరుతో సంఘ నిబంధనలయొక్క చిత్తును గె. టి. పాలుగారు తయారుచేసిరి. ఈ సంఘ సభ్యత్వమునకు చందాలేదు. వారుచేసెడి ప్రజాసేవ యే వారి సభ్యత్వమునకు అర్హతనిచ్చును. 98 గురు విద్యార్థులు సభ్యులుగాచేరిరి. సేవాసమితులు యనపేరుతో సభలను ఏర్పాటుచేయుటకును, గ్రామ పరిస్థితి విచారణ చేయుటకు చర్యింపవలసిన విషయనూచిక నొకదానిని తయారుచేయుటకును తాత్కాలిక విచారణసంఘము నొకదానిని ఏర్పాటు చేసిరి.

ఇట్టి ప్రజాసేవను చేయుచున్న యితరసంఘములుగూడ తమ ప్రతినిధులను పంపుటకు కోరబడినవి. సదరు ప్రతినిధులు కూడ కార్యనిర్వాహకవర్గములో జేగుటకు అంగీకరించబడినది.

సేవాసమితి ఒక్కటింటికి ఒక కార్యదర్శితో మద్రాసు విశ్వవిద్యాలయమునకు చెందిన 15 కళాశాలలను 14 హాస్టల్సున్న 29 సేవాసమితులను స్థాపించవలసిదిగా తీర్మానింపబడినది.

క్రైస్తవమన్ ప్రారంభములోపుగా సదరు 29 సేవాసమితులును నెలకొల్పబడినయెడల క్రైస్తవము నెలపులలో గ్రామ ప్రచారము చేయవలయును. వై. యం. సి. ఏ. వారు పనిచేయుచున్నగ్రామములలోని యుద్యమపథిని అందరను పరీక్షించి చూచుటకు వేసంగి నెలపులలో ఏర్పాటులు చేయబడును. ఈ సేవాసమితులను స్థాపించుటకై కావలసిన సహాయమును పొందుటకుగాను ఈక్రింది తాత్కాలిక విచారణ సంఘసభ్యులతో తరుచు సంప్రదింపుచుండ గోరుచున్నాము.

కె. టి. పాలుగారు (అధ్యక్షుడు) కె. ఆర్. శాస్త్రి గారు, సామ్యుయల్ యన్. విలియమ్సుగారు (కార్యదర్శులు) ఈసాకు జేవిడ్ గారు, యన్. వై. కృష్ణస్వామిగారు, ఏ. రామ స్వామిశారు, ఏ. రామమూర్తిగారు, జె. యన్. పున్నయ్య గారు, టి. యన్. పరమేశ్వరంగారు. (సభ్యులు)

బావలా మరణశాసనపూర్వక ముగ ముంటాజిబీగమున కిచ్చిన

సొత్తు

కరచీబి జప్తుజేయించుట

బొంబాయి, నవంబరు 29:- బావలా, ముంటాజి బీగమునకు మరణశాసనపూర్వకముగ యిచ్చిన రూ. 75,000 ముంటాజి బీగముకూతురు తనకు రావలయునని దావాజేయ, వ్యాజ్యము విచారణజరుగుచున్నది. ఈ వ్యాజ్యము యిట్లుండ ముంటాజిబీగముయొక్క అమ్మమ్మ యీసామ్మ బావలాత్తె యెశ్వరికిని యివ్వరాదని జప్తుచేయించెను. ముంటాజిబీగము నకు నాల్గులక్షలు విలువగల నగల యీసామ్మ బాగ్రత్రతేయుట కిచ్చెను. ఇచ్చినట్లు ముంటాజిబీగము బావలాకేసు విచారణ సందర్భమున అంగీకరించెను. తన నగలలో కొన్ని యిందూరు మహారాజావద్ద గలవని ముంటాజిబీగము వాత్సల్యముయెచ్చెను. ఈనగలు తన అమ్మమ్మవనికూడ అమె బిచ్చుకొనెను. (అ. ప్రె.)

శాసనసభ్యులు-మంత్రి పదవులు

సి. రాజగోపాలాచారిగారి యభిప్రాయము

బొంబాయి, డిశం 8:—“శాసనసభ్యులను, నిర్వాహకాధ్యక్షులను యీ రెండు జాతీయకార్యక్రమములను కాంగ్రెసు సంస్థ కొనసాగించు చుండునని నాయభిప్రాయము” అని సి. రాజగోపాలాచారిగారు మావిలేజీలో ప్రసంగించుచు బరికిరి. మదరాసు స్వరాజ్యయుల సీతినీ గూర్చి గూడ దెల్పిరి. ఇండిపెండెంటును మంత్రివర్గమును స్వరాజ్యయులు బలపరుచుచు నాయనియడుగ ఆచారిగారు తన తిరువతిక్కణి దీని ఉపన్యాసముగూర్చి మాచించి టిటిగాయని తిరిగిప్రశ్నించిరి. మంత్రివర్గమువారి ఓటమిబట్టి సాంఘిక పక్షమాతములను ప్రజల మోహదీపలేదని విశదమయ్యెను. వారు సానికపంపుములన్నియు వశపరచుకొనినను బ్రాహ్మణ్యవ్యవస్థ ప్రకటించుటచే పూర్తిగా ఓడిపోయిరి. బ్రాహ్మణేతరులలో విద్యావంతులు ఎన్నికల గుణపాతమునెరింగి యికనైన యిట్టి విధానము వదలు కొనవలసి యుండనని నేను దీని ఉపన్యాసము నందు దెల్పియుంటిని. కాంగ్రెసుపక్షమువారు మంత్రిపదవులస్వీకరింపమనియు జన్మిమపక్షమువారిని ఓడింతుమనియు బాస జేసియుండిరి. అందుచే వారు ఇండిపెండెంటు మంత్రివర్గమునకు వారంగీకరింపక తప్ప వేరేమియు జేయ నరకాళములేదు. అట్టి మంత్రివర్గము నంగీకరించుటకు కాంగ్రెసువారి కెట్టి యభ్యంతర ముండవని నేను జెప్పటలో నిదియే యుద్దేశించితిని. డిల్లీ ఆ.భా.కాం. సంఘము తీర్మానములో గూడ నదియే గలదు.

శాసనసభలలో కాంగ్రెసు వారు జాతీయ జీవనాభివృద్ధికి అవసరమగు తీర్మానములను చట్టములను గావించుటకు తోడ్పడుదురు. మదరాసులో స్వరాజ్యయులు రెండు వాదనలు జేసియుండిరి; ఉద్యోగములు స్వీకరింపకుండుట, జన్మిమ అధికారమును పడద్రోయుట. డిల్లీ తీర్మానము యొక్క అర్థము ప్రకారము, సాంఘిక పక్షపాతివిరహితమగు ఇండిపెండెంటు మంత్రివర్గమునకు తోడ్పడియే మదరాసు స్వరాజ్యయులు వాదనలు నిలబెట్టుకొనగలరు.

బ్లాక్ బోసపుగారు జెప్పినట్లు జేయుటకు పిలువడదు. నిరంతర ప్రతిఘటన విధానము బలవత్తముగ నుండునని నాకు నమ్మకము లేదు గాని, వాదనలను నిర్లక్ష్యముజేయుట మాత్రము కాంగ్రెసు ప్రతిష్ఠకు భంగకరముగ నుండును.”

గౌహతి కాంగ్రెసులో ఉద్యోగముల స్వీకరించుట గూర్చి వేరువిభముగ తీర్మానించినచో కాంగ్రెసు శాసనసభ్యులు రాజీనామా నీయవలెనాయని ప్రశ్నింపగ “కాన్సిల్లో నమ్మకములేనివారిని ప్రశ్నింపవలెదు. ఐనను మీరు కోరిరి గనుక నాయభిప్రాయము చెప్పెద. కాంగ్రెసు శాసనసభ్యులు నిజముగ రాజీనీయవలసియుండును. కాని ప్రజలు కాంగ్రెసు నిర్ణయములో నేకిభవింతురగాక తిరిగి ఎన్నికలు జరుపవలసి రుండును.”

కాంగ్రెసుసభ్యులలో తగవు లుండరాదు. రిస్పాన్సిబుల్ గాదులు స్వరాజ్యయులు విక్రమముగావలెను. కాంగ్రెసును ఎన్నికలపక్షముగ జేయరాదు. కాని కాన్పురు ఢిల్లీ తీర్మానము లను అట్లుజేయ... ఐదు. ఇప్పుడు జనుకంజ నేడుజాలను. కాంగ్రెసును అన్ని పక్షముల పార్టీల మెంటు గ మార్చు తీర్మానము గౌహతిలో గావించబడునని నేనమ్మును.” కాన్సిల్లోలో కాంగ్రెసువారు నిర్వాహకాధ్యక్షులకు తోడ్పడుకాసనములను తీర్మానములను గావించుట మంచిదే. రిస్పాన్సిబుల్ గాదులు, ఇండిపెండెంటులు మంత్రులుగనున్నచో మధ్యనిమేషమున్నగు నిర్వాహకాధ్యక్షులను కొనసాగించ తోడ్పడవలెను.

ద్యంప్రభుత్వ విధానములను అట్టిదిపి టుగా మన్నచో వారు తమపదవులకు రాజీనామా నీయవలెనని నాయభిప్రాయము.” (ఫ్రీప్రెస్.)

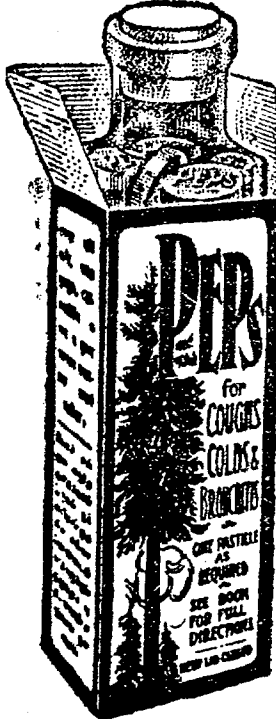
బి. సి. పాలుగారి నామినేషను

బి.సి. పాలుగారిని బెంగాలు శాసనసభకు కార్మిక ప్రతినిధిగ (కే. సి. రాయ చౌదరిగారి స్థాన) గవర్నరుగారు నియమించుట తెలియుచున్నది. (ఇండియన్ డెయిలీ మెయిలు.)

బొంబాయి, డిసెంబరు 2—రంచి ఓడ 1వ తేదీన ఏడవ చేరెను. మంచునా ఓడ 1వ తేదీన ఏడవలో బయలుదేరెను. మల్జా ఓడ 1వ తేదీన పోర్ట్ బ్లూరు చేరెను. (ఆ. ప్రె.)

అహమదాబాదు, డిసెంబరు 2:—రైల్వేదారులు భాగముగాకు నిన్న మధ్యాహ్నము వచ్చిరి. నేడు గుజరాతుమహా విద్యాలయమును చూచి ఇక్కడ కార్మికులసౌకర్యము నాలలోండురు. (ఫ్రీప్రెస్)

మీరు శ్వాసము విడుచునప్పుడే పెప్స్ మీకు గుణము గలిగించును

చెడు జలుబును మీరు పారదోలవలెను.

ఒకబుతువునందు మొదటగలగునట్టి జలుబును అత్యముచేయకూడదు. అట్లానర్చిన ప్రాణాధారమైన శక్తిని (వైట్ లిటిన్) తప్పించి రొమ్ముకు ఊపిరితిత్తులకు సంబంధించిన భయంకరమైన వ్యాధులు గలుగును. జలుబును పారదోలుటకు తక్షణమే పెప్స్ ను క్రమముగా వాడుడు.

చలి, తలదీర్పు, గొంతురాసుట మొదలగునవి ప్రారంభించిన తక్షణమే ప్రప్రథమమున పెప్స్ ను పుచ్చుకొనుడు. శ్వాసమును పీల్చుటకు పీల్చెనట్టి అద్భుతమైన ఔషధము నోటియందు కరిగినప్పుడు బొవధసంబంధమైన సాగలుగును జీవితమునకు ప్రాణాధారమైన భాగములన్నియు సవరుసాగచే స్నానముచేయించబడును. పురుగులను నాశనమొనర్చి, చక్కగా ముదుర్చునట్టి శక్తి నిచ్చును.

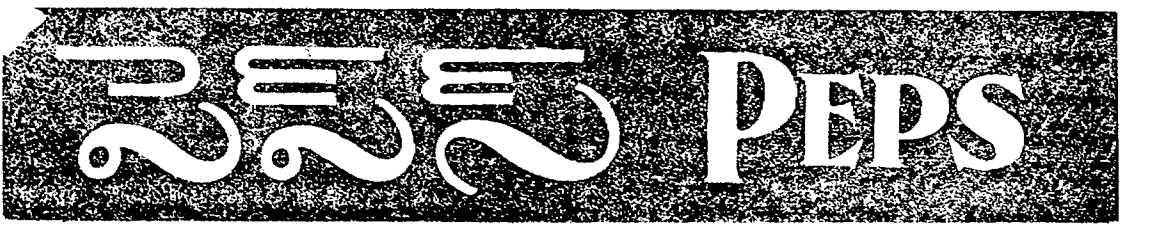
ఈ ప్రకారముగా నేరులో పెప్స్ గొంతుకు ఉపశమనమును గలిగించి, దుర్వాస్థలను పోగొట్టును, రొమ్ముభారమును తగ్గించును, ఊపిరితిత్తులకు సంబంధించిన వ్యాధులను దరికి జేరనీయదు. ప్రణాములు, రక్తముగడ్డకట్టుట పీటినివదిల్చి ఊపిరి తిత్తులకు వ్యాధులను కలిగించునట్టి భయంకరమైన పురుగులనుండి శ్వాసనాళములను స్వేచ్ఛగానుంచును.

పెప్స్ మిక్చులి అమాల్గమమైనట్టియు గుణమిచ్చునట్టి దివ్యౌషధము. అకస్మాత్తుగా గలుగుజలుబు, శీతలము, గొంతు రాసుట, కంకణాళములకు సంబంధించిన వ్యాధులు, దగ్గులు, రొమ్ముపడికేము, శ్వాసనాళసంబంధమైన ఉబ్బసము మొదలగునవి రానీయక ఆటంకపరచును. మరియు గొంతు, రొమ్ము, ఊపిరితిత్తులు మొదలగువాటిని బలహీనము, వ్యాధులనుండి కాపాడును.

పురుగులను చంపునట్టి అత్యద్భుతమైన బిల్లులు

ప్రతిచోటను కెమిస్టులందరివద్దను, బొవధ దుకాణాదారులవద్దను బుడ్డి 1 కి రప్ప 1-0-0 చొప్పున దొరకుచు లేక మావజంట్లవద్దనుండి నేరుగా తెప్పించుకొనుడు.

మెనర్సు దాదా అందుకో, ఎస్ప్లనేడ్, మద్రాసు.

లిట్టను ప్రభుత్వ ఉపన్యాసము

రంగూను డెయిలీన్యూస్ వ్యాఖ్య
రంగూను, డిశం 2:— లిట్టప్రభుత్వ సెంటు ఆంధ్రాను విందుసముయమున నొసంగిన ఉపన్యాసము రంగూను డెయిలీన్యూస్ పత్రిక వ్యాఖ్యానముచేయుచు నిట్లుగ్రూయుచున్నది:— ఉభయదేశములలోని నాయకులును ఉభయదేశముల కనుకూలమైన పరిష్కారమార్గమును కనుగొనవలెనని నూచించుచున్నారు. ఇదిసరియైన నూతన. ఈమాటను రెండుసంవత్సరముల క్రిందటనే భారతీయులు చెప్పియుండిరి. ఈవిధములనున్నట్టిని కాండుకే. బిలు సమావేశమునందు తొలగింపవలెనని వారప్రపంచడిగియుండిరి. కాని అప్పుడు ప్రభుత్వమువారు నిరాకరించిరి. తమనియమితకాలము సమీపించుచున్నను అవి శ్వాస స్థానమును విశ్వాస ములంకరించునని ప్రభుత్వగారేమో పిచ్చినమ్మకములను పెట్టుకొనియున్నారు. కాని యీపని నెరవేరుట ప్రభుత్వగారి చేతులలోను వీరితిరువాతినమ్మ గవర్నరుగారి చేతులలోను కలదు. (ఫ్రీ. ప్రెస్)

గాంధీమహాత్ముడు

కాంగ్రెసుకు పెళ్లనది లేనిది తెలియదు
అహమదాబాదు, డిసెం. 8:—గాంధీమహాత్ముడుజర్మను సోషియలిస్టు మొదలగువారితో కలిసి అహమదాబాదునుండి నేటియువయమున వార్తాత్తు బయలుదేరెను. అప్పుడు సత్యాగ్రహశ్రమములో వీరు రెండువారములుందురు. (ఫ్రీప్రెస్)
ప్రతినిధి కలుసుకొని మాట్లాడగా నేమియు చెప్పనని చెప్పెను. కాంగ్రెసుకు బోయెదరా అనుగగా ఏమి నిశ్చయము కాలేవని నవ్వును మహాత్ముడు బదులు చెప్పెను. (ఫ్రీప్రెస్)
అహమదాబాదు, డిసెంబరు 2:—రైల్వేయము యువరాజు దంపతులు వచ్చియినట రెండుగంట లుండిరి. ఇక్కడ తేనీరుత్రాగి ఉదయపురముబోయిరి. (ఆ. ప్రె.)
లక్నో, డిసెంబరు 2:—సర్. వి.యము మారిసుగారు యి.వి. రైల్వే లక్నోనేషను తెరచురు. లక్నోవిశ్వవిద్యాలయ చాన్సలరు కామరానుగారు ఉపాధ్యక్షుడుగా నియమింపబడిరి. (ఆ. ప్రె.)

మద్రాసు సెనేటు ఎన్నికలకు

అభ్యర్థులు

1926 సం॥ డిసెంబరు 11 వ తేదీ యువయం

11 గంట మొదలు సాయంకాలం 4 గంటల

వరకు ఎన్నికలు జరుగను.

- 1 శ్రీయుత నందయం ఎ. ఆచందాశాస్త్రిగారు
2. ,, సి. ఆచందాశాస్త్రిగారు
3. ,, డి. బాలకృష్ణాశాస్త్రిగారు
4. ,, కె. బాలకృష్ణాశాస్త్రిగారు
5. ,, ఆర్. బాలకృష్ణాశాస్త్రిగారు
6. ,, రామకృష్ణాశాస్త్రిగారు
7. ,, డి. వీ. వేదాశాస్త్రిగారు
8. ,, పి. గోపాలకృష్ణాశాస్త్రిగారు
9. ,, ప. ద్రావిడ శాస్త్రిగారు
10. ,, రామకృష్ణాశాస్త్రిగారు
11. ,, ఆర్. బాలకృష్ణాశాస్త్రిగారు
12. ,, కె. బాలకృష్ణాశాస్త్రిగారు
13. ,, డి. బాలకృష్ణాశాస్త్రిగారు
14. ,, రామకృష్ణాశాస్త్రిగారు
15. ,, ఆర్. బాలకృష్ణాశాస్త్రిగారు
16. ,, డి. బాలకృష్ణాశాస్త్రిగారు
17. ,, రామకృష్ణాశాస్త్రిగారు
18. ,, ఆర్. బాలకృష్ణాశాస్త్రిగారు
19. ,, కె. బాలకృష్ణాశాస్త్రిగారు
20. శ్రీయుత నందయం ఎ. ఆచందాశాస్త్రిగారు
21. శ్రీయుత నందయం ఎ. ఆచందాశాస్త్రిగారు
22. ,, రామకృష్ణాశాస్త్రిగారు
23. ,, డి. బాలకృష్ణాశాస్త్రిగారు
24. ,, కె. బాలకృష్ణాశాస్త్రిగారు
25. శ్రీయుత నందయం ఎ. ఆచందాశాస్త్రిగారు
26. శ్రీయుత నందయం ఎ. ఆచందాశాస్త్రిగారు
27. ,, రామకృష్ణాశాస్త్రిగారు
28. ,, ఆర్. బాలకృష్ణాశాస్త్రిగారు
29. ,, కె. బాలకృష్ణాశాస్త్రిగారు
30. ,, డి. బాలకృష్ణాశాస్త్రిగారు
31. ,, రామకృష్ణాశాస్త్రిగారు
32. ,, ఆర్. బాలకృష్ణాశాస్త్రిగారు
33. ,, కె. బాలకృష్ణాశాస్త్రిగారు
34. ,, డి. బాలకృష్ణాశాస్త్రిగారు
35. ,, రామకృష్ణాశాస్త్రిగారు
36. ,, ఆర్. బాలకృష్ణాశాస్త్రిగారు
37. ,, కె. బాలకృష్ణాశాస్త్రిగారు
38. ,, డి. బాలకృష్ణాశాస్త్రిగారు
39. ,, రామకృష్ణాశాస్త్రిగారు
40. ,, ఆర్. బాలకృష్ణాశాస్త్రిగారు
41. ,, కె. బాలకృష్ణాశాస్త్రిగారు
42. ,, డి. బాలకృష్ణాశాస్త్రిగారు
43. ,, రామకృష్ణాశాస్త్రిగారు
44. ,, ఆర్. బాలకృష్ణాశాస్త్రిగారు
45. ,, కె. బాలకృష్ణాశాస్త్రిగారు
46. ,, డి. బాలకృష్ణాశాస్త్రిగారు
47. ,, రామకృష్ణాశాస్త్రిగారు
48. ,, ఆర్. బాలకృష్ణాశాస్త్రిగారు
49. ,, కె. బాలకృష్ణాశాస్త్రిగారు
50. ,, డి. బాలకృష్ణాశాస్త్రిగారు
51. ,, రామకృష్ణాశాస్త్రిగారు
52. ,, ఆర్. బాలకృష్ణాశాస్త్రిగారు
53. ,, కె. బాలకృష్ణాశాస్త్రిగారు
54. ,, డి. బాలకృష్ణాశాస్త్రిగారు
55. ,, రామకృష్ణాశాస్త్రిగారు
56. ,, ఆర్. బాలకృష్ణాశాస్త్రిగారు
57. ,, కె. బాలకృష్ణాశాస్త్రిగారు
58. ,, డి. బాలకృష్ణాశాస్త్రిగారు
59. ,, రామకృష్ణాశాస్త్రిగారు
60. ,, ఆర్. బాలకృష్ణాశాస్త్రిగారు
61. ,, కె. బాలకృష్ణాశాస్త్రిగారు
62. ,, డి. బాలకృష్ణాశాస్త్రిగారు
63. ,, రామకృష్ణాశాస్త్రిగారు
64. ,, ఆర్. బాలకృష్ణాశాస్త్రిగారు
65. ,, కె. బాలకృష్ణాశాస్త్రిగారు
66. ,, డి. బాలకృష్ణాశాస్త్రిగారు
67. ,, రామకృష్ణాశాస్త్రిగారు

ఎన్నిక పత్రములను రిజిస్ట్రార్ పోస్టుద్వారా వైసుచాసె
లరుగారికి 1926 సం॥ డిసెంబరు 11 తేదీ 4 గంటలకు
కాలం 4 గంటలకు లోపుగా అందులాగున బంపవచ్చును
సెనేటు హాల్లో ఉన్న బాల్కునెట్లలో కూడా
వోటు కాగితాలు వేయవచ్చును.
డిసెంబరు 18 తేదీ సాయంకాలం 11 గంటలకు
లకు ఓట్లు కాగితములు లెక్క పెట్టబడును.
* * * * *

ఆంధ్ర విశ్వవిద్యాలయము

సెనేటునకు (10-12-23) కార్యక్రమము

ఆంధ్ర సెనేటు వార్షిక సమావేశము డిసెంబరు 10 వ
తేదీ ఉదయం 11 గంటల ముగియముదూరములో
న జరుగును. ఈ సమావేశములో సమావేశము ప్రతి
పాదించవలసిన సభ్యులు డిసెంబరులోపున రిజిస్ట్రార్ గారికి
తెలియజేయవలెను.

సెనేటు సమావేశమునకు ప్రాతినిధ్యము వహించువారు
ను. రిజిస్ట్రార్ గారికి ప్రాతినిధ్యము వహించువారు.

కార్యక్రమము

ప్రశ్నోత్తరములను వారే విశ్వవిద్యాలయ స్వత్వమునకు
కొన్ని భాగములు నిండికేటవారు ఆమోదించినట్లు తెలుప
బడును.

ఆంధ్ర విశ్వవిద్యాలయపు లెక్కలను లోకమునకు తెలియ
జేయుటకు తీర్మానము చేయించుటకు ప్రభుత్వమువారు గౌరవించి
నిండికేటవారు 1927 సం॥ బడ్జెటును అందుకు పూర్వపు అర్థ
సంవత్సరము రిజిస్ట్రార్ బడ్జెటును సెనేటునకు దాఖలు జేయు
దురు.

ఆచార్య పోస్టుగ్రాడ్యుయేటు విద్యలను విశ్వవిద్యాలయ
మువారు చేర్చవలెననియు, ప్రభుత్వమువారు ధనసహాయము
జేయవలెననియు అకడమికు కాన్ఫిరమేషన్ గావించిన తీర్మాన
ము ఉద్ధరించబడును. విజయనగరం బొబ్బిలి చిల్లపల్లి మున్నగు
రాజు లొంగిన ధనసహాయము పతకములు స్వీకరించబడినట్లు
తీర్మానించబడును.

విశ్వవిద్యాలయ స్వత్వమునకు కొన్ని నిబంధనలు ఇం
తకు పూర్వము మద్రాసు విశ్వవిద్యాలయమునందలి కాలేజీల
లో ఉదయించిన విద్యార్థులకు సగము పాఠ్యసంపుట విద్యార్థులకు
అప్పుడప్పుడు ఆంధ్ర విశ్వవిద్యాలయమునందు పరీక్ష
జేయవలెనను ప్రాతినిధ్యము వహించువారు తయారయిన నిబం
ధనలు సెనేటువారి చర్చకు జేబడును.

సభ్యుల తీర్మానములు

డిగ్రీలు పొందుటకు అర్హులై యుండియు యింగ్లీషు పు
చ్చుకొననివారు రిజిస్ట్రార్ కు తీర్మానము ద్వారా 2 చెల్లించిన
చో రిజిస్ట్రార్ గ్రాడ్యుయేటులో చేర్చుకొనబడవలెను. వారికి పట్ట
భద్రుల పాఠ్యసంపుటయు, నుండవలెను. అను తీర్మానమును
ఎల్. సుబ్బారావుగారు ప్రతిపాదించెదరు.

పట్టభద్రులు జాబితాలో రిజిస్ట్రార్ అగుటకు రూ 8
రుసుము పుచ్చుకొనరాదు. ఎప్పుడు పాఠ్యసంపుట విశ్వవిద్యాల
యవారియందు విద్యార్థుల గడవిన వారందరిని ప్రాతినిధ్యము
ముగ కోరినంతమాత్రమున రిజిస్ట్రార్ గ్రాడ్యుయేటులో చేర్చుకొ
నుచుండవలెను. ఏడాది గడవిన పిమ్మట జూలైలోపుగా వా
రు మరల దరఖాస్తు పంపవచ్చునో రూ 1 రుసుము పుచ్చు
నవలెను. డి. గురుమూర్తిగారు.

ఈ విశ్వవిద్యాలయమునకు సంకీర్ణించబడిన విశ్వవిద్యాల
యములందు పాఠ్యసంపుటవారిని చేర్చుకొనవలెనని ఎ. సూర్య
నారాయణమూర్తిగారు సమావేశము ప్రతిపాదించెదరు.

సెనేటు ప్రాతినిధ్యము వహించు విశ్వవిద్యాలయమునందు
చేర్చుకొనవలెనని పి. చి. సీతారామశాస్త్రిగారు ప్రతి
పాదించెదరు.

నిరుద్యోగ సమస్యను విచారించుటకు జయంతి రామ
య్యపంతులు, ఎ. ఎస్. కృష్ణారావు సర్. వి. రెడ్డినారాయ
డు, ఎం. వెంకటరంగయ్య డి. గురుమూర్తిగారు సభ్యులుగనుం
డు సంఘమును నియమింపవలెనని డి. గురుమూర్తిగారు ప్రతి
పాదించెదరు.

శిశుమణి, విద్యను పరీక్షలకు పెట్టది, ఎం. ఎ. డి
గ్రీతో సరిపోవునది ప్రాచ్యవిద్యలకు సంబంధించిన పరీక్ష యం
చవలెనని పి. చి. సీతారామశాస్త్రిగారు ప్రతిపాదించెదరు.

ఇక ముందు దేశభాషలలో ప్రాచ్యవిద్యలలోని సాంకేతిక
ధర్మలలో సుపయోగించుటకు సంస్కృతభాషలోని సాంకేతిక
పదములను ఎంచి తీయుటకు వివిధ భాషల పండితులు సమావేశ
ము కృషి చేయవలసిన విశ్వవిద్యాలయమువారిని సభ్యు
సంఘ మేర్పరచు గోరవలెనని జయంతి రామయ్యపంతులుగా
రు ప్రతిపాదించెదరు.

ఫానిక, మునిసిపల్ సంఘముల ప్రతినిధులవలెనే జిల్లా
లోని విద్యాసంస్థల ప్రతినిధులు గూడ సెనేటు ప్రతినిధులుగ

ఎన్నుకొనబడుటకు చట్టమునందు దశాశము కలుగజేయవలెను.
ఎ. సూర్యనారాయణమూర్తిగారు

శాసనసభకు ప్రతినిధి

సూర్యనారాయణమూర్తిగారు ఆంధ్ర విశ్వవిద్యాలయమునకు
ప్రత్యేకముగ నొక ప్రతినిధిగ నుంచుటకు ప్రభుత్వమువారు
తగిన ఏర్పాటులు జేయవలెను. జి. లక్ష్మన్న రెడ్డిగారు.

ఆంధ్ర విశ్వవిద్యాలయము (6) సెక్టరులో (2)
క్లాజునందు అవతరణులు తరువాత బెజవాడకు ఉత్తరమునకు
ఎల్. సుబ్బారావుగారు.

ఉపాధ్యాయులకు ప్రాతినిధ్యము పరీక్షలు

మాడెంట్లు ఉపాధ్యాయులను తీయించుటకు వారు విశ్వ
విద్యాలయ పరీక్షలకు కాలేజీలలో చదువుకుండనే హాజరు అం
టకును, వారు చదువునని లేబరేటరీ శిక్షణ ను పునరుత్తరమున విద్య
లకుగా ఆవిర్భవము మాత్రము లేబరేటరీ శిక్షణ బోధనలు సరి
ఫీకేటు తెచ్చిన జూలైననియు అనుచరి యివ్వవలసినదిగా అక
డమికు కాన్ఫిరమేషన్ నిండికేటవారు శిష్యుల జేయవలెను.
ఎల్. రంగరెడ్డిగారు ప్రతిపాదించెదరు.

సంవత్సరంతోపు పరీక్షలు డిసెంబరులో జరుపుచుండవలె
నని ఎల్. సుబ్బారావుగారు ప్రతిపాదించెదరు.

వెను ఛాన్సలరుగారి జీతము రూ 2000 మింపకుండ
రూ 1,500 లోను గాకుండ యుండవలెను. ప్రతి వత్సరము
సభ్యుల సమ్మతిపై నాధారపడి యుండవలెను- ఎ. సూర్య
నారాయణమూర్తిగారు.

ప్రభుత్వమువారు ప్రస్తుతము నిర్వహించుచున్న విద్య
సంస్థలన్నింటిని యి విశ్వవిద్యాలయమునకు సాలీన గ్రాంటుల
తోగూడ ఒప్పగించవలెను. ఈ విషయమును ప్రభుత్వమువారికి
తెలియజేయుటకు గవర్నరువద్దకు రాయబారము నంప
వలెను.

ఈ విశ్వవిద్యాలయమునందు వైద్యమునకు ఎల్. ఎం.
ఎస్. డిగ్రీని, విద్యాశాఖకు బి. టి. ఎం. టి. డిగ్రీలను (బి. ఇ.
డి. ఎం. ఇ. డి. డిగ్రీలను) తీసివేయవలెను. ఏర్పాటుజేయవలెను.
వై తీర్మానములను చట్టమునందలి కొన్ని నిబంధనలను
సవరింపగోరుచు ఎ. సూర్యనారాయణమూర్తిగారు ప్రతిపాదించె
దరు.

తగ్గిరడలతో నివాసములేని విద్యార్థులందరినీ హాస్టల్స్
ఏర్పాటుజేయవలెను. అట్టి విద్యార్థులను ప్రత్యేకముగ ఉపాధ్యాయు
లకు కొప్పగించవలెను. విద్యార్థుల జీవనసౌకర్యము తగినయేర్పా
టులు జేయవలెను. విద్యార్థులకు మతబోధ యేర్పాటుజేయ
వలెను. ఈ విషయములందు ప్రతిపాదించు యంత పనిచేసినదియ
రిపోర్టు జేయుచుండవలెను. విశ్వవిద్యాలయాధికారులు అప్పు
డప్పుడు విచారించవలెను. అని ఎం. వెంకటరంగయ్యగారు ప్రతి
పాదించెదరు.

విశ్వవిద్యాలయ కేంద్రసాసముగ బెజవాడకు హాడ చేర్చు
నట్లు చట్టము సవరింపవలెనని, సుబ్బారావుగారు ప్రతిపాదించె
దరు. విజయనగరముగూడ చేర్చవలెనని ఎం. వెంకటరంగయ్య గా
రు, జి. సాంబయ్య, ఎ. సూర్యనారాయణమూర్తి, పి. సి. సీ
తారామశాస్త్రిగారు సమావేశము ప్రతిపాదించెదరు. పదిమై
ళ్ల యావరగా తొలగించి 20 మైళ్ల యావరగాలో నుండు కాలేజీ
లన్నియు విశ్వవిద్యాలయ కాలేజీలకు నుండవలెనని కె. కోటి
లింగంపంతులుగారు సమావేశము ప్రతిపాదించుదురు.

ఎ. సూర్యనారాయణమూర్తి గారు యిట్లు ప్రతిపాదించె
దరు. పరీక్షాఫలితము నూటికి 45 కన్న తక్కువ పాఠ్యసంపుట
చో ఆసంఖ్య నెచ్చించుటకుగూర్చి సూచనలు చేయుటకు రివి
జనుబోర్డు (యిద్దరు సెనెటరులతో సహా) నియమించవలెను.

ఒకసారి పరీక్షకు హాజరయ్యవారు పోయినచో, తిరిగి స్కూ
లులో చదువ ననవచ్చులేమన వరల పరీక్షకు హాజరగుటకు అ
నుజ్ఞ నీయవలెనని అకడమికు కాన్ఫిరమేషన్ శిష్యుల జేయవలెను.
ఒకపరీక్షయందు వివిధ భాగములను వేరువేరుగా పాఠ్యసంపుట
గూడ చదువుకొని, పాఠ్యసంపుటవారు గుర్తించవలెను. ఆకో
బరుపరీక్ష పాఠ్యసంపుటవారు ముందుకెలల తెండెన్ను ఆప్స
రములేకుండ ప్రాధికారమునకు చేర్చుకొనబడవలెను.

ఎల్. ఎం. ఎస్. పాఠ్యసంపుటవారందరికి విద్యార్థుల గడవిన
పిమ్మట ఎం. వి. బి. ఎస్. డిగ్రీ నొసంగవలెను.

విద్యార్థులు ఉపాధ్యాయులను తీయించుటకు వారందరిని అటెం
డెన్సు అవసరములేకుండ విశ్వవిద్యాలయ పరీక్షలకు హాజరు
టకు అనుజ్ఞ నీయవలెనని ఎల్. ఎం. వి. సరసింహారావుగారు ప్రతి
పాదించెదరు.

విశ్వవిద్యాలయ అధికారముగ్గిరడ నుండు దేశభాషలలో
సేదేనియొకటి కాలేజీలకుగూడ నిర్వహించుకొనవలెను.
అని సరసింహారావుగారు ప్రతిపాదించెదరు.

లేదా ప్రాచీన భాషలలో దేనినైనా నిర్వహించుకొనవలె
నని జి. రామయ్యపంతులుగారు తాముగ సమావేశము ప్రతిపాదించె
దరు.

ఉపాధ్యాయుల వేతనములకు ఒక శాతమును నిండికేటటువారు నిర్ణయించినవారైనందున, మెట్రిక్యులేషన్లు, బి. ఎ. ముక్కున పరీక్షల రుసుము తగ్గించవలెననియు జిల్లా గవర్నరుగారు ప్రతిపాదించెదరు.

సెనేటునకు కార్యక్రమమును తెలుగులో గూడ ప్రచురించి ఇంగ్లీషులోని సెనేటు పథ్యములకు పంపవలెను. కేలయినంతవరకు నిర్ణయములు సంపూర్ణము. చక్ర తెలుగులో జరుగవలెను. కె. కోటింగంగారు.

అకడమికు కాన్ఫరెన్సునందు ప్రముఖులగుగాక యాదీనున పథ్యముగూడ నుండుననియు. బిల్డ్యాఖ్య ప్రార్థనగారు, విశ్వవిద్యాలయ ప్రధానస్థు, కాలేజీల ప్రధానోపాధ్యాయులు, సెనేటు ప్రతినిధులు. ముఖ్యభాషల ప్రతినిధులుగ సెనేటునకు ఎన్నుకొనబడిన పథ్యములు కాలేజీలనుండి ఎన్నుకొనబడిన ఉపాధ్యాయులు 8 గరు ఇతర ఇషయముల గూర్చి ప్రత్యేకముగ అవ్వవచ్చును 8 గరు ఉపాధ్యాయులను అకడమికు కాన్ఫరెన్సుగారు చేర్చుకొనుమన వచ్చును. టి. వి. కేమగిరిరావు నాయకుగారు.

విశ్వవిద్యాలయమువారు వ్యవసాయ కళాశాలను స్థాపించుటకు ప్రభుత్వమువారు తోడ్పడవలెను. ఎ. సూర్యనారాయణమూర్తిగారు.

ప్రభుత్వోద్యోగములకు సాంకేతికవిద్యాలయములలో చేర్చుకొనుటకు మెట్రిక్యులేషన్లను పరీక్ష కనీసపు అర్హతగ నుంచవలెను. ఎం. సుబ్రహ్మణ్యం గంటూరును గూడ ఒక కేంద్రస్థానముగ చేర్చుకొనవలెను. అని. కె. కోటింగంగారు ప్రతిపాదించెదరు.

ఆంధ్రవిశ్వవిద్యాలయమునందు గూడ విద్యార్థుల ప్రాథమిక శిక్షణదశను ఏర్పరుపఁజిల్లా ప్రాథమికశాఖవారిని కోరవలెను. లలితకళాశాఖను విశ్వవిద్యాలయమునందు ఏర్పాటు చేయవలెను. టి. వి. కేమగిరిరావు.

బి. ఎ. పరీక్ష సౌకర్యములు

బి. ఎ. తరగతియందు ఒక గ్రూపునకు రుద్దివలెనవారు వేరొక గ్రూపునందు పరీక్షకు హాజరు కావలెననియు ఇరువ నవనెను. కేవలము, విశ్వవిద్యాలయమునందు బి. ఎ. గాక యింకేయిన జిల్లా సీనియరు బి. ఎ. పరీక్షకు అటెండెన్సు అనవసరములేమన హాజరు కావచ్చుననియు నిండికేటటువారు అనుమతించవలెను.

సెకండరీ గ్రేడు ప్రైయినింగయి బి. ఎ ప్యాసయినవారు బి. ఇ. డి (ఎల్. టి) ప్రైయినింగపరీక్షకు కాలేజీలో చదువ నవసరము లేకుండ హాజరు కావచ్చును. ఇందుకు అకడమికు కాన్ఫరెన్సువారు అనుమతించవలెను. ఎ. రామచంద్రరావుగారు.

కరంసి డిఫేషన్లు

ఆర్థికమంత్రివిధానము యిండియన్ వర్తకసంఘము ఖండించుట

బొంబాయి, డిశంబరు 2: ఇండియన్ కరంసి మారకముగ రించి దిగువ ఉపసారింపవలెనని రాజప్రతినిధి ఆ తరంక కార్యదర్శికి భారతదేశ వర్తకసంఘముకమిటి లంపెను. ఆర్థికమంత్రికి తుదకు అక్టోబరు 21-న తేదీన రాజప్రతినిధికిని పంపించెనువాణిజ్యసంఘము లంపిన విన్నపములు ప్రకృతమందు గల పరిస్థితులను విరుద్ధముగ గల విధాన మవలంబించుననడ చేయ జాలనందులకు మిక్కిలి విచారించుచున్నాము. 1920-న సంవత్సరమునందు సంభవించిన వివాదపరిస్థితులవలన అనుభవము గ్రహించకపోవుట మిక్కిలి విచారదయమగుచున్నది. తిరిగి ఆ సమస్యవలన యీదేశము అనుభవించిన సస్య ఆపదలకు లో నుజేయవచ్చును. గవర్నరు మెంటు అవలంబించుచున్న విధానము విఫలమైనందున, భారతదేశమునకు నష్టముసంభవించినను దొరతనము నెనుదీయవని తోచుచున్నది. యుద్ధానంతరము యుద్ధమునకుపూర్వముకంటె మెచ్చుటేమారకమువలన, మెచ్చునష్టములు దేశమునకు సంభవించునని తెల్పుచున్నను. ఆచులుబెట్టిన మరియొకదేశమును దేర్చియు పాథ్యముగాదు. సాధ్యమైనంత శ్రీస్రముగ అసంపూర్ణ సమా గది, ప్రజల ప్రతినిధుల అభిప్రాయమును బడయుట ఆత ర్థమని రాజప్రతినిధిని గోరుచున్నారము. లాల్ బే నా. అధ్యక్షుడు.

దక్కనునభాసమావేశము రాంజీ, కేలు, చింతామణిటి వారిగార్లను అభినందించుట

పూనా, డిసంబరు 1: నిన్న సాయంత్రము సమావేశమైన దక్కను సభయందు శ్రీ దక్కను ఆర్. పి. పరాంజనే, రావుజహదురు కేలు, చింతామణి టి. వారిగార్ల ఎన్నికలందు జయము గాంచి నందులకు వారల సభినందించిరి. ఎన్నికలను గలగిన పరిస్థితులు నక్కగా నాలోచింపబడినవి. పరాంజనేగారు బొంబాయి కాన్ఫరెన్సునందు అపోజిషను పక్షమునకు తగు బలము గలవని తెలిపిచ్చిరి. (అ. ప్రె)

మంత్రివర్గమే ఆక్రమణలేదు

చెన్న పురిపౌరుల తీర్మానము

గోరలేహలులో బహిరంగ ప్రభుత్వములు

స్వతంత్రతనప్రయత్నములు భగ్నమగుట స్వతంత్రతనప్రయత్నములను మంత్రివర్గమును నియమించినదని నని గోరుటగాను, నిన్న సాయంత్రము గోరలేహులలో చేన్ పురపాలక పౌరసభ అల్లకల్లులోముగ ముగిసెను. సరియగు స్వతంత్రతనప్రయత్నము మంత్రివర్గమును నియమించవలెనని గవర్నరుగారిని కోరుటకు రాయబారము చేర్చుచును కేర్పగుపబడిన సభ యందు, తుట్టుకుచు "మంత్రివర్గము సేర్పాటు చేయరాదు" అనుతీర్మాన కేంద్రగ్రీనముగ సంగీకరింపబడెను.

సభ 5 గ. 15 నిమిషములకు ప్రారంభమయ్యెను. సభాధ్యక్షునమంతయు, యువకులతోడను, ఇతరులతోడను క్రిక్కిరియుండెను. స్వతంత్రతన నాయకులును కాసనపథ్యులును తామువలంబించు విధానమునుగరించి ఉపన్యసించెదరనియెంచి, చాలమంది సభికులు విచ్చేరిరి. కాని కాసనపథ్యులుగాని, స్వతంత్రతన నాయకులుగాని, సభాధ్యక్షునమనం చెప్పటను కనుపించ సేరెదు. అందుచే చాలమందిసభ్యులు నిరాశులై వెడలిపోవలసివచ్చెను. అప్పటికిని సభాధ్యక్షునమనందలి సభ్యుల మునం చెప్పవలెనని తగలేదు. టి.ఆర్. జెంక కే. ఆ య్యరు గారు, బి.ఎ. రాజారాముగారిని అస్పృశ్యునియన వుపపాదించుచు సభాధ్యక్షులకు వివరించిరి. కాసనపథ్య ఎన్నికలయం చక్రధిశ సంఖ్యాకులుగనగుదెంచిన కాలగ్రహ పక్షమువారు మంత్రివర్గపు ల నిరాకరించుటచే చాలనివమ పరీక్షు చేర్చెను. జిమ్మి పక్షమువారు, ప్రజల విశ్వాసమును గోల్పోయి ప్రోసివేయబడిరి. వారు తిరిగి మంత్రివర్గపులనుచుట్టు, ప్రజానిర్ణయమునకు నిరుద్ధము. ఇకమిగిలియున్నది స్వతంత్రతనప్రయత్నము. వీరిసంఖ్యచాల విశేషముగ నన్నది. వీరిరువురిలో ఎవరినియంత్రులుగ నియమించవలెనను విషయమున ప్రజా నిర్ణయ తనఅభిప్రాయమును దెలుపవలసి యున్నది. అందుకుగా నీసభ ఏర్పరప బడినది.

అధ్యక్షులను రాజారాముగారు జిమ్మి మాలూడును, నెనుకటి యువస్వామిను దేవీన విషయముల బలపరచుచు, జిమ్మిపక్ష పరిపాలన చుక్కరలేవని, గతఎన్నికలందు స్వప్రముగ ప్రకటించినయొ, ఆనిర్ణయమును గౌరవించుట గవర్నరుగారి విధియనియు నుచిరి. సభవారియెదుట మామతీర్మానములున్నవి. అంతకంటె, జిమ్మిమంత్రివర్గమును తిరిగి నియమించరావని ప్రకటించుచున్నది. పౌరుల హక్కులను ప్రయోజనములను గాపాడుననునట్టి ప్రచారంజేయును, ప్రజాప్రాతినిధ్య సూత్రమును గమనాస్యమేతరమంత్రివర్గ ముండవలెనని చెంద నతీర్మానము దెలుపుచున్నది. సరియగు స్వతంత్రతనమంత్రివర్గము సేర్పరపవలెనని గవర్నరుగారిని గోరుటకు రాయబారవర్గము సేర్పరపట కత్తుములుగావింపవలెనని మామతీర్మానమునందు తెలుపబడెను.

అధ్యక్షుడు ముగించుసరికి సభయం దన్నివైపులనుండి యు మంత్రివర్గ మగ్గురలేదు, వ్యంధ్యపరిపాలన మగ్గురలేదు అను కేలతో సభాధ్యక్షునమంతయు నిండిపోయెను. సభ సేర్పాటుజేసినవారిలో నొకరున ఎన్. రాజగోపాలాచారిగారు మొదలగువారు కొందరు మాలూడ తెల్పించిరిగాని, సభ్యుల నాకరింపలేకపోయిరి.

జిమ్మి టి. ఎం. భాష్యముగారు మాలూడును ఒకకలకు పూర్వమే ప్రజలు ద్వంద్వపరిపాలనకుగ్గురలేవనిన్నియించినయొ స్వతంత్రతన మన సేమిటోకొకపూర్వ మెన్వరికిని దెలియదనియు నుచిరి. స్వతంత్రతనప్రయత్నము మంత్రివర్గపులకొరకు కాసనపథ్యలో ప్రవేశింపలేదనుమయమే కాని ప్రవేశించినది నడ మంత్రివర్గపులకొరకు మంత్రివర్గముగ సేర్పడిరి. (సకపక నేవుర్) వీరికొక కార్యక్రమము లేదు. ఒక కట్టుదిట్టము లేదు. ఒక రాజకీయసర్గలేదు. మంత్రివర్గపులు గావలెనని వీరికిముగ గలరు? (వినుమవినుమ కేలు) అంతియగాక, స్వతంత్రతనమంత్రి వర్గమును నియమించవలసిన దని గవర్నరుగారిని గోరవలెనని చెన్న పురిపౌరుల నమగుటలో నర్థమేమి? ద్వంద్వపరిపాలనము సంగీకరింపవలెననియేదా! తెలిదనులకు పూర్వము ద్వంద్వ పరిపాలనము ఆక్రమణలేదని నిర్ణయించిన చెన్న నగరపానుల నీ విషముగ గోరుటయందు యుక్తాయుక్తముల విచారించిరా? (వి నుమ వినుమ) ప్రజానిర్ణయముపై గౌరవములొ చెవ్వరును మంత్రివర్గము సేర్పాటుచేయుట తెల్పింపరాదుగదా! అట్టిప్రయత్నముల కేవిషముగను తోడ్పడరాదు. ఈసమయమున మరియొకసభ్యుడులేచి తీర్మానముల బలపరచుచు మాలూడ సేల్పించిరి. కాని "మదరాసుప్రజలకు మంత్రివర్గ మగ్గురలేదు -మదరాసులో స్వతంత్రతనప్రయత్నలేదు" అనుకేలలో వారిమాల తెన్నరికి వినిసింపవలసినదేయెను.

అధ్యక్షు డిసమయమునలేచి, సభ్యులను సమానమతీ సుంహననదని ప్రార్థించుచు, మంత్రివర్గ మనలే లేనందుజేసిన యెడల తా మాతేవించుటలేదు. గూ, ఏదోయొక మంత్రివర్గము సేర్పరుచుటకు గవర్నరు సంగీకరించు కొనె ను గనుక, జిమ్మిమంత్రివర్గమును నియమించుట కంటె స్వతంత్రతనప్రయత్నముండి నియమించవలసినది గోరుమంటివనియొ నుచిరి. "మంత్రివర్గమును గవర్నరు సేర్పరుచుకొననింత- మా కందుతో సట్టిసంబంధమును ఆక్రమణలేదు" అనుకేలు.

తీర్మానములు

(1) జిమ్మిపక్షమునందు విశ్వాసముంచి తిరిగి "జిమ్మి మంత్రివర్గమును నియమించరావని ఈసభవారు తీర్మానించుచు న్నారు" అను ప్రతిపాదనను అధ్యక్షుడు వోటునకు బెట్టుగా సభవారిచే సంగీకరింపబడెను.

జిమ్మి ప్రచారంజేయుచు మంత్రివర్గము ఆకాసనము చెంతటిర్మానముపై చాల గంభీరముగా విచ్చ జరిగెను. ఆ గోలలోనే అూచునమున కొందరు యువకులును ఇటువత్తుమక హరికొందరు యువకులును మాలూడిరి.

మరియొక తీర్మానము

కాసనపథ్య ఎన్నికలయందు ప్రజలు ద్వంద్వపరిపాలనకు ప్రతిపాదముగ నిర్ణయించిరి గనుక, గవర్నరు నీ విషమున మంత్రివర్గమును నియమించరాదు అను తీర్మానము చెందవ తీర్మానమునకు ప్రత్యామ్నాయముగ ప్రతిపాదించబడెను.

సోమనకు బెట్టుగా మొదటితీర్మాన మొడిపాయెను. ప్రత్యామ్నాయ తీర్మానము నష్టములకు వోటునకుబెట్టి ఏకగ్రీవముగ సంగీకరింపబడెనని ప్రకటించెను.

అంతట కాన్ఫరెన్సునకు జయజయధ్వానములతో సభ ముగిసెను.

వ్యవసాయ విచారణ సంఘము

కలకత్తాలో విచారణ

కలకత్తా డిశం 1: సేమరాంయలు కమిషనువారి ఎరులు కలకత్తాలోని పూర్వ ప్రభుత్వ సేమరాంయలు ముగిసి నుగారు సాక్షులు బెట్టిరి. బెంగాలులో గోసనార యొక్క పండును. కాని అంతతో వంగరాష్ట్రమునకు అక్షిణ్యముగేరు. గోసనార వస్తువులను యెక్కువజేయవలెను. అనిబెట్టిరి. వంగరాష్ట్ర ప్రభుత్వమువారు కొనసాగింపవలెనని ఇరిగేషను స్క్రీము వివరముగ రా. బి. ఎ. ఎ. డా. ముగారు, ఫిఫ్ థిం జరిగుగారు విచారణసంఘమువారికి బేరేరి. లేమశాఖకు, థిం గేషను, పారస్థుకాఖకు ఆన్వేష్యసంపర్కము గలవనియు, ఇరిగేషనుకాఖవారు ప్రస్తుతము ఉత్పత్తినిర్మాట్లు జేయుచున్నారనియు, బెంగాలులో పల్లపుభూమి సాగుజేయుటకు తననన దుపాయములు లేననియు అధ్యక్షునకు ప్రత్యుత్తరముగ బేరిరి.

ఫలహారానంతరము బెంగురీ అడ్వైజరు సాక్షులు బెల్లయ బెంగాలులో ప్రస్తుత పరిస్థితి యల్పములు వారికి సంప్రప్తికరముగ లేవనిరి.

బె- యం- మిశ్రగారి సాక్ష్యము

కలకత్తా, డిశం 2: సహకార సంఘముల రిజిస్ట్రారు జె. ఎం. విశ్రగారు సాక్షులుబెల్లయ వివిధ ప్రభుత్వములు సమిష్టి గ ప. ని. జే. యు. టు కు అభిల భారత రిజిస్ట్రారు సామింపవలెనని నుచిరి. అందుకే గోసనారాపి స్వల్పముగ సమమితినన్న విధింపవలెను. ప్రభుత్వమువారి గ్రాంట్ల నొసంగవలెను. వ్యవసాయదార్లు ఋణములపాలల టు చాల కారణములుగలవు. పంటలుబోవుట వ్యాజ్యములు మున్నగుభిర్చు లెక్కునజేయుటయే కారణము. సహకార పన పరిసంఘముల సెక్యూరజేయుటయే యిందుకుతగిన సాధన. ఇరిని అందుపాట్లనుటకు నిర్బంధించుచు కాసనములగూడ కేయ వచ్చుననిరి.

సేమ ఫలహారానంతరము వాన్డ్రెవడార్డు ముగిసిగారు నాడియాజిల్లాబోర్డు అధ్యక్షులు, రాజామూటు కేంద్రసహకారబ్యాంకు అధ్యక్షులు సాక్షులమొసంగిరి. యువకులు వ్యవసాయముపని కాకర్తింపవలెనుట అని యెక్కువ ఆధికరముగ నుండవలెను. వ్యవసాయపుపను లభిన్నుజిజేయుటకు సెట్టుబడికై బ్యాంకులను సామింపవలెను. ప్రభుత్వమువారు తమఉద్యోగల ద్వారా సలహా లొసంగుచుండవలెను. కృషీవలల సాక్షులకు పరిమితి ఏర్పరను కాసనములు గావింపవలెను. లేమన్నవో భూములవిలువ తగ్గిపోవుననిరి.

విగరు

కలకత్తా, డిశం 2: రాయలవ్యవసాయ సంఘమువారికి గవర్నరుగారు తమగృహమున విందుగావించిరి. విందు జరిగినపిమ్మట లెఫ్. కర్నూ. బానువాలనుడికు ముగాగారికి, జను నాదుసర్కారు, హేమంకకమారురాహో, ఆర్.ఎన్. కర్నూత్తును సి.వి.ఇ. చిరులను సర్. దేవప్రసాద. సర్వాధికారిగా రికి సి.వి.ఇ. చిరులను బానుకాక్సెల్లు, అజినీను స్వీరుసలిగార్లకు ఎం.వి.ఇ. చిరులను, హో.కే. మెహతాసలిగారికి కెయి జరి హిందుపత్రికమును సినంగిరి. (అ. ప్రె)

పుదుకోట ప్రజల మహాసభ

సత్యమూర్తిగారి ఆధ్వర్యమున

[నేటివినమ పుదుకోటలో సమావేశమైన పుదుకోట పౌరుల మహాసభ ఆరంభమౌచేమునకు ఆధ్వర్యతవహించిన శ్రీయుత యస్. సత్యమూర్తిగారిని ఆధ్వర్యమునకు సంతకముగా ఈదిగువ ప్రకటించబడినది.]

పుదుకోట ప్రజల మహాసభకు సేను మండోక పర్యా యము ఆధ్వర్యత వహించి యుంటిని. రెండవ పర్యాయము మీ రు నన్ను అగృహీతునిగ నియమించినందులకు కృతజ్ఞుడను. 1920 సంవత్సరమున సేనుమహాసభకు ఆధ్వర్యత వహించి పుట్టికిని ఇప్ప టికిని ఎన్నియో మార్పులు జరిగినవి. మినాయకుడగు జి. సుం దరేశ్వరస్వామిగారు పరలోకగతులైరి. వారు ఉన్నతాదర్శముల తో పనిచేయుచుండిరి. వారి మరణమునకు మిగుల తీరనిలోటు ఏర్పడినది. వారి ఆత్మకు శాంతిగలుగుగాక.

నిషేధపు టు త్రురుపు

రెండు సంవత్సరముల కాలము సేను ఈరాష్ట్రములోనికి రాకూడదని నిషేధపు టు త్రురుపు ప్రకటించబడిన విషయ ము మికందరకు తెలియును. సేను పుదుకోట పొరుడను. కాని అధికారుల అక్రమ ప్రవర్తనలకు భీతితో ప్రకటించుటచే సేన నిషేధపు టు త్రురుపునకు పాత్రుడవైతిని. ఇతరులవలె సేను పుదు కోట రాజునకు కుమారా ఇవ్వలేదు. సేనప్పుడు చెప్పిన మాటలకు గావించిన నిందారోపాలను ఎంతమాత్రము ఉపసంహ రించుకొనను. కాని తనగవన్నిర్ణయమును మనము గ్రహింపజాల ము. 1922 సంవత్సరము ఆక్టోబరు 28 వ తేదీన మిరాజు ఈ క్రింది ప్రకటనము గావించెను. "రాజకీయశక్తి గత కారణ ముల ననుసరించి సేను భారతదేశము వదలి ఇతర దేశములందుం డుటకు తీర్మానించుకొనవలసిన స్థితి ఏర్పడినది" ఇప్పుడు నురల మిరాజు ఈదేశమునకు తిరిగి వచ్చెదనను వదంతులను నమ్ముట కు వీలులేదు. రాష్ట్రపు రాజకీయ భావిస్థితి రాజ్యాధిపతి యుపై ఆధారపడియుండకూడదు. కావున భావిరాజకీయ పరిణామము విషయమై మిత్ర ఆలోచనలను సరిపె తగు కార్య విధానమును నిర్ణయించుకొనుట అవసరము.

రాజుగారి అలవస్థ

మిరాజునకు సంవత్సరమునకు 20 లక్షల అలవస్థ ఇచ్చుట అక్రమమని నాఅభిప్రాయము. ఇతర రాష్ట్రములందు ఇట్టి దుర్వ్యయ ము సహించబడదు. రాజుగారు పరిపాలనా బాధ్యతను వహింపేసినను ఇంత మొత్తము పొందుచుండుట విపరీతముగ నున్నది. రాష్ట్రపు ఆదాయము స్వల్పము. ఈస్వల్పదాయములో రాజునకు ఇంతపెద్ద మొత్త మును అలవస్థగా ఇచ్చుట స్యాయముకాదు. ఈవిషయమై మహాసభవారు ఆలోచించవలయునని కోరుచున్నాను.

రీజంటుగారు

రీజంటు సాహెబుగారి పరిపాలనమునందు కొన్ని లోపములున్నను వారు ప్రజావిశ్వాసమునకు పాత్రులయి చెప్ప వచ్చును. సేనీరాష్ట్రమునకు రాకూడదని గావించబడిన నిషేధ పు టు త్రురుపును రద్దుచేసినందులకు వారికి వందనము లర్పించు చున్నాను. గాంధీమహాత్మునకు స్వాగత మొసగినందులకు కొంతమంది మునిసిపలు సంఘ సభ్యులుగ నుండకూడదనియు, వారు ఎన్నికలయందు పోటీ చేయకూడదనియు ప్రకటించబడిన ఉత్త రవును రీజంటుగారు రద్దుచేసినందులకు మిహతమున వారికి వందనములర్పించుచున్నాను. కాని వారు రాష్ట్రమును అభివృద్ధి చేయుటకై ఎట్టి ప్రయత్నములు గావించలేదు. వారికివదలి స్థిర ముగ నుండుననియు, వారి ప్రయత్నములు ఆమోదింపబడునను నమ్మకము లేనందులకు వారు అభివృద్ధిని సూచించు కార్య క్రమమును అనుసరించుచుండ అసత్ప్రయత్నమునైనది. కావున ఈరాష్ట్రమునకు వారనువరగో నిర్ణయించి ప్ర భుత్వమునకు స్థిరమేర్పరచు ప్రతిష్ఠా ప్రభుత్వమువారి ధర్మ మైయున్నది. ఈవిషయమునకు పరిష్కరింపబడిన రీజంటు సాహెబుగారు రాష్ట్రాభివృద్ధికై చక్కని ప్రయత్నములు గా వించగలరని నాకు ధైర్యమున్నది.

1922 సంవత్సరము ఆక్టోబరు 22 వ తేదీన మిరాజు గారు గావించిన ప్రకటనను ఈక్రిందిమాట లున్నవి:— "మద్రాసు ప్రభుత్వమునకు చేరి ఉద్యోగియైయున్న ప్రస్తుతము దివానుగ నియమింపబడెదరు. త్వరలోనే రాష్ట్రపు ప్రజల ఒకరిద్దరతో కార్యనిర్వాహక సభ ఏర్పరచబడవలయునని నా ఉద్దేశము" సేను ఈసభకు ఆధ్వర్యత వహించునపుడు ఈ రాష్ట్రపు సాగు దీవివాసుగ నుండుట మిగుల సంతోషకరముగ విషయము.

ప్రస్తుతము అధికారమునందున్న దివానుగారిని సేను చిన్న పుట్టిమండి ఎరిగియున్నాను. వారు ఉన్నతాదర్శములు గలవారు. గౌరవనీయులైన పెద్దమనుష్యులు. రాష్ట్రమునకు ఎల్లప్పుడూ కోరుకున్నారు. సాధారణముగ వ్యాయా కాభ్యోద్యోగులు ఎక్కువైతిపు ఆశీస్సులుగ నియమించుట సరియైన పద్ధతికాదు. కాని వీరి విషయమున ఇట్టి ఆక్షేపణ లేదు.

లుపుటకు వీలులేదు. కార్యనిర్వాహకసంఘము ఏర్పడుననియు అందు రాష్ట్రమువారొకరు లేక ఇరువురు సభ్యులుగ నుండ వలయుననియు మిరాజుగారు గావించిననూచన ఇంతవరకు క్రియారూపము దాల్చలేదు. శాసనసభ విశ్వాసము గల ఇరువురు కార్యనిర్వాహక సంఘసభ్యులుగ నుండవలయునని మిరు ఆందోళనము సలుపవలెను.

మిత్ర మిరాభావిఅభివృద్ధి కారకులు

సంస్థానముల ప్రభుత్వనిర్మాణము ప్రజలసాక్షులు స్యాతంత్ర్యము ఇప్పుడు ముఖ్యముగ సమస్యయైనది. ప్రజా నాయకులు ఈవిషయమై తీవ్రముగ ఆలోచించుచున్నారు. రీడింగుప్రభువుగారికిని వై జాముగారికిని ఇటీవల జరిగిన ఉత్తర ప్రత్యుత్తరములు సంస్థానాధీశులకు చక్కని గుణపాఠము బోధించుచున్నది. సంస్థానములు అభివృద్ధి చెందవలయునని రాజులకును ప్రజలకును అన్యోన్యముమైత్రి వృద్ధిచెందవలయును. ఈ ఆర్యముతో సంస్థానాధీశులు పనిచేయు పూనుకొనవలెను. భారతీయుల స్వపరిపాలనాందోళనమును తిరస్కరించుచున్నను ఆచిరకాలములోనే భారతీయులు స్వరాజ్యము పొందగలరని సేను నమ్ముచున్నాను. కావున స్వపరిపాలన మనుభవించుభారతీయులకును లేమకును ఎట్టిసంబంధ ముండవలయునో సంస్థానాధీశులు నిర్ణయించుకొనవలెను. సంస్థానాధీశులు కాలానుగుణ్యముగ తమ సంస్థానములందుకూడ స్వపరిపాలనా ప్రతిష్ఠాపనలను సాపింపవలెను. ఈవిధముననే రాష్ట్రములు అభివృద్ధిచెంద గలవు.

స్వరాజ్యముకొరకు ఆందోళన మొనర్చుడు

ఇట్టి మహాసభలను సమావేశపరచు విషయమై ఇటీవల మిలా కోత ఆశ్రయ జనించినందులకు చింతింపుచున్నాను. రాష్ట్రపు ప్రజలందఱు ఈవిషయమై అశ్రద్ధ వహించకూడదనియు, భారతదేశమున ఇతరరాష్ట్రములలో స్వాతంత్ర్య సం గ్రామము దీక్షతో జరుపబడుచుండ మిరు చేతులుకట్టుకొని యుండుట అనర్థదాయకమనియు గుర్తెరుగవలెను. భారతదేశ మునందలి ప్రజలతోపాటు మిరుకూడ స్వాతంత్ర్య సంపాదన మునకై పాటుపడుట అవసరము. రాజులు పరిపాలనము కొనసాగించుట దైవనిర్ణయముగ సిద్ధాంతము అవిశ్వసనీయము. తమ పరిపాలనమున తామే నిర్వహించుకొనుచున్న ప్రజలకు అనాదినుండియున్నది. మిత్రమిరాష్ట్రమును పరిపాలించుకొను సమయమువచ్చినగాని మిరాష్ట్రము వృద్ధికాదు. స్వరాజ్యము ప్రజల జన్మస్వత్వము. స్వరాజ్యములేని ప్రజల జీవితము నిష్ప్రయోజనము. స్వరాజ్య దేవత మిగుల కఠినరాలని గుర్తెరుగవలయును. విరంతరదీక్షతో సే వ చేసిన గాని తృప్తి చెందదు కావునమిరు స్వరాజ్యమునకై పట్టుదులతో ఆందోళనము సలుపవలయును. స్వాతంత్ర్యము లుండుటకు యోగ్య విధమున మిత్రదేశమును వృద్ధిచెందింపవలెను. మిరునకు జనించు తరతరములవారి కృతజ్ఞతకు మిరు పాత్రులయ్యెదరు.

శాసనసభ

ఈరాష్ట్రమున కేరున కొకశాసనసభ యున్నది. కాని శాసనసభవారికి నిజముగ అధికారములు లేవు. ఉన్నీకలలో నియోజకవర్గములందలి వోటర్లు సరియగు ఉత్సాహము ప్రకటించుటలేదు. వోటర్లు తమస్వయముల గుర్తెరిగి ఎక్కుడు అధికారములను పొంద వ్యర్థ సంపాదించుకొన వలయునని కోరుచున్నాను.

దివానుగారు అధికారకీర్త్యా శాసన సభాసభ్యులుగ నుండుట ఉపాధ్యక్షుని ప్రభుత్వమువారే నియమించుట సరియగుపద్ధతికాదు. అసభ్యుని ఉపాధ్యక్షుని ఎన్నుకొను అధికారము శాసనసభవారి కుండవలయును. మిరాష్ట్రమున సాంఘిక విశేషములుకావు. అందుచే శాసనసభలో కొంతమంది సభ్యులను నామినేటుచేయు అధికారము ప్రభుత్వమువారి కుండుట అవసరము. నిమ్మజాతులవారికి మాత్రము కొన్ని సానములను ప్రత్యేకింపవచ్చును.

శాసనసభకు సంపూర్ణాధికారము లుండవలెను. బ్రిటిషు ఇండియానుండవలెనే ఇచ్చటకూడ ద్వంద్వ ప్రభుత్వము బాధ్యతను నిరోధించు నిబంధనలు అధికముగ నున్నవి. దివానుగారికి శాసనసభా నిర్ణయములను రద్దుచేయు పరిపూర్ణాధికార మున్నది. అధికవిషయములందు శాసనసభవారికెట్టి హక్కు లేదు. కావున శాసనసభయందు నామినేటు సభ్యు లుండకూడదనియు ఆధిక విషయములతో సహా అన్ని విషయము లందుకు శాసనసభవారి నిర్ణయముల ననుసరించి ప్రభుత్వము పారు పరిపాలనము కొనసాగింప వలయునని మిరు తీవ్రముగ ఆందోళనము సలుపవలెను.

ఇటీవల పరిపాలనావిధానమున కొన్ని మార్పులు జరిగినందులకు సంతోషించుచున్నాను. ప్రత్యేకముగ ఆమెరెటు కోట్ల సాపింపబడినది. కాని వ్యాయమాదులు 15 సంవత్సరములకన్న ఎక్కుడుకాలము ఉద్యోగముచేయుకూడదని నిర్బంధ ముండవలెను. వ్యాయమాదులకు ఎక్కువజీతములసచ్చి గొప్ప యోగ్యతగలవారితోకావలెను. నిర్వహణయును, రెండవ అంశ

లెటుకోట్ల నిర్మాణము మిగుల అసంతృప్తికరముగనున్నది. నెల కొకసార్వాయము ఇతరరాష్ట్రములనుండి వీలు పించుట కన్న అప్పీలును మద్రాసు హైకోర్టు కే పంపుట ఉచితముగ నుండును. ఈనూచనను ప్రభుత్వమువారు పరిశీలించవలయునని కోరుచున్నాను.

రాలము

రాష్ట్రమున వ్యవసాయమే ప్రధానవృత్తియనియు వర్షములు సకాలమున కురియకున్న ప్రజలకు ఇబ్బంది కలుగుచు న్నదనియు కడచిన సంవత్సరపు పరిపాలనా నివేదికయందు వ్రాయబడినది. ఈవిపరీత పరిస్థితులను అంతమొందింప మీ ప్రభుత్వమువారు ఎట్టి ప్రయత్నములు గావించునట్లు కనుపడుట లేదు. మేటూరు ప్రాంతము మివల్ల రాష్ట్రమున కొన్ని ప్రదేశములకు మంచినీటిసప్తయ ఏర్పడగలదని తెలిసికొనుటకు సంత సించుచున్నాను. కాని ఇంతమాత్రమునకే రాష్ట్రవాసుల ఆర్థిక దుస్థితి అంతమొందదు. ఇట్టి చిన్న రాష్ట్రములలో గృహపరి శ్రమలు అభివృద్ధి చెందినగాని రైతులు సుఖపడలేరని ఆర్థికా ప్రయమనందు ఆనుభవము గలవారు సిద్ధాంతమొనర్చియున్నారు. భారతదేశమునందలి రీతులకు రాలమును ఒక గొప్పవరముగ మహాత్ముడు ప్రసాదించియున్నాడు. కాని కేవలము రాలములను వ్యాపింపచేయుటతో ప్రజల దరిద్రము అంతమొందదు. మన సన్యాససంఘాధ్యక్షుడు సహకార సంఘములను సాపించు విషయమై ఎక్కువ ఉత్సాహము గలవారని తెలియుచున్నది. సహకారసంఘములను విరివిగ సాపించవలయును. రీతులకు అప్పు ఇచ్చుటయే కాక ఉత్పత్తి విక్రయములను చక్కగను లాభకరము గను విర్వహించుటకు సహకార సంఘముల సేర్పరచినగాని లాభమండదు.

లోభిగుణములు అంత మొందవలయును

పరిపాలనాధికారులు లోభులవలె ప్రవర్తించుట విషాదకరము. 28 లక్షలు కొక్కముగ ఖజానాయందుండుట రాష్ట్రమునకు లాభకరముకాదు. పన్నులైనను తగ్గింపవలయును. లేకున్న రాష్ట్రమునకు లాభకరముగ గొప్ప నిర్మాణకార్యములకై యానిలనను వ్యయపరచవలెను.

ఎక్సైసువిధానము

రాష్ట్రపు ఆదాయము ఎక్సైసు ఆదాయము ముఖ్యమైనవి తెలిసికొనుటకు చింతింపుచున్నాను. ఎక్సైసు వల్ల ఎంత ఎక్కువ ఆదాయము వచ్చిన ప్రజలు అంతదరిద్రము, దుఃఖము, శోగము అనుభవించుచున్నారని గుర్తెరుగవలయును. ఎన్నియోగృహములు మన్నుపాలై ఎన్నియోగుటుంబములు అన్నములేక మృతులయ్యెదగాని ఎక్సైసు ఆదాయము వృద్ధికాదనుసత్యమును మిరు గుర్తెరుగవలయును. ఇట్టి పాపధనమును మిరు ఆశించకూడదు. కొందరు ఈ ఆదాయములేని పరిపాలనమెట్లు జరుగునని తలయూపవచ్చును. కాని సూర్యునిఎదుట మంచు చెదరపోవువిధమున నిష్కల్మష హృదయముతో మిరు ఎక్సైసు ఆదాయమును అంతమొందింప పూనుకొనిన భగవంతుని ఆపారముగ కృపవల్లనెట్టి ఇబ్బంది యుండదని నమ్ముచున్నాను. పుదుకోట ప్రజలు ప్రభుత్వమువారు కలసి పనిచేసి ఎక్సైసు ఆదాయమును అంతమొందించి భారతదేశమునకు దారిద్ర్యాపెదరని నమ్ముచున్నాను.

విద్యాభివృద్ధి

విద్యావిషయములందు రాష్ట్రము అభివృద్ధి కిరియందు లేదు. మంచి మొదటి తరగతి కళాశాల ప్రాచ్యభాషలను గలపు కళాశాలల సేర్పరచుట అవసరము. బాలికలకు చక్కని ఉన్నతపాఠశాలయైన ఒకటి యుండవలెను. స్వదేశసంస్థానము లందు సంగీతకళాశాలలుండుట అవసరము. పుదుకోట వాసులు కరానై పుణ్యముగలవారని భారతదేశమునందంతయు ప్రఖ్యాతి గాంచిరి. చిత్రకళల నభివృద్ధిపరచుటకై ప్రతిష్ఠాపనల సేర్పరచవలయును. తమిళభాషను వాఙ్మయమును అభివృద్ధిపరచుట ఈసంస్థానాధీశుని ప్రధమధర్మము. ఈధర్మములను గుర్తెరుగవలయునని ప్రభుత్వమువారిని ప్రజలకు కోరుచున్నాను. పదిసంవత్సరములలో రాష్ట్రముగందంతయు నిర్బంధిత ప్రాంతభిద్య వ్యాపింపచేయుటకై తగువిధాన మేర్పరచవలయును.

రాష్ట్రమున రైలుమార్గము ఏర్పరచవలయునను ప్రయత్నములు సేను పుట్టినది మొదలు జరుగుచున్నవిగాని ఇంతవరకు ఎట్టిపని జరుగలేదు. త్వరలో తిరుచినాపల్లి పుదుకోట కారకుడి రైలుమార్గ మేర్పరచు ప్రయత్నములు జరుగునని ఈ సంవత్సరపు పరిపాలనా నివేదికమున వ్రాయబడినది. ఈ విషయమై ప్రభుత్వమువారికిను ఆలస్యముచేయరని నమ్ముచున్నాను.

ఈవిషయములన్నిటినిగరించియు మిమహాసభయందు చర్చనలపె తగుకార్యవిధాన మేర్పరచెదరని నమ్ముచున్నాను. రాష్ట్రాభివృద్ధికై నిరంతరదీక్షతో పాటుపడెదరని నమ్ముచున్నాను. సేను పుదుకోట పొరుడను. నన్ను అగృహీతునిగ నియమించి వండులకు కృతజ్ఞుడను. పుదుకోట ప్రజలయందు ప్రతీధముగలిగి స్వరాజ్యసంపాదనకై రాధు దీక్షతోపనిచేసిన భగవంతుడు వారిత్రయత్నములకు తోడ్పడి విజయము సమ దూర్వగలదని నమ్ముచున్నాను. స్వాతంత్ర్యము పొందవలయునని ప్రజలు సంకల్పించుకొనిన వారికి అడ్డువుగుల కై ప్రపంచమున దేనికీయులేదు.

క్రొత్త మంత్రిలు.

డాక్టరు సుబ్రహ్మణ్య గారు

ప్రధాన మంత్రిలు

డా. సుబ్రహ్మణ్య అం. ఎ., బి. సి. ఎల్. (ఆస్కర్) ఎల్. ఎల్. బి. (లండను) ఎల్. ఎల్. బి. (టి. సి. డి.) కుమారమంగళము జమీందారుగారు. వీరు 1889 సం. పెన్సిల్వేనియాలో జన్మించిరి. మదరాసునందు న్యాయశాస్త్రమును కళాశాలయందు విద్యనభ్యసించిరి. పిమ్మట ఇంగ్లండునకు జని ఆక్స్ ఫర్డునందు వేటహాముకలశాలలో విద్యాభ్యాసమును సాగించిరి. 1918 సం. నుండియు మదరాసు ప్రెజిడెన్సీలోని అడ్వకేటుగ ప్రాక్టీసుజేయుచుండిరి. సంస్కరణలు వచ్చినతరువాత మొదటిరెండు శాసనసభలయందును, దక్షిణమధ్యప్రాంతముల నియోజకవర్గమునకు ప్రాతినిధ్యమునువహించిరి. 1921-22 సం. వత్సరమున మంత్రివర్గమువారికి కౌన్సిలు కార్యదర్శిగ నుండిరి. రెండవ శాసనసభాప్రారంభమున, మంత్రులపై విశ్వాసరాహిత్యతీర్మానము వర్తకువచ్చినపుడు, వీరు మంత్రివర్గపు పక్షమును వదిలి, సంయుక్తబాతీయవాదపక్షమునజేరిరి. తత్పక్షము ముగిసినపిదప, క్రిందటి ఎన్నికలలో స్వతంత్రులుగ పోటీజేసి విజయమందిరి.

తమిళనాడు రాష్ట్రీయసభ

శ్రీమాన్ కే. వి. రంగస్వామి అయ్యంగారు
అగ్రాసనాధిపతిగా నెన్నుకొనబడిరి

32 వ తమిళనాడు రాష్ట్రీయసభ ఈనెల 4, 5 తేదీల యందు (శని, ఆదివారములలో) గోల్డే హాలులో సమావేశ మగును. ముగింపు శ్రీ. కే. వి. రంగస్వామి అయ్యంగారు ఎం. ఎల్. ఏ. ఆధిపత్యము వహించెదరు.

ఆహ్వానసంఘకార్యదర్శి లిల్లు వ్రాయుచున్నారు:— నిన్నటిదినము సమావేశసభ హాలులో సమావేశమై ఆహ్వాన సంఘమువారి క్రింది తీర్మానములను చేసిరి.

శ్రీమాన్ కే. వి. రంగస్వామి అయ్యంగారి యొక్క రాజీనామా సంగీకరించుటకు సి. యస్. గోవిందరాజు మొదలి యారుగారిని ఆహ్వాన సంఘాధ్యక్షునిగా నెన్నుకొనుటకు తీర్మానించడమైనది.

శ్రీయంత వరుసవము పిల్లైగారు సభకు రాజాలనందుకు చింతిల్లుచు పంపిన తంతివార్తను చదువడమైనది.

అధికసంఖ్యాకులచే నెన్నుకొనబడిన శ్రీమాన్ కే. వి. రంగస్వామి అయ్యంగారిని సభకు అధ్యక్షునిగా అంగీకరించుటకు తీర్మానించడమైనది.

శ్రీమాన్ కే. వి. రంగస్వామి అయ్యంగారు యీతమిళనాడు సభకు యిదివరలో చేసిన యమూల్యమైన సేవకును, 15 తేదీలలో తిరిగి యీసభను సమావేశపర్చగలిగినందుకును, ఆహ్వానసంఘమువారి తరఫున కే. వి. రంగస్వామి అయ్యంగారికి శాశ్వతజ్ఞతాపూర్వక వందనముల సర్పించుచున్నాము.

గుంటూరు కలెక్టరీలో కేసు

ఈకేసులో 3 వ ముద్రాయాగానున్న గుత్తా గంగాధర రావును చెన్నపురి ప్రెజిడెన్సీ న్యాయమూర్తి వారెనుగారు 5 వేల రూపల స్వంత జామీనుమీదను 2500 రూపల చొప్పున మరి యిద్దరు యితరుల జామీనుమీదను విడుదల చేయుటకు తీర్మానించెడిరి. అడ్వకేటు కే. కృష్ణస్వామి అయ్యంగారు గంగాధరరావు పక్షమున వాదించిరి.

ఎ. రంగనాథ మొదలియారుగారు

రెండవ మంత్రి

ఎ. రంగనాథమొదలియారుగారు బి. ఎ. బి. ఎల్. వీరు 1879 సం. జామమాసమున జన్మించిరి. మదరాసు క్రైస్తవ కళాశాలయందును పిమ్మట న్యాయకళాశాలయందును విద్యనభ్యసించిరి. 1901 సం. ప్రభుత్వోద్యోగమున ప్రవేశించిరి. 1918 సం. న డిప్యూటీ కలెక్టరుగ నియమింపబడిరి. కాని ప్రజా హితోద్యమములందు తమజీవితమును పయోగింపసేంచి, డిప్యూటీ కలెక్టరుగ నియమింపబడిన రెండువత్సరములలోనే, ఉద్యోగమునకు రాజీనామానిచ్చి వచ్చివేసిరి. 1917 సం. నుండియు చెన్నపురియువజనభారతసంఘమునకు కార్యదర్శిగ పనిజేయుచున్నారు. దివ్యజ్ఞాన సమాజపు ముఖ్యసభ్యులలో వీరొకరు. తత్సమాజమునందు భారతీయశాఖకు వీరు కార్య నిర్వహకసంఘ సభ్యులు. బి.సెంటుమ్యూగారు ప్రారంభించిన బాతీయ కన్వెన్షనుతరఫున ప్రచారమొనర్చుటకుగాను 1924 సం. న వీరింగాండునకు జనిరి. 1919 సం. న మహాసందియందు జరిగిన ఆంధ్ర మహాసభకు వీరధ్యక్షుల వహించిరి. సంస్కరణలు వచ్చినపిమ్మట గత రెండు శాసనసభలయందును వీరు, బల్లారి జిల్లామహమ్మదీయేతర నియోజకవర్గమునకు ప్రాతినిధ్యమును వహించిరి.

తుపాకులు విస్తోలుల వ్యాపారము

1926 సం. నవంబరు 2 వ తేదీగల పోర్టుసెంటుజార్జి గజెట్టు ప్రకటన—308 టెజమును. 450 టెజమునుగల రైఫుల్స్ గాని. 441 మొదలు. 455 వరకు టెజముగల విస్తోలు రివాల్వర్లు గాని దిగుమతి చేసికొనుటకు స్థానిక ప్రభుత్వమువారి లైసెన్సులను ఇకనుంచి పొంద సవసరములేదు. ఈక్రిందివరకు ప్రకారము కష్టమున అధికారులే సరకుల దిగుమతిచేసికొనుటకు హుకుం జారీ చేయగలరు.

వరతులు

(1) ఎగుమతి చేయబడినప్పుడే ఎగుమతి రేవులోని కష్టమును హాసులో ఆయుధములు విధిగా పరీక్షింపబడవలెను, (2) ఎగుమతిదారులు ఎగుమతి రేవులోని కష్టమున అధికారులవద్ద రవాణా చేయబడిన ఆయుధముల సరుకుయొక్క పూర్తియైన వివరములను తెలియజేయు రవాణా హుకుమును పొందవలెను.

(3) తిరిగి దిగుమతి చేసికొనబడినప్పుడు సవరు సరుకు విడివిడిగా గుర్తింపబడినయెడల—ఎగుమతి రవాణా హుకుము క్రమమైనదిగా కష్టము కలెక్టరుగారిచేత పరిగణింపబడును.

(4) పైజెప్పబడిన రవాణా హుకుములు ఎగుమతిదార్ల వద్దనుంచి పొందియుండనియెడల వేరే యేయితరబుజువు ప్రమాణమున నాకు క్రమమున న్యాయముని లోచనయెడల అంగీకరింప సరుకు వప్పజెప్పుటకు కష్టము కలెక్టరుకు అధికారము గలదు.

ఎ. వై. జి. కాంబెల్

చీఫ్ సెక్రటరీ, న్యాయ విచారణశాఖ.

సాంఘికపాఠశాల

కృతార్థులైన అభ్యర్థులు

ధిల్లి, డిసెంబరు 2:—రాయల్ సైనిక కళాశాలయందు చేర్చుకొనుటకుగాను 18 గరు ఏటకొనబడిరి. వారు ఖాలిదు జాను, మోహింద్రసింగ్, దిన్నరరావు, జుహ్లాద కన్వారు, యదునాథసింగ్, రామచంద్ర హరివిహారి, కన్వారు మహాదేవసింగ్, రిభువరసింగ్ గారు. (ఆ. ప్రె.)

దివాన్ బహద్దరు ఆర్. ఎన్.

ఆరోగ్యస్వామి మొదలియారు

మూడవ మంత్రి

వీరు 1870 సం. న జన్మించిరి. చెన్నపురి క్రైస్తవశాల కాలయందు విద్యాభ్యాసమునర్చి పట్టభద్రులైరి. పిమ్మట ఇంజనీరింగు కళాశాలయందు విద్యనభ్యసించి పబ్లికువర్క్సు డిపార్టుమెంటునందు డిప్యూటీగమున ప్రవేశించిరి. 1897 సం. న కర్నూలు జిల్లాలో డిప్యూటీ సర్పంచ్ పుచ్చుట సెషన్లు డిప్యూటీ సర్పంచ్ నిజేసిరి. 1902-1907 సంవత్సరములమధ్య—దత్తమండలములు, సెలము, కోయంబత్తూరు మొదలగు జిల్లాలయందు ప్రతిఫలదాయకములగు స్కీముల సేర్పరుచుటను గురించి పరీక్షించుటకు సెషన్లు డిప్యూటీ సర్పంచ్ నియమింపబడిరి. 1919 సం. న సూపరింటెం డింగు ఇంజనీరుగ నియమింపబడిరి. వీరు ఇటీవలునే ఉద్యోగము నుండి విరమించుకొనిరి. ఈశాసనసభయొన్ని కలయందు—మదరాసు సెంట్రలు క్రైస్తవ నియోజకవర్గము తరఫున, శాసనసభాధ్యక్షుడగు ఎం. రత్నస్వామిగారిలో పోటీజేసి విజయ మందిరి.

నూతనమంత్రి వర్గ నియోజనము

నూతనమంత్రి వర్గము ప్రభుత్వమునా రి దినమున ప్రకటించిరి.

డాక్టరు సుబ్రహ్మణ్య అయ్యంగారు ప్రధానమంత్రి ఎ. రంగనాథ మొదలియారుగారు రెండవమంత్రి.

డి. బి. ఆర్. ఎన్. ఆరోగ్యస్వామి మొదలియారుగారు మూడవ మంత్రి.

పై మంత్రులలో నెవరెవ రేయే శాఖల పరిపాలించునదియు ఇంకను నిర్ణయింపబడలేదు. ఈవిషయము రేపు నిర్ణయించబడునని తెలియుచున్నది.

నూతనమంత్రి వర్గ రేపటి యుదయము 11 గంటలకు చారి దీసికొనెదరు.

ప్రధానమంత్రియగు డాక్టరు సుబ్రహ్మణ్య అయ్యంగారి మధ్యాహ్నము 2 గంటలకు సెక్రటరేటున కరుదెంచి గవర్నరుగారితోడను ప్రభుత్వ కార్యనిర్వాహక సభ్యులతోడను సంప్రతించిరి.

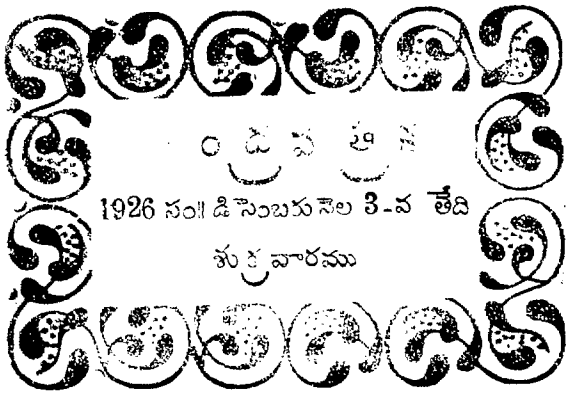
శాసనసభకు నామినేషనులు సోమవారము ప్రకటించబడునని తెలియుచున్నది.

గవర్నరుగారి కోరికపై మంత్రివర్గము సేర్పాటుజేయుట కంగీకరించిన డాక్టరు సుబ్రహ్మణ్య అయ్యంగారు, నిన్నసాయంత్రము 6 గ 30 నిలకు ప్రభుత్వ భవనమువద్ద గవర్నరుగారిని కలుసుకొని, తాను శిఫారుసుజేయు మంత్రులకేర్పను నివేదించెను. అందుపైన గవర్నరుగారి క్రింది “స్వతంత్ర”లను ప్రజాత్రాణిపరిపాలనకు మంత్రులుగ నియమించిరి.

డా. సుబ్రహ్మణ్య అయ్యంగారు ప్రధానమంత్రి.

ఎ. రంగనాథ మొదలియారుగారు రెండవమంత్రి.

డి. బి. ఆర్. ఎన్. ఆరోగ్యస్వామి మొదలియారుగారు మూడవమంత్రి.

పానగల్ వతనవ

శ్రీ శ్రీ శ్రీ

సర్ పానగల్ మండలమునకు మొన్నటి నాయంకాలము రాజీనామా నిచ్చిరి. నిన్నటిదినము గవర్నరుగారు క్రొత్తమంత్రులను నియమించిరి. డాక్టరు పి. సుబ్రహ్మణ్యగారిని మంత్రి వర్గము నేర్పక పోరించి నిన్నటిదినము ప్రచురించియుంటిమి. స్వతంత్రపక్షమువారితో యోచించి, రంగనాథంమొదలియూరు, డాక్టరు ఆరోగ్యస్వామి మొదలియూరుగార్లను సుబ్రహ్మణ్యగారు సూచించగ, వారిసూచనలను గవర్నరుగారు రామోద్ధించి, మువ్వరను మంత్రులుగ నేర్పరచిరి. అధిక సంఖ్యాకులగు కాంగ్రెసుపక్షమువారు మంత్రివర్గపులను నిరాకరించినపుడు, ఎవ్వరు మంత్రులగుదురను యోచనతో బని యుండదు. కాని, మద్రాసు రాజధానిలో ప్రబలింప విపరీత పరిస్థితులలో, పానగల్ వర్గమును మరల నియమించినచో, ప్రజలలో మితిలేని యసంతృప్తి ప్రబలెడిది. ఆరునెల తస్సరముల దుష్పరిపాలనవూ, జప్తిసుమంత్రులు చెన్నరాజధాని కంతకును తీరిని యవమానము చెచ్చిపెట్టిరి. సాంఘికభేదములను వృద్ధిజేసి, తమ కిష్టులయినవారి కెల్లరకు గౌరవోద్యోగ పదవుల నిచ్చి, స్థానిక స్వపరిపాలనమును ధ్వంస మొనర్చుటయగాక, రాజకీయ స్వాతంత్ర్య సంపాదన ప్రయత్నమును నిర్మూలించుటకు సర్వవిధములను వీరు అధికారవర్గమునకు చేదోడు వాదోడై నిలిచిరి. కొన్నివిధముల అధికారవర్గమే లభించెను. విల్లింగ్డను ప్రభువుగారు మంత్రి వర్గమును కార్యనిర్వాహకవర్గమును గలిపి "హాయియగు కుటుంబ" మని పేడిరి.

ఈకుటుంబము, ఆరునెలతస్సరములు సుఖముగ ప్రొద్దుబుచ్చి ప్రజలహక్కులను భగ్నపరచెను. పరిశ్రమలచట్టమును వీరునిర్మించిరిగాని, అయ్యది మృత చట్టమయ్యెను. మద్యపురాబడి నానాటికి వృద్ధియయ్యెను. దానిని తగ్గించుటకై కాంగ్రెసు ప్రచారకులు చేసినప్రయత్నములు విఫలము గావించబడెను. ప్రచారకులు కారాగృహముల కంపబడిరి. స్థానికస్వపరిపాలనము సంస్కరణములకు పూర్వమునకన్నను అభ్యాన్నమయ్యెను. నామినేషనులు ఘోరమైన పరిణామములను సాధించెను. స్థానికసంఘములు దేశనాయకులకు స్వాగత మొసగగూడదు. జాతీయ విద్యకు తోడ్పడగూడదు. కద్దరుకు ప్రోత్సాహ మొసగగూడదు. సర్ చార్జ్ లే, అన్నిటికిని సర్ చార్జ్ ఉత్తరువుప్రెమ్యునిసిపల్ చైర్మనుగారుగాని, కొన్ని లరుగాని అప్రీలు జేయదలచుచో, ముందుగ ప్రభుత్వమువారి అనుజ్ఞపొందవలయువని, సర్ పానగల్ గారిక ఉత్తరువును ప్రకటించిరి. ప్రభుత్వము

పానగల్ నొసగుట దుర్లభమని చెలుపనక్కర లేదు. ఈయుత్తరువు గత ఫార్టునెంటు జార్జి గెజెట్టులో ఖాయపరపబడెను. జప్తిసు మంత్రుల దుష్పరిపాలనము నిదివరకు పెక్కువ్యాసములలో వివరించియుంటున్నచే, మరల దానిని పేర్కొన నవసరములేదు. ఇట్టి పరిపాలనముతో ప్రజలకు విసువెత్తుట వింతగాదు. మద్రాసు గవర్నరుగారు గోల్కొండ ప్రభువుగారికి నియతము, జప్తిసు పక్ష విపరీత వర్తనము గోచరింపజేసలేదు.

కడచిన శాసనసభను ముగించుచు, విల్లింగ్డను ప్రభువుగారు చేసిన ఏర్పాటు యిక్కామునకు సరిపోవదనియు, రాజకీయ సూత్రముల ననుసరించి రాజకీయపక్షముల నేర్పరుపలయు ననియు సూచించిరి. రాజకీయవిధియగు ఇర్వియప్రభువుగారు సాంఘికవైపర్యమును నిరసించిరి. వికటరుటను గారును ఇటువంటి బలికిరి ఇట్టి మందలింపుల గాంచి యయినను, జప్తిసుపక్షమువారు తమ వెనుకటి పాటను మోనివై, రాజకీయ సూత్రముల ననుసరించి, సాంఘికవైపర్యమును విడనాడి యుండవలసినది. కాని, వారి దృక్పథమునం దే మాత్రము మార్పుగలుగలేదు. బ్రాహ్మణుని బహిష్కరింపుడను కేక నలుదిక్కుల ప్రతిధ్వనింప దొడగెను. ఈకేకయందు జీవకళ లేదని వారు గుర్తెరుగక, మరింత దూషణకు గడంగిరి. ఎంత తిట్టిన నంతమేలని భావించిరి దేశక్షేమము నావల పారద్రోలిరి. చెన్ననగరమునందు గావించిన దూషణ ప్రచారమున కంతు లేదు. ఇతరప్రదేశములలో గూడ నిట్టి మార్గమునే అనుసరించిరి. స్వరాజ్యమునంగతి వారికి బట్టలేదు. దానిని సంపాదించుటకు మార్గ మేమియో వారు యోచింపలేదు. బ్రాహ్మణుని బహిష్కరించిన, చాలును. ఇట్టి ప్రచారము, శాసనసభలను వోటరులు బహిష్కరించిన దినములలో ఏకొలదిమందికో లాభించినను, శాసనసభాప్రవేశమును కాంగ్రెసు మహాసభ ఆమోదించిన దినములలో నెటుల బనికొనచ్చును? జప్తిసునాయకులకన్నను, ఓటరులు ఎక్కుడు దూరదృష్టి జూగలిగిరి. తాము సాంఘికవైపర్యములకు తోడ్పడమని ఖండితముగ చెలిపిరి. కాంగ్రెసు ప్రజాభిక్ష నామోదించిరి.

కాంగ్రెసుసభ వోటరుల దృక్పథమును చెలుపదనుమించు నిరాధారమని తేలినది. జప్తిసుపక్షము ఎన్నికలలో సంపూర్ణ సరాజయము గాంచినది. ఇట్టిస్థితిలో మరల సర్ పానగల్ రాజగారి నే మంత్రిగ నియమించుచో, అధికారవర్గ ప్రతిష్ఠ అసలే అడుగంటును. ఇదివరకే నిరర్థకమని తేలిన సంస్కరణములపట్ల ప్రజలకు మరింత ఏవగింపు గలుగును. ఈ సంగతులను రాజనీతిచతురు డగు గోల్కొండ ప్రభువుగారు కనిపెట్టిరి. కార్యనిర్వాహక ప్రభుత్వమునందలి సివిలుసర్విసు సభ్యులు సర్ పానగల్ గారి నెటులనయినను మరల గద్దె నెక్కించుటకు భల్లూకపు పట్టుబట్టినటుల చెలిసెను. సామాన్యపరిస్థితులలో గవర్నరుగారు ఉక్కుచట్టమునకు లొంగిపోయెడివారే. కాని, ప్రజాభిప్రాయ తీవ్రతను గమనించి, దీనిని పూర్తిగ నుల్లంఘించుచో, ఎట్టికేడు మూడునోయని గవర్నరుగారు చాల దూరము యోచించిరి. ఆలోచనలతో రోజులు గడచిపోవుచుండెను. పూర్వమంత్రులు రాజీనామా

నిచ్చుటకుగూడ కాలయాపన జరుగుచుండెను. కడపటిసారి, రాజీనామాకు మూడురోజులు గడువొనగబడెను. సుబ్రహ్మణ్యగారి ప్రభుత్వము చాల కాలము నిలువనీ నిలువకబోనీ, స్థిరత్వ ముండనీ ఉండకపోనీ, సంఖ్యాబలము క్రొత్తమంత్రులకు తక్కువయిననుగానీ, పానగల్ పరిపాలనమున కికమీద చెన్నరాజధానిలో చోటుండగూడదని గవర్నరుగారు కృతనిశ్చయు లయిరి. సివిలుసర్విసు సభ్యుల సలహాలను వీరు పాటింపలేదు. ద్వంద్వప్రభుత్వ మింకను ఎక్కుడు అపకీర్తి పాలు గాకుండు టెటులని గవర్నరుగారు వితర్కించి, తుట్టుతుడకు పానగల్ పరిపాలనమునకు స్వస్తి జెప్పిరి. ఎట్టిస్థితియు గలిగినను సరియేనని సాహసించి, తుడకు సుబ్రహ్మణ్యమంత్రివర్గము నేర్పరచిరి.

స్వలాభ దృష్టితో, గవర్నరు గారిటుల గావించినను, చిక్కులనేకములను దాటి తుడ కిట్టి సాహసము గావించినందుకు, వారిదైర్యమును దూరదృష్టియు శ్లాఘాపాత్రములు, గోల్కొండ ప్రభువుగారింతటిసాహసమును గావించెదరా లేదాయను సందియము మాత్రము తుదివరకు ఎల్లరమనముల నావహించి యుండెను. మరల ద్వంద్వప్రభుత్వమును క్రొత్తమంత్రులసహాయముతో కొనసాగించుట, కాంగ్రెసుపక్షమువారికి రుచింపకున్నను, సత్వరస్వరాజ్యసిద్ధి కిది ప్రతిబంధకమయినను, సాంఘికవైపర్యమును పోద్రోలుట కిది యుపయోగపడునని నమ్మెదము. మువ్వరు మంత్రులును, జప్తిసుపక్షపు వలలో జక్కుక, సాంఘిక వైపర్యముల కిదివరకు దూరముగనుండిరి. డాక్టరు సుబ్రహ్మణ్యగారు విశాలభావనమన్నితులు. రంగనాథంమొదలియూరుగారు, సుప్రసిద్ధ దేశసేవకులు. డిప్యూటీ కలెక్టరుపదవిని నిరాకరించి, హోంయూలు ఆందోళనము నాటినుండియు ప్రజాసేవయందు నిమగ్నులై యుండిరి. ఆరోగ్యస్వామి మొదలియూరుగారు ఇంజనీరింగు వ్యవహారములలో నిపుడు లని ప్రేర్ణించిరి. శాసనసభాధ్యక్షు లగు రత్నస్వామిగారిని ఎన్నికలలో నోడించి ఖ్యాతిగాంచిరి. ఇట్టివారు జాతిభేదములను బైకి రానీయక, ట్రాన్సుఫర్డు శాఖాపరిపాలనలో జాతీయభావమును ప్రసరింపజేసెదనియు, జప్తిసుపక్షమువారు వ్యాపింపజేసిన ద్వేషానలమును చల్లార్చెదనియు భావించెదము. కాని స్వతంత్రపక్ష మన నేమి? వీరిని బంధించెడి సూత్ర మేమి? ఎన్నికలసమయమునందు, వీరొకపక్షముగ బనిచేసి యుండలేదు. ఏపక్షమునకు జెందక, స్వేచ్ఛగ ప్రచారము సలిపిన వారు స్వతంత్రు లనబడిరి. జప్తిసుపక్షము పేరు జెప్పిన, తమకు వోట్లు రావని భయపడినవారు కొందరు, కాంగ్రెసుపక్షమున జేరిన ఉద్యోగపదవులు రావని భయపడిన వారు మరి కొందరు, జాతీయవాదులుగ నుండి ఇరుపక్షములతోను నేకీ భవిష్యనివారు మరికొందరునుజేరి, స్వతంత్రులయిరి. స్వతంత్రపక్షమువారి కందుచే ఏకాశయము గాని, ఏకకార్యవిధానము గాని ఆధారముగ లేకయుండెను. నేడు స్వతంత్రపక్ష మొకటి ప్రత్యేకముగ నేర్పడియుండుటచే, జాతీయభావమును వీరు విడనాడక, సాంఘికద్వేషమున కేమాత్రము తా వీయక, నిరంకుశాధికారమునకు తోడ్పడక,

దేశక్షేమమునకై పాటుబడుచో, జన్మింపజేయుచేసిన చెరువును కొంతవర కయినను తొలగింప గలుగుదురు. వెనుకటి మంత్రివర్గమునందు వలె నూతన మంత్రివర్గమునందుగూడ సభ్యులందరును బ్రాహ్మణేతరులే యగుటచే, బ్రాహ్మణబహిష్కారవాదు లయినను ఆక్షేపింప వీలులేదు. ఇంతయ గాక ఆరోగ్యస్వామి మొదలియారుగారు క్రైస్తవులగుటచే, కేవల హిందూమంత్రివర్గ మను ఆక్షేపణకుగూడ అవకాశము దప్పిపోయినది. అందరును తెలుగు మంత్రులే, తమిళమంత్రులు లేరని కినుకనహించుట కవకాశములేదు. ఈమారు తమిళమంత్రు లిరువురును, ఆంధ్రులొకరును గలరు. సామాన్యదృష్టితో జూచుచో, క్రొత్తమంత్రులను వ్యక్తిపరముగ నిరసింప వీలుండదు. కాని, స్వతంత్ర పక్షసభ్యు లెందరుగలరు? మంత్రులకు తోడ్పడు వారెందరు? వీరిపరిపాలన మెట్లు కొనసాగును? నామినేటెడసభ్యులే వీరి కాధారమా? ఈ ప్రశ్నలకు జవాబు త్వరలో వెలువడకమానదు. కాని స్వతంత్రపక్షము, సంఖ్యలందు చాల బలహీనముగ నుండురనిమాత్రము చెప్పవచ్చును. అందుచే ఎంత కాలము నూతనమంత్రులు తమపరిపాలనమును నిలుపుకొనగలరో, కాలమే తెలుపగలదు.

ప్రస్తుతస్థితిలో కాంగ్రెసుపక్షకర్తవ్య మేమని యడుగవచ్చును. పానగల్ పతనమువలన, సాంఘికవైషమ్యమునకు స్థానము దప్పినను, ఒక జాతికిని కేరొకజాతికిని ఒకసంఘమునకు కేరొక సంఘమునకును మధ్య కొరమాలినద్వేషము పెరుగుటకు అనుకూలపరిస్థితులు తొలగి పోయినను, ద్వంద్వప్రభుత్వ మంతరించి స్వరాజ్యము సుస్థాపితమగువరకు, కాంగ్రెసు పక్షము సంతృప్తి తొంద జాలదు. తనకృష్టిని విడువజాలదు. ప్రస్తుతసంస్కరణములకు తోడ్పడ జాలదు. మంత్రి పదవులను తా మా క్రమించుటకు గాని, నిరర్థక సంస్కరణముల ప్రతిష్ఠ నినుపడింపజేయుటకు గాని, వారు పూనుకొనరు. వారి ముఖ్యాశయము స్వపరిపాలనము. తత్ఫలితమే శాసనసభలకు లోపలను వెలుపలనుగూడ నిరోధకార్యక్రమమును కొనసాగించుటయే వారి దృఢ సంకల్పము. శాసనసభల ఎన్నికలకు పిమ్మట జరిగిన ఆంధ్రరాష్ట్రీయసభ, మంత్రిపదవులను నిరాకరించుటయే యుత్తమమార్గ మని నిర్ణయించినది. కేపుజరుగ నున్న తమిళరాష్ట్రసభయు ఇట్టి నిర్ణయమునే గావించు నని తలచెదము. కాంగ్రెసు దృష్టితో జూచినచో, గవర్నరుగారు ఎట్టిమంత్రివర్గము నేర్పరు పనియెడల, మేలయ్యెడిది. వీలనన, ఇటు జన్మింపజేయు వారికి గాని, అటు స్వతంత్రపక్షము వారికి గాని, సంఖ్యాబలములేనందున ప్రభుత్వసహాయముపై నాధారపడవలసి వచ్చును. మధ్యరాష్ట్రములలోను, బెంగాలులోను చాలకాలమునుండియు మంత్రులు లేకుండ పరిపాలన జరిగి పోవుచున్నది. మంత్రులకు పక్షబలములేనపుడు, రాష్ట్రముపై మంత్రులను బలవంతముగ జొప్పించుటకు గవర్నరుకు అవశ్యకత లేదు. అనుకూలపరిస్థితులు చేకూరు వరకు, మంత్రిపదవులను ఖాళీగ నుంచుట సమంజసమై యుండెను. కాని మద్రాసు గవర్నరుగారు రలు గావింపకబోయిరి. అటుల కావించి యుండినచో, ద్వంద్వప్రభుత్వము లేనికతన, బ్రిటీషు వారు

తమ కర్తవ్యమును మరల యోచించుటకు వీలయ్యెడిది. కాంగ్రెసు దృష్టిప్రకారము, మంత్రుల నియామకము తీవ్రాందోళనకు అనుకూలము గానేరదు. ఇంతయ గాక, ద్వంద్వ ప్రభుత్వమును ప్రతిఘటించుటకు, స్వతంత్రపక్షమంత్రివర్గమున కన్నను, పానగల్ మంత్రివర్గమే కాంగ్రెసు పక్షమున కెక్కుడు అనుకూలారకాశ మొసగెడిది. సర్ పానగల్ రాజాగారిని మంత్రులుగ నియమించుచో, కాంగ్రెసుపక్షసంచలన మధిక మగుటకును, నిరోధమును కొనసాగించి, ప్రజలలో నుత్సాహమును పురికొల్పుటకును, ఎక్కుడు వీలుగ నుండెడిది. గవర్నరుగారు దూరదృష్టిగలవారు గావుననే, అధికారవర్గక్షేమము నాలోచించి, స్వతంత్రపక్షమువారిని మంత్రులుగ నియమించిరి. ఏది ఎటులున్నను, కాంగ్రెసుపక్షమువారు మోమోటములకు లోనుగాక, స్వరాజ్యసంపాదనకై తమ ధర్మము నేమాత్రము వీక్షక కృషిసలుపుట యత్యవశ్యకము. ఈసందర్భమున, మధ్యరాష్ట్ర కాంగ్రెసు పక్షనాయకు లగు సేత్ గోవిందదాసు గారు పత్రికలకు వ్రాయుచు, తమపక్షమువారు వాదానములను భంగపరుకరనియు లేనిపోని వదంతులను నమ్మనలదనియు, ఖండితముగ ప్రకటించిరి. కాంగ్రెసు పక్షమువారు రన్ని రాష్ట్రములలోను తమ ప్రతిజ్ఞాను నిలుపుకొందురని నమ్మెదము. కాంగ్రెసే, స్వరాజ్యమునకు దారిజూపును. కాంగ్రెసే దేశకారవమును కాపాడగలదు. ఎట్టియాకర్షణములు గనుపించినను, కాంగ్రెసుపక్షము వారు దేశ విముక్తిని మరువక ప్రవర్తించుచో స్వాతంత్ర్యసిద్ధి విషయమై సందియ ముండజాలదు. కాంగ్రెసు సజీవముగ నున్నదని, ఎన్నికలు ప్రపంచమునకు మరియొకమారు వెల్లిడిజేసెను. కాంగ్రెసుప్రతిష్ఠ కెట్టి లోపము వాటిల్లకుండ జూచుట, దేశక్షేయోభిలాషుల పరమధర్మము.

ఆరవ పుదుక్కోటసమావేశము

ఆరవ పుదుక్కోట సమావేశము, నేటిదినము సత్యమూర్తిగారి అధ్యక్షతక్రింద పుదుక్కోటనగరమున సమావేశమయ్యెను. సత్యమూర్తిగారు వెనుకటిమారిచ్చిన స్వతంత్రాభిప్రాయములకు గినిసి, సంస్థానమువారు వారిని తెలిబెట్టిరి. ఇటీవల బహిష్కారము తీసినేయబడెను. సత్యమూర్తిగారు మాత్రము, తాము తెలిసిన యభిప్రాయములకు పశ్చాత్తాపము జూపమనియు, వాని నుపసంహరించుకొనమనియు, నేమ ఖండితముగ తెలిపిరి. పుదుక్కోటరాజుగారు స్వదేశమును వదలి, విదేశములలో నివసించుచున్నారు. ప్రజలక్షేమముగూర్చి వీరి కెట్టిక్రందనలదో యిందునుబట్టి గ్రహింపవచ్చును. వీరు దాదాపుగ రాజ్యపరిత్యాగము గావించినను, వీరికి ఇరువదిలక్షల రూప్యముల నుచితముగ నిచ్చుటయు, ప్రతిమానమునకును సధిక మగు నట్లయెన్నుల నిచ్చుటయు, ఘోరము. ప్రజలద్రవ్యమీ తీరున నృథ గావింపబడుచున్నది. రీతెంటుగారు ప్రజాప్రముఖులపై విధించిన నిర్బంధములను దీసివైచినను సంస్థానాభివృద్ధికి తోడ్పడలేదని సత్యమూర్తిగారు విమర్శించుచున్నారు. సత్యమూర్తిగారు సూచించినటుల, స్వదేశసంస్థానముల భావిస్థితి, ప్రజలపై నాధారపడి యుండునుగాని, బ్రిటీషు

వారిపై గాదు. అందుచే ప్రజాక్షేయమునకై సంస్థానాధీశులు యావచ్ఛక్తి వినియోగించుట శ్రేయస్కరము. పుదుక్కోటలో, శాసనసభ కధికారము నున్న, విద్యాభివృద్ధి అల్పము. పరిశ్రమలు గనుపింపవు. ఇటీవలిలో ఇరువదియైదులక్షల మూలధనమును నిలువజేయుటవలన ఎట్టి ప్రయోజనముండదని, సత్యమూర్తిగారు నుడివిరి. ఈసామ్మను ప్రజాక్షేమమునకై వినియోగింపవలెను. త్రాగుడు రివిన్యూ పుదుక్కోటలోగూడ విశేషముగ నున్నది. మద్యపాననిషేధమును కొనసాగింపవలయు ననియు, మాతృభాషలో విద్యను నేర్వవలయు ననియు, సంస్కృతభాషాపాఠశాల గావింపవలయు ననియు, సత్యమూర్తిగారు చేసిన హితోపదేశమును పాలకులు గుర్తించుట వివేకము. లేనియెడల ప్రజలలో నశాంతి పెచ్చు పెరుగకమానదు. సంస్థానప్రజలు బాధ్యతాయుతపరిపాలనమునుకోరుచున్నారు. దీనిని నిరోధించుటవలన, సంస్థానములకు గలుగు లాభమున కన్న నష్ట మధికముగ నుండుట అనుభవసిద్ధము.

బెంగాలు ప్రభుత్వము: మద్యపాన నిషేధము

పనికిరాదు

మద్యపాననిషేధమును ఆదర్శముగ నైనను గైకొనకూడదని, బెంగాలు ప్రభుత్వమువారు ప్రకటించిరి. నిషేధము కొనసాగుచో, ఇతరసప్తములు గలుగునట. తుదకు లోకలు ఆప్తను పద్ధతియైనను బనికిరాదని, బెంగాలు ప్రభుత్వమువారు సూచించిరి. నిరర్థక మగు లైసెన్సింగు బోర్డులను స్థాపించుటకు మాత్రము వీరు సమ్మతించిరి. మద్యపాన నిషేధము విషయమై అన్నిపక్షములవారును ఆతురము జూపుచుండ, ప్రభుత్వమువారు మాత్రము వలను పడదనుచున్నారు. ప్రస్తుత పరిపాలనా విధానము వెంటనే మారవలసినయవసర మొంతగలదో యిందునుబట్టి గ్రహించుట సులభము.

కాంగ్రెసులో ఐకమత్యము

ట్రీబ్యూను పత్రిక

బాల్గూరు, డిసెం 1 — కాంగ్రెసునం దైకమత్యమును ఏలెనని ఒకోఒకటిగా వినియోగించుచున్న యెచ్చరికను గూర్చి ట్రీబ్యూను పత్రిక యిట్లు వ్రాయుచున్నది:— కాంగ్రెసులో తిరిగి నానారాష్ట్ర ప్రతినిధులు సమావేశమైనప్పుడు ఉత్తర హిందూస్థానప్రతినిధు లందరును ఐకమత్యపునాదనకైగాని నైనను ఆనామినేటెడసభ సమ్మతము ఆపట్టికే ఎన్నికల జ్వరములో దగుల్కొన్నవారును విడివిడి కాంగ్రెసు అభివృద్ధిగోరువారికి సమానవేదికగా చేయదలంచువారి పక్షముననే తమ పలుకుబడినంతయు వినియోగించి పనిచేసెదరని కమ్మెనము.

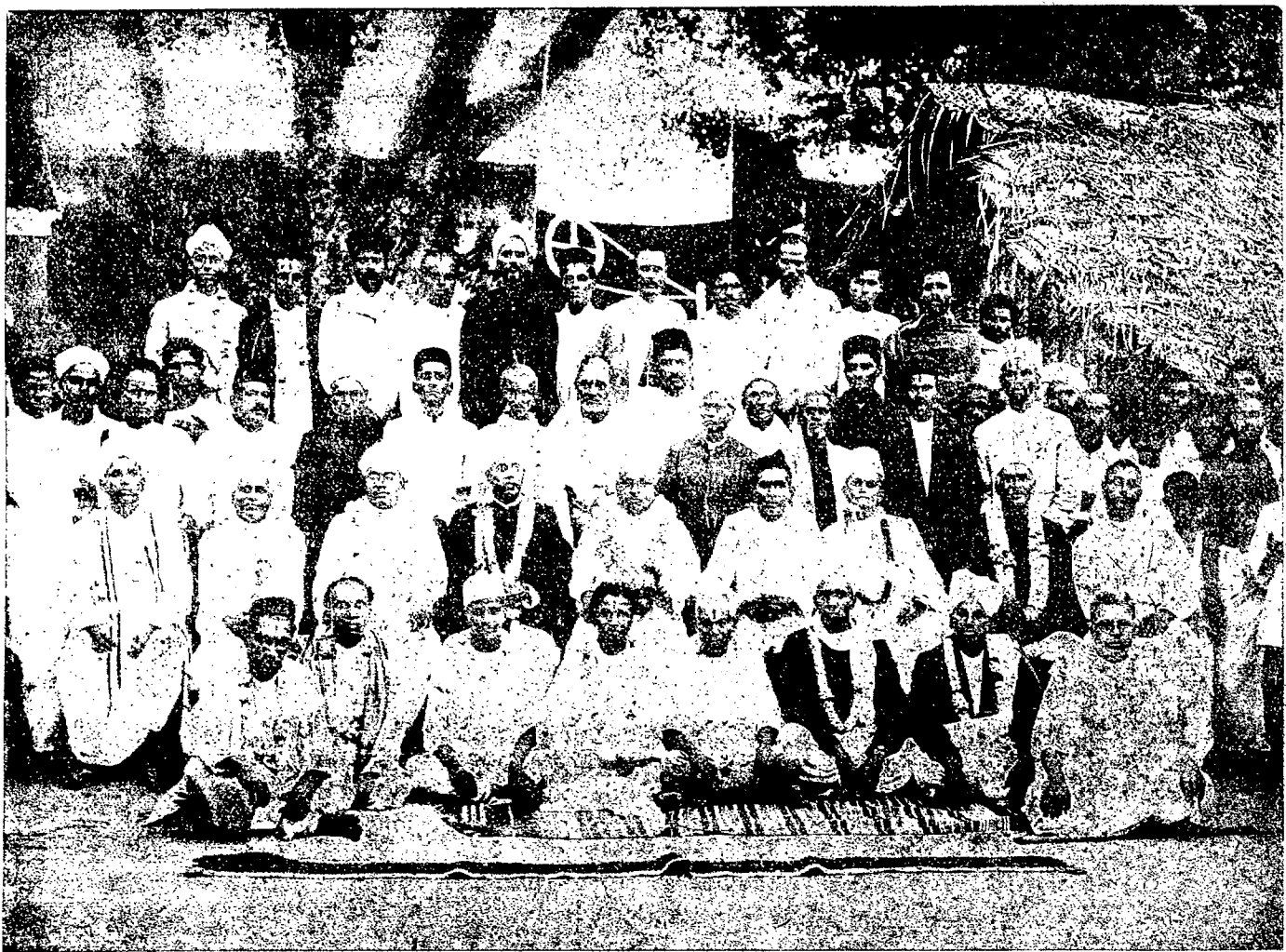
(కే. కె. ఎస్)

స్వరాజ్య రెస్పాన్సిబిలిటీ వాదుల నభినందించుట

మెహతా, బలూభాయిగార్ల అసమ్మతి

బాల్గూరు, డిసెం 1:— శాసనసభ యెన్నికలలో గైచిట్టి స్వరాజ్య రెస్పాన్సిబిలిటీ వాదుల సభింపించుటకు స్థానిక కాంగ్రెసుకమిటీవారు క్రిందటి ఆదివారమునాడు బహిరంగ సభ కేర్వాలుచేయుటచే అవిహించుచు జె. జమ్నాదాసు మెహతాగారును బలూభాయి దేవాయుగారును పంపిన లేఖను ఈ విధింగు న్యాయపత్రిక ప్రకటించుచున్నది. “కాంగ్రెసుపక్షము కిది విరుద్ధముగానున్నది గావున మేమాసభకు రాజాలనం చును చింతించుచున్నాము. కేపు కమిటీమీటింగులో నీవాలు విషయమై చర్చజరుగును.

(అ. కె.)

కాంగ్రెసు ప్రతినిధుల నభినందించుట

మదరాసునుండి శాసనసభకు ఎన్నిక నబడిన కాంగ్రెసు ప్రతినిధులను అభినందించుటకు ఏడుబావులవిధియందు గొప్పసభ జరిగెను. మధ్యమ శ్రీనివాసయ్యంగారు కూర్చొనియున్నారు. (ప్ర. పో. పే.)

అక్టోబరునెల 27 -వ తేది గ్రీన్ విచ్ నందలి సత్కారశోధక శాలయందున్న గొప్ప టెలిస్కోపు సహాయముతో జ్యోతిషశాస్త్రజ్ఞులు అంగారకగ్రహమునుచూచెను. టెలిస్కోపును సమముగ పెట్టుకొని చూచుచున్నప్పుడు ఈ ఛాయాపటము గ్రహింపబడినది.

బెంగాలు శాసనసభ

కలకత్తా, డిసెం 1:—రంగాపూరు పశ్చిమ మహమ్మదీయేతర నియోజకవర్గమునుండి బాబు సగేంద్రనారాయణ రాయుగా ఎన్నికొనబడిరి. వీరిదివరకు సభ్యులు. రిస్సాచీపు వాచులు. వీరికి 4055 ఓట్లువచ్చెను. కాంగ్రెసుఅభ్యర్థి బాబు వలెనీమోహన్ రాయ చౌధురగారికి 3216 ఓట్లువచ్చెను. 156 ఓటు నిరాకరింపబడెను. (అ. ప్రె.)

బీహారు ఒరిస్సా శాసనసభ

పాట్నా, డిసెం 1:—టిక్ హట్టు డివిజన్ భూస్వాముల నియోజకవర్గమునుండి చంద్రేశ్వర ప్రసాదు నాథాయగారు గౌరవ బీహారు ఒరిస్సా శాసనసభ కెన్నికొనబడిరి. వీరు స్వతంత్రవాదులు. (అ. ప్రె.)

ఆదాయపు పన్ను నిర్ణయము

బొంబాయి హైకోర్టు తీర్మానము

బొంబాయి, నవంబరు 20:— ఆదాయపు పన్ను శాఖ కమిషనరు కోరినరీతిని హైకోర్టుతీర్మానము ప్రధాన న్యాయమూర్తి, న్యాయకేంద్ర గార్లు ఒక ముఖ్యమనుకేసులో నేడు తీర్పుచెప్పిరి. క్రితము సంవత్సరమునకు మొత్తముమీద రూ. 1188802, లు సర్ డిప్యూటీ టెక్సిట్ గారు ఆదాయపుపన్ను చెల్లింపవలయునని నిర్ణయింపబడెను. ఈమొత్తములో గవర్నమెంటు పెత్తూరి టీలు జాయింటు స్టావకం పెసీలనుండి వచ్చు రాబడిపై లభించిన రూ. 890804 ల గురించి పెట్టిట్ గారు రభ్యంతరము చెట్టిరి. ఈమొత్తము పెట్టిట్ గారి స్వీయాదాయము యొక్క రాబడియని ఆదాయపుపన్ను నిర్ణేతజేప్ప, కాదనియు అది న్యాయ కం పెసీల తాలూకురాబడియనియు పెట్టిట్ గారు బక్కరి. కం పెసీలవద్దనుండి తాను యీమొత్తము బరులు దీసికొనెనని పెట్టిట్ గారు బక్కరి.

ఈ నాలుగు కం పెసీలపై అధికారము పెట్టిట్ గారికే గలదనియు, మూడు కం పెసీలలో వాటాలన్నియు వారికే యనియు, న్యాయదానిలోని వాటాలు పెట్టిట్ గారి అధికారమునకు లోబడిన తాబేదారుల వాటాలనియు న్యాయమూర్తులు నుడివెరి. ధనము పెట్టుబడిపెట్టి ఆదాయమును బడయుట లేవ్వ కం పెసీ లేదనియు జేయుట లేదనియు, ఈ వ్యాసారము వాస్తవముగ పెట్టిట్ గారిదేయనియు న్యాయమూర్తులు చెప్పిరి. రూములు తీసికొనునట్లుగ ఆదాయమునే యాయన బడయుచుండెననియు, ఈ ఆదాయము పెట్టిట్ గారిదే యనియు న్యాయమూర్తులు బక్కరి. తగాయదాలోసున్న కేసు పెట్టిట్ గారి ఆదాయమనియు, తన్ముఖమున ఆయన సూపరుటాక్సు చెల్లింపవలయుననియు తీర్మానించిరి. (అ. ప్రె.)

కుంభకోణం తాలూకా కాంగ్రెసు కమిటీ

తరువాత కాంగ్రెసు మదరాసులో జరుపమనికోరుట. కుంభకోణం, డిసెం. 1— వి. పంతులు అయ్యగారి ఆధ్వర్యతక్రింద జరిగిన కుంభకోణం తాలూకా కాంగ్రెసు కమిటీ సభలో వచ్చే కాంగ్రెసును మదరాసు కావ్వనింపవలసినదని తమిళనాడు కాంగ్రెసుకమిటీవారి నడుగవలెనని తీర్మానింపబడెను. మరియు కాంగ్రెసు అభ్యర్థులు ఎన్నికలలో గెలపొందినందుకు ఉద్యోగములను నిరాకరించినందుకును వారి సభినందించుచు తీర్మానము గావించబడెను. (అ. ప్రె.)

చీనాపరిస్థితులు

కామన్వెల్త్ ప్రశ్నలు

(ఆంధ్రప్రదేశ్ ప్రత్యేకతంతి)

లండన్, డిశంబరు 1:— కామన్వెల్త్ చాలవరకు ప్రశ్నలు చీనాకు సంబంధించినవి. హ్యూంకో పరిస్థితులను మరింత దెలుపుటకు రాంకీ మన్యువార్డులను చాలవరకుగానూ పోలీసులనుండి పరిస్థితులు మారలేదనియు (బ్రిటిషువారున్న ప్రదేశములందు నాకాదళపక్షమువారు దిగినియు దానివలన కొంత నైతిక ఫలితము గల్గెననియు నుడివరి. విదేశీయులను చొట్ట ఆందోళనసభలు జరుగకుండజేసిరి. అల్లరులు జరుగలేదు. 4 లేదని అంతటను సమ్మెకట్టుటకు నిశ్చయించినది తెలియచున్నది. శీతకాలమునకు హ్యూంకోవద్దగ కేతక్కులతో గూడిన నాక సుంచెదరనిరి. అనగరమున హ్యూంకోని సహాయనీసలు నిద్రముచేయబడును. శీతకాలమునందు ఇటునటు హ్యూంకోలో నడిచినది తిరుగుచు కావలిగాయుచుండును.

యునైటెడ్ స్టేట్స్ హ్యూంకోకు శీతకాలమునకు రెండు డెగ్రీయలను బంపెనట. మందుగనులను తుడిచివేయు నాక లనుగూడ బంపిరట. కేతక్కులతో గూడిన యుద్ధనాకలను బంపిరట. హ్యూంకోలో ఎట్టి ప్రాజాపాయములేకుండ (బ్రిటిషుప్రభుత్వమువారు జేసియుండెడి వారేగాని చీనా సర్వతంత్ర వ్యవహారములందు జోక్యము కలుగజేసికొనట కిష్టములేదు. (కార్మిక పక్ష సంతసము) అచట (బ్రిటిషువారి ప్రాణములను గాపాడు ప్రధానధర్మము చేరు.

ప్రీవీకపున్సలు అప్పీళ్లు

భారతదేశమునుండి రెండింతలు పెరిగినవి

(ఆంధ్రప్రదేశ్ ప్రత్యేకతంతి)

లండన్, డిశంబరు 1:— ఇండియానుండి ప్రీవీకపున్సలు అప్పీళ్లు అయిదేండ్లలో రెండింతలు పెరిగినవని డగ్లస్ హ్యూగారు కామన్వెల్త్ ప్రీవీకపున్సలులో భారతదేశ అనుభవముగల ఇద్దరు న్యాయమూర్తులను నియమించుటకు జుడిషియల్ కమిటీబిల్లును రెండవసారియు ప్రవేశ జేయుచు నుడివరి. ఈ ఇద్దరిలో ఒకరు ప్రత్యేకముగ ఇండియానుండి వచ్చిన అప్పీళ్లనే పరిష్కరించెదరు. ఇట్లు నియమించబడు జుడిషియల్ సర్వజన సమ్యక్తముగ నుండుటకు నాలుగు వేల హానులీతము నీయవలెనని బ్రిటిషు ప్రభుత్వమువారు ఇండియా ప్రభుత్వమునకు సిఫార్సుజేసిరి. ఈ మొత్తమును బ్రిటిషుఇండియా పంచుకొనును. ఇండియా ప్రభుత్వమువారు దీనిని నిరాకరించిరి. అందుమీదట బ్రిటిషు ప్రభుత్వమువారు రెండువేలతో ప్రారంభించుటకు నిశ్చయించిరి. మిగిలిన రెండు వేలను ఉచితమునీచిన భారత సామ్రాజ్యసభవారిచ్చుటకే వదిలిపెట్టిరి.

ఈ బిల్లువిషయమే సామ్రాజ్యసభ తీర్మానమును గుర్తించవలెనని హ్యూగారు సిఫార్సుజేసిరి. ఇకమీదట డొమినియనులు లండనుకు వచ్చుట మానుకొనెదరు. కార్మిక పక్షమువారు జీతములు చాల ఎక్కువని ఆక్షేపించిరి. కాని బిల్లు ఆమోదించబడెను.

చీనాలో విదేశీయుల భయము

హ్యూంకోలో బహిష్కరణోద్యమము

రుగ్బీ, నవంబరు 30:— హ్యూంకోలో క్రొత్త సంగతులు లేనిదెలియుచున్నది. బ్రిటిషు ఫ్రెంచి జపాను ప్రదేశము లందు కాపురము నిమిత్తము నాకలు ప్రవేశించినవి. బ్రిటిషు అమెరికను యుద్ధనాకలు తోడ్పడుచున్నవి. హ్యూంకోలో యూరపీయులు 1000 మంది యున్నారట. విదేశీయుల నివాసములన్నియు నడిముఖమువద్దనే యుండుటచే సస్యయికిని దక్షిణమునకు చాల అనుకూలముగ నున్నది.

చీనాకు క్రొత్త నియమించబడిన బ్రిటిషుమంత్రి మెల్బూంపుగారు హ్యూంకోపే నేడు చేరును. అచట సర్వోచాల్తు మనీలేగారిని కలిసికొని ఆతనివద్దగ అధికారమును స్వీకరించును.

పాక్షండు దీవులు

హ్యూంకోగారిని గవర్నరుగ నియమించుట

(ఆంధ్రప్రదేశ్ ప్రత్యేకతంతి)

రుగ్బీ, నవంబరు 30:— సర్ బాబ్ మిట్టెగారి గడువు త్వలలో ముగియనుండుటచే ఆతనిస్థానే అగ్నోట్ల హ్యూంకోగారిని పాక్షండు దీవుల గవర్నరుగ నియమించుటకు సార్వభౌము డింగ్రించెను.

అధినివేశములకు వలస

రుగ్బీ, నవంబరు 20:— ఈ సంవత్సరము మొదటి 9 కలలో ఎంపైర్ సెటిల్మెంటు ఆప్టప్రకారము 52750 మంది వలసపోవుటకు సహాయమును బడసిరి. ఇందులో 5,500 కుటుంబములున్నవి. 20,000 మనుష్యులున్నారు. ఈ కుటుంబముల తాలూకు. పిరంవరును ఆస్ట్రేలియా న్యూజిలండుల కేగిరి.

బ్రిటిషు ప్రేడ్ యూనియనులు

సభ్యులసంఖ్య తగ్గిపోవుట

లండన్, నవంబరు 30:— ప్రేడ్ యూనియను పెడలేమను కార్యదర్శి తమసభ్యులసంఖ్య తగ్గిపోవుచున్నదని దెలుపుచున్నాడు. ఇటీవల బోయిలరులను తమారుజేయువారు విడిపోయినది. తామియవలసిన మొత్తము నీయలేకున్నారట. ఇతరయూనియనులుగూడ ఇదే పరిస్థితులందున్నవి. కాని తమకార్యతను ఇన్వలసిన మొత్తమునీయుటకు ప్రచండప్రయత్నములను జేయుచున్నవి.

ఫ్రాంసు జాగ్రత్త

పారిస్, నవంబరు 30:— చీనాపరిస్థితులను గూర్చి పార్లమెంటులో చర్చించుచు ఫ్రాంసు అందరి ఆశయములతో బాటు తొందరబడక నిదానముతో ప్రవర్తించుచున్నదనియు ఒకదేశముయొక్క రాజకీయములందు ప్రవేశించుట (ఫ్రాంసు పనిగాదనియు కాని యూనస్కూల్ ఫ్రెంచి రైల్వేయన్న సంగతిని మరచిపోరాదనియు ఫ్రెంచి ఇంజీ చీనాకు చీనా ప్రక్కగనే యున్నదనియు బ్రయంకుగారనిరి. ఆప్రదేశము నందు క్రైలుబ్రటు ఫ్రాంసుదేశములు నాగరకమున అందరి కంటె కొల్లగొనునని చేరుగాంచినవి. వీరు మరచిపోయిన మరల మోటుతనముదినను. అనాగరకము ప్రారంభమగును. ఫ్రెంచివారి కుత్తుకలను కోయనీయము. మనము అనవసరముగ జోక్యము కలుగజేసికొనదలంప కున్నను సంగతిసంవర్ధము లన్నిటిని వేయకన్నులతో కనిపెట్టి జూచుచున్నారమనిరి.

పి. ఆంధు ఓ. డివిరెండు

నూటికి 10 పౌనులు

లండన్, నవంబరు 30:— ఒక సంవత్సరము క్రిందను వర్తకము బాగుండక పోవుటచేతను, చీనాలో ఆకాంతి ప్రబలుట చేతను ఆస్ట్రేలియాలో కార్మికచిక్కులచేతను డివిరెండును తగ్గించుటకే తప్పివదిగాదు. ఇంతవరకు అవలంబించుచున్న కన్వేట్టిపు విధానముచే అదే డివిరెండును పంచుటకు తీర్మానించిరి. సెప్టెంబరు 30 లేదీతో అంత్యమును సంవత్సరమునకు నూటికి 10 పౌనులు డివిరెండును బంచెట్టెదరు.

బొంబాయి యింజనీరుయన్ స్ట్రెట్యూషను

సమావేశము

బొంబాయి, డిశంబరు 2:— కొన్ని దినములనుండి బొంబాయిలో సమావేశము జరుపుచున్న యింజనీరుల యిక్స్ సెట్ట్రాషనునందు యూరపీయును యిండియును సభ్యులనుగ్గ వ్యవస్థాపకులుబిల్లిటటుకు జూపబడుచున్న శ్రేణములగురించి “యిండియును డెయిలీ మెయిలు” వ్రాయుచున్నది క్రితము సంవత్సరమును అన్ని వార్తాపత్రికలు సమావేశమున కాహ్వానింపబడినవి. కాని యీసంవత్సరము యిండియును వార్తాపత్రికలకు ఆహ్వానముకలదు. సమావేశము ప్రైవేటుదని యీసంవత్సరము “యిండియును డెయిలీ మెయిలు” పత్రికాప్రతినిధిని సమావేశమునకు పోనియ్యలేదు. కాని సమావేశమును జరిగిన చర్చలెల్ల సంగ్రహముగ ఆంగ్లో హైదరాబాద్ పత్రికయందు ప్రకటింపబడెను. (ఆ. ప్రె.)

లకోటా ప్రశ్నలు

సోదా చూడవలెను! ఆనందించి తీరవలెను!!

అజమీరు కారవరసులకు సయ్యద్ అబ్దుల్ సమద్ అమిల్ గారు వర్తమాన, భూత, భవిష్యత్కాలఫలములు ఆశ్చర్యముగా చెప్పటలో కిరికి అద్భుతమైన ప్రజ్ఞ కలవని నేను సంతోషపూర్వకముగా విన్నవించుచున్నాను. నేను వ్రాసిన మాటలు యథార్థములని ఒక్కసారి వీరినిపరీక్షించివారు ఒప్పుకొని తీరుదురు.

బుడి శ్రీహరిరావు,

సైమన్ తహశీల్దారు పాంహ్యూట్ కృష్ణ 15-4-1917.

మొయిద్దంవచ్చిన యే 5 ప్రశ్నలకై నను సరియైన జవాబులు వి. పి. గా రూ 1-4-0 లకు పంపబడును. మిగిలిన, మీ తల్లిపేరు, మీ తండ్రిపేరు వ్రాసిన చాలు, సోదా చూచినవారు మాకు పంపిన యోగ్యతాపత్రములే మాఫలముల నిదర్శనములు చాలుచున్నవి. మరొక యీక్రిందివిధానమునకు వ్రాసిన మోసముండదు.

యునాని జ్యోతిషాలయము,

గోపాలపురంకొత్తపేటపోస్టు, తూర్పుగోదావరిజిల్లా

మిక్కిలి ప్రశంస

పరిపక్వమైనటాయితెట్టునబ్బు

మెసూరుచందనసబ్బు

అద్వితీయమైనది

అన్నిచోట్లయందును దొరకును.

గవర్నమెంటు సోప్ ఫ్యాక్టరి, బెంగుళూరు.

ఆంధ్ర మహిళాసభ-వీలూరు

అంగీకరింపబడిన తీర్మానములు

1. ఈ సంవత్సరమున మద్రాసు రాజధానియందు జరిగిన యెన్నికలలో కాంగ్రెసు పక్ష ప్రతినిధులు జయమొందినందులకు ఈ సభాసభ్యులు సామూహికంగా బెల్లునున్నారు.
2. దక్షిణ కన్నడ ప్రాంతమున, ఈయూరి ఎన్నికలలో శ్రీమతి కమలాదేవిగారు ఓకేపోయినందున శ్రీమహమ్మదలను కాపాడుటకు, యింకను అధికమైన ఖాత్యలను సంపాదించుటకు, దేన్ని ప్రతిపాదనసభకు సభ్యురాలైనచేతగా కమలాదేవిగారిని మత బలపురుషులను నిర్ణయించవలెనని ఈ సభ వారు తీర్మానించుచున్నారు. (పెన్. డెంటు-శ్యామలాంబుగారు.)
3. ప్రస్తుతము సంస్కరణశీలను ఆలోచించియు, బాల్య వివాహములను గల ప్రతి అవాగ్గతము చెడవలెనని గమనించుచు బాలకలను పడునాదనకములు గడచునాదన వివాహ మొనర్చునాదనయు, ఒకే సమయమున చేసియుండినచో 15 సంవత్సరముల వయస్సుకంటె, ప్రసవసంధానము చేయ గూడవని ఈ సభవారు తీర్మానించుచున్నారు.
4. నిర్బంధ ప్రారంభవిద్య బాలలలో సమానముగ బాలికలను, ముగ్ధునివలె స్కూల్లోను, జిల్లాబోర్డు స్కూల్లోను, ఉచితముగా చేప్పబడు ఏర్పాటు చేయవలెను. (పెన్. డెంటు, ఉ. ల.)
5. గవర్నరు మెంటువలన నేవిధమున సాహాయ్యము నపేక్షించక స్వయంసహాయముననే అన్నట్లుగ బాలికలవిద్యా విధానమున బాలికాసభ్యులను స్థాపించవలెనని (ఈ సభవారు తీర్మానించుచున్నారు.) శ్రీమ గౌరవతనవార్ధము ఉచితమున చేతిపనులను నశింపజేయుటకు తగు ప్రయత్నమును ఈ సభవారు చేయవలెను.
6. మన సంఘములో ముగ్ధులుగా నిప్పురు ప్రబలుచున్న కన్యా విద్యను మరల చూచుటకు ఈ సభవారు తగు ప్రయత్నము చేయవలెను. (పెన్. డెంటు, ఉ. ల.)
7. పుద్గల వ్యాపకము శ్రీమతి ప్రస్తుతము తృప్తికరముగా నుండునట్లు, హెచ్చుగా ప్రచారము చేయవలెనని ఈ సభవారు తీర్మానించు చున్నారు. (దేవులపల్లి సత్య వ తి అన్నపూర్ణ)
8. శ్రీమతికలయు వేళ్ళకులమొకకళంకముగానున్నది గాన ఆ సంఘములో విద్యావ్యాపకము హెచ్చుగా ప్రజ్వలించుటకు వ్యభిచారము జీవనాధారముగానున్న మతాచారముల తొలగించుటకు తగు ప్రయత్నము చేయవలెనని ఈ సభవారు కోరుచున్నారు. (సి. సత్యవతి, యా. తి.)
9. నిమ్మ జాత్యుద్ధరమునకు అస్పృశ్యతానివారము మూలాధారముగా నుండునని, వారికి విద్యయు, పరిశుభ్రతయు నేర్పబడుట కవకాశము గల్గింపవలెనని ఈ సభవారు కోరుచున్నారు. (తల్లాప్రగడ సుందరమ్మ, బా. శేషమ్మ)
10. ప్రస్తుత విద్యావిధానమున నైతిక విధానమున, కులభేదయు లేనందున జాతీయతకుని యవసరముగావున జెంటునే పాఠశాలయందు ప్రార్థనముల మరల మరల నైతికవిధానములు ప్రవేశపెట్టవలెనని, ఈ సభవారి దృఢాశయములు. (బా. శేషమ్మ లక్ష్మమ్మ.)
11. శిశువాషణాధ్యమై పురపాలక సంఘమువారు అక్కడక్కడ ఉచితముగా శాలలను ఏర్పాటుచేసి అచ్చట శిశువులకు ఉచిత ఆహారము, ఉచిత వైద్యము, స్నానాదికృత్యములకు సదుపాయములు గల్గించవలెనని ఈ సభవారు తీర్మానించుచున్నారు. (జ్ఞానమాంబ, సత్యవ. తి.)
12. హిందూదేశమున కవమానకరమున వ్యభిచార గృహము లుండుటకు సర్కారువారు అంగీకరించుట మిక్కిలి పొరపాటుని ఇట్టి అనుమతిని సర్కారువారు ఇవ్వగూడవని ఈ సభవారు ఖండించు చున్నారు. (ఆ. రా. యాతి, శ్యామలాంబ)
13. శ్రీమ స్వాంత్యమును కాపాడుటకై కొడుకులతో పాటు కొమార్తెలనుకూడ వంశవారంపర్యముగవచ్చు స్థిర భరాస్తులలో సమానముగా భాగము పంచియుచ్చులాగున సభవారు తీర్మానించు చున్నారు. (బా. శేషమ్మ, ఆనందవల్లి.)
15. కాంగ్రెసు ప్రేమలో స్వరాజ్యమునేమాటకు సంపూర్ణస్వాతంత్ర్య పని నిర్వహణము. (మా. తి. ఆనందవల్లి)

ఆంధ్ర మహిళాసభలు

ముందు సోలువ జరుగవలసిన ఆంధ్రసభలను అనంతపురంలో జరుపుటకు ఆహ్వానింపబడి అంగీకరింపబడినను-

అఖిలభారత మహిళాసభ

కజిన్ సలిగారు ఇట్లు వ్రాయుచున్నారు.-
విద్యా సంస్కరణమునకై పూనాలో జరుగనున్న అఖిల భారత మహిళా సమ్మేళనమునుగూర్చి అత్యుత్సాహము చూపింపబడుచున్నది. మద్రాసు, పీకాశిగారు డక్కా ఇందూరు శంకరాచార్యులవారు బాబుబొంబాయిమున్నగు ప్రజలు జరుపబడి-అఖిలభారతసభను ప్రతినిధులనున్న కొనియున్నారు. ముఖ్యమైన తీర్మానములు చేయబడియున్నవి.
పరీక్షావిధానములు, ముఖ్యభాషా ప్రాముఖ్యత, మొదలగు విషయములగుర్చి తీర్మానములు చేయబడినవి.
పూనాలో అఖిలభారత మహిళాసభ జనవరి 5 లేదా మొదలు 8 వ తేదీ వరకు జరుగును.
కొచ్చిను, దెనాచెన్, డిల్లీ లాహోరులో ప్రత్యేక మహిళాసభలు వచ్చే రెండువారములలో జరుగనున్నవి. జరిగిన ప్రత్యేక మహిళాసభలకు ఈవిషయవారు అత్యుత్సాహముతో యుండిరి.
శ్రీమతి సరోజినీదేవిగారు (హంబాయిసభ) శ్రీమతి హమీదా (సింధు) లేడీగోషెక్ (మద్రాసు) కైబ్ సతి (ఇందూరు) శ్రీమతి ఆంబాలాల్ సారానాయి (జిజిరాటు) శ్రీమతి మీర్జా (డెంకూరు)
రాజన్న ప్రతినిధులకు పూనాయవతులు తమయా తిన్దము నొసంగనున్నారు. ప్రేక్షకులుగా రాగలచినవారు వారి భోజనవసతులను వారే ఏర్పాటుచేసికోవలెను. వారికి సభలో పాటుచేయునధికార ముండదు. రాజకుటుంబములవారికిని మహిళాసేవాధ్యక్షులైన వారికిని కొలది యాహ్వానపత్రక లంపబడుచున్నవి.
ప్రత్యేకసభలవారు పంపినతీర్మానములు అఖిలభారత సభలో చర్చింపబడును. మహమ్మదీయబాలికల విద్యాసంస్కరణమునుగూర్చి తీర్మాన మొకటి తయారుచేయబడినది.
గర్భధానాంగీకారవిషయప్రమాణమునుగూర్చి తీర్మానమునున్నది. అఖిలభారతసభయొక్క కార్యకర్తనిగారింక కజిన్ సలిగారు డిసెంబరు 18 వ తేదీనుండి పూనాలో నుండినారు. వారికి వ్రాయవలసిన ఉత్తరములు మిన్. సారాబ్ది గారిద్వారా, పెయింటు హెల్త్ నా హెల్త్ గు, పూనా అని వ్రాయవలెను. అగ్రాసనాధిపతిని ఎన్నుకొనుటకు ప్రత్యేక సభలయొక్క యభిప్రాయములకై ఎదురుమాచుచున్నాము.

తనభార్యయనుకొని మరొక స్త్రీని బలవంతమున గొనిపోవుట
అచ్చముగా తనభార్యవలెనే యుండుటచే నత డలులచేసెను
ఒకనిభార్య ఒక సంవత్సరము క్రిందట నెటకో పోయినది. అత డామెకొరకు వెళుకుచుండెను. అట్టిబరు కల 20 వ తేదీని సుందరీబాయి అను స్త్రీ కిద్దిలో నిలచియుండగా భార్యను వెళుకుచున్న పురుషు డామెను చూచి ఆమె తనభార్యయే యని నిగూరణచేసికొని ఆమె మీరచెంగ పట్టుకొని రాకమ్మని లాగనాగెను. నేను నీభార్యను కానని ఆమె చెప్పుచున్నను ఆమె అబద్ధమాడుచున్నదని తలచి ఆమె నొక విజ్ఞోరియా బండిలో పెక్కింది తనయింటికి తీసికొనిపోయెను. ఇరుగుపొరుగు వారలామెను చూచి యీమె నీభార్య కాదని చెప్పినను అతడు గనలేదు. ఆమె తనభార్యయే యని వాదించుచు ఆమెను తన యింటనుండి పోనీయకుండెను. ఆమె కేసుచేసినది. బొంబాయిలో గిగాం పోలీసుకోర్టులో నీకేసు విచారణ జరిగినపుడు గూడ నత డామె తనభార్యయే యని వాదించెను. ఆయన భార్య ఎటులనో అకస్మికముగా కనబడుటచే ఆమెనుగూడ ఆకోర్టుకు తీసుకొనివచ్చిరి. ఆస్త్రీల నిర్దోషి ఒక్కచో నిలవకెట్టి చూడగా వారిద్దరు నొక్కపాటివే యుండిరి. అందులన న్యాయాధికారి కేసు కొట్టివేసి అతనిని విడుదలచేసెను, గాని ఖర్చులక్రింద సుందరీబాయికి 20 రూపాయల నతడిమ్యవలెనని తీర్పు చెప్పెను. అని ఒకవిలేఖరి గల కల 80 వ తేదీని బొంబాయినుండి వ్రాసెను.

ఆంధ్రజనసంఘము (ఖర్గపురము)
గౌహతి కాంగ్రెసుకు డిసెంబరు 22-23-24 తేదీలయందు మద్రాసు మెయిలులో ఖరగపురముమీదుగా వెడలెడు ఆంధ్రప్రతినిధులను తమిళ నాయకులను యొగ్గటి ఆంధ్ర జనసంఘమువారు స్వల్ప హోరములనువర్చింప నిశ్చయించినారు గావున వారియాతధ్యము నంగీకరించుచు యేయే తేదీలయందు యెవరెవరు రానున్నదియు ముందుగా యొక్కిరి యెడ్ర గుకు తెలియజేయు ప్రార్థించుచున్నారు.
భగదారు దొండపాణి అధ్యక్షుడు,

దక్షిణాఫ్రికాయవారము

కేపుటవునుసభ ఏర్పాటులు
బొంబాయి, డిసెం. 2:—సి. ఎఫ్. ఆండ్రూసుగారు జోహాన్స్ బర్గనుండి డిసెంబరు 1 వ తేదీన యిట్లు తంజినంపిరి:—
“ఇండియాలో తమకుజరిగిన మర్యాదకు తగినట్లు భారతీయ రాయబారులకు తాము మర్యాదజేయకున్నచో అవి మానకరముగనుండునని నిన్ను డంకనుగారు గంభీరముగనుపన్పించిరి. దక్షిణాఫ్రికా చేయిలు భారతీయనివాసులపట్ల తమప్రవర్తన బాగగమార్చుకొనవలెను. ఇండియాలో స్త్రీలు ప్రజాపిత జీవనవిషయములందు యెక్కువ పాటుబడుచున్నందుకు డంకనుగారు మెచ్చుకొనిరి. ప్రీటోరియా విలేజిరి సూచించినట్లు కేపుటవును సభలో కాబినెటుసభ్యులే యెక్కుమందియుండినట్లు తోచును. సభాప్రతినిధుల కేర్లు త్వరలో ప్రకటించబడునుట తప్ప వేరుగ ప్రభుత్వప్రకటన ఏదయు వెలువడలేదు. ఇండియాలో సంచారము జేసినవ్యక్తులు భారతీయులకు ప్రత్యేక నివాసము లేర్పడు టవసరమనియే తనకుతోచుచున్నదని చార్లిగ్సుగారుచున్నారు.” (అ. ప్రె.)

కలకత్తా ఆల్లరులచోని హత్య
మహమ్మదీయ ముద్దాయికి డిరిగిక్ష
కలకత్తా, డిసెంబరు 3:—కలకత్తా ఆల్లరులలో ఒక హిందువుని హత్యగొందించినందులకు షేఖజుహోరీగారికి డిరిగిక్ష పిధింపబడినది. అదివ్వపారంభంవాసశిక్షగ మార్చబడినది కాని ఉదయమున ఉరితీర్చి యుండును. (ఫ్రీ. ప్రె.)

సి. కె. నాయుడుగారే భారత దేశముందు పెద్ద ఆటగాడు
—యం. సి. వారిఅభిప్రాయము
బొంబాయి, డిసెంబరు 2:—యం. సి. సి. వారు పత్రికా విలేఖరికి, శ్రీయుత సి. కె. నాయుడుగారే తామింతవరకు భారతదేశముందు కనికొనిన ఆటగాండ్లలో గొప్పవాడు. ఆయన చక్కని అంతుమకు ఆటనాడెను. జయగారుకూడ చక్కగనే బాటుచేసెను. గొడంబి అన్నిటియందును బాగాయుండగలడు. హిందువులు సామాన్యముగ బాగగనాడిరి. (అ. ప్రె.)

దొంగరైల్వే వారంట్ల సృష్టి
లాహోరు, డిసెంబరు 2:—నేడు ముగ్గురు టిక్కెట్లనిచ్చు గుమాస్తాలు రైల్వేవారంట్లను సృష్టించుటకుగాను విచారించబడుచున్నారు. (అ. ప్రె.)

నిరాశచెందిన తీర్చి శుక్లనష్టము
నపుంసకత్వము ఇంద్రియ దుర్బలము పుంస్తవము వెంపొందుటకు వ్యవృద్ధికి అమూల్యపథములు
ఒక సుప్రసిద్ధాంగ వైద్యుని యోగ్యతావ్రతము
మద్రాసునందు 45 బందరువిధిలోనున్న “అమృతరత్నా కరము” వారిచే తయారుచేయబడిన పిర్మబందు, రతిరంజన్ మాత్రలను రతిరంజన్ తైలమును నారోగనిలమిత్తం పరీక్షించి తీసి, నిరాశచెంది తీర్చి శుక్లనష్టము, నపుంసకత్వము పుంస్తవ లోపము మున్నగువ్యాధులపై అద్భుతముగా పనిచేసినవి. పిర్మబందు ధాతుపుష్టికిని పిర్మస్తంభనకును రతిరంజన్ మాత్రలు మగ తనమును శంకుచేయుటకును పైపూతలైలము నపుంసకత్వమునకును వాడగా ఇదివరకు కుదురనికేసులపై అమూల్యముగా పని చేసి గొప్పగుణ మిచ్చినవి. హిందూదేశముందు తయారుచేయబడు డౌషధము లన్నిటిలోను గుణమందు సాటిలేనివనియు ఎక్కువ పిర్మవంతమును శక్తివంతమునైనవనియు పరీక్షించి కనుగొంటిని. పైవ్యాధులచే బాధపడువారందరు అమృతరత్నాకరము కంపెనీవారి అమూల్యమైన డౌషధములు కొని సుఖింప నాహ్మపయపూర్వకముగా మీకు సిఫారసు చేయుచున్నాను.
డాక్టరు డి. డా. హౌస్ ఫిల్లె
హానరబల్. కలనల్. డాక్టరు డి. డా. హౌస్ ఫిల్లె బి. యె. బి. యం. యెన్. యం. డి. పి. హెచ్. డి. యెల్. యెల్. ప్రెసిడెంటు, ఇంబర్ నేషనల్ మెంటిల్లరల్ సొసైటీ.

మహమ్మదీయుల యూరేగింగు

హిందువులపై కేసు

లాహోరు, నవంబరు 30:—హిందువుల అపిల్లు కేసు కేసు, న్యాయమూర్తి పోర్టుగారియెదుట బహిరంగంగా అపిల్లుదారుల తరపున విచారించిరి.

ఈ ముద్దాయిలు గుంపు వెడలిపోవలసినదను ఆర్డర్ ఇచ్చి న తరువాత యందున్నట్లు రుజువు గావలసి యున్నది. చాల వారములు గడచినను ముద్దాయిలను వీరే యని గర్హ పట్ట గల ప్రాసిక్యూషను సాక్షులను చూచిన నాకు ఆశ్చర్యము గలుగుచున్నది.

న్యాయమూర్తి:—గర్హపట్టినది సరియేనా, గర్హపట్టుటకు గల నిబంధనలు జాగ్రత్తకరకే.

న్యాయవాది:—అవును—సాక్షులను కీరపరచుటకు సహాయము చేయుటకే. తరువాత ఇతర ప్రాసిక్యూషన్లలో కేసును జరిగిన తర్వాత గర్హపట్టినగాని లెక్కచేయని కేసుల చూసిరి.

న్యాయమూర్తి:—అలసత్వమైనప్పడు గర్హపెట్టటమగు ర్చి ఆలోచించుటకు న్యాయమూర్తి జాగ్రత్తగ నండవలెను.

న్యాయవాది:—కోర్టులో సాక్షులను మరల జాగ్రత్త పనికొరదు.

న్యాయమూర్తి:—అసన్నియు అపిల్లుకే.

న్యాయవాది:—గర్హపట్టటమగు ర్చి బహు జాగ్రత్తగా నుండవలెను. ఆ కారణము విలులేదు.

న్యాయమూర్తి:—ఏదైనను గొప్పదోషమండవలెను. లేనిచో, సాక్షులమొప్పుకొందురు.

న్యాయవాది:—విచారణ న్యాయాధికారి సరియైన దోషనే వెల్లెను. కొందరు గమనికగూడినంతమాత్రమున అన్యాయ సంఘము గానేరదు. ముద్దాయి లందున్నది విశేషముగా లేదు. గమనికగూడిన తరువాత నక్కడ నుండి సెషన్సుజడ్జివారి యుద్దేశము మహమ్మదీయుల కాటంకపరచుటనుకొనిరి. జిల్లా న్యాయాధికారి ఎవరిని అక్కడకు రాకూడదని నిషేధింపలేదు. ఏ సాక్షియు ముద్దాయిలు నేరమొనరించిన తెలుపలేదు. హిందూ జాతుల నాత్రోవ మీదుగా పోనిచ్చిన చాల గల్లంతు జరిగియుండెడిది.

కేసు రేపటికి వాయిదా వేయబడెను. (అ. ప్రె.)

సన్యాసివేషమున ద్రోహము

చేయుట

ముద్దాయి మూడుసార్లు ఇదవరలో శిక్షింపబడుట

రంగూను నవంబరు 30:—పూర్వపు మోటారు డ్రైవరు

గా నున్న బహుళ వివలగారు సన్యాసివేషమున బాంకును రు 8000 లకు మోసముచేయుటచే విచారించబడిరి. వారి ముగ్గురు భోడ ముద్దాయిలుగ విచారించబడిరి కాని వారిని విడుదల చేసి వివలగానికి శిక్ష విధించిరి. ముద్దాయి యిదవరలో మూడు సార్లు శిక్షింపబడినట్లుగ ఒప్పుకొనెను. (అ. ప్రె.)

కొచ్చిన్ శాసనసభ

కొచ్చిన్, డిసెం. 2:—దివానుగారి అధ్యక్షత క్రింద కొచ్చిన్ సభ కేసు సమావేశమయ్యెను. ప్రతి పరిక్రమ బిల్లు విచారణ నిలిపివేయబడెను. సహకార సంఘములకు పన్నులు లేకుండ చేయుటకై కొచ్చిన్ మ్యూనిసిపల్ నిబంధనలను మార్చి బిల్లును లామెంబరుగారు ప్రవేశపెట్టిరి. శ్రీమతిమాధవరూపులను స్త్రీసభ్యురాలు స్టేటుబ్యాంకును స్థాపింపవలసినదని ఒకతీర్మానమును ప్రతిపాదించెను. మొన్న వెల్లిపోయిన 19 వంద అధికారతర సభ్యులు నేడు వచ్చిరి. (అ. ప్రె.)

మీరు తయ దగ్గు నగర్పు ఆయాసములతో

గొప్పబాధ పడుచుంటిరా?

అయిన మా "రజతతామ్రతోహ

రసాయనము" ను మూడు పూటలు నేమి పుడు. మీ బాధలన్నిటిని ఆశ్చర్యముగా మాయముచేయును.

ఇది రజతము తామ్రము లోహము మొదలగు విలువ వస్తువులచే కాస్త్రీయముగా తయారుచేయబడినది. క్లెన్సు వ్యాధులకు పెట్టినకేర. అనేకనోటను జయముగాంచి సర్దిఫీ కేట్లను పొందియున్నది నుమిస్మిస్మిస్ సామ్యు వాపసుచేయబడును. రెండుమాసములు నేమిచినచో క్లెన్సువ్యాధులు వారిని మామటకైనను భయపడునని దృఢముగా జెప్పగలము. నేడే ఆర్డరిచ్చి పరీక్ష చేసి ఆకాంగ్యమును గాంచును.

వారమునకు సరిపడునందు రు 2-0-0.

30 రోజులకు రు 8-0-0, విషిధర్పులుకేర.

మేనేజరు, ధన్వంతరినియాయము తొండనరము,

ప్ర 2292

అంబాజీపేట, ఈస్టు గోదావరి.

సంయుక్త రాష్ట్రముల ఎన్నికలు

స్వరాజ్యవాదు లజయముగాంచుచుండుట

అలహాబాదు, డిసెం 1:—సంయుక్త రాష్ట్రముల యెన్నికలలో నియమ స్వరాజ్యవాదులు ఓడిపోవుచున్నట్లు తెలియుచున్నది. ఎన్నికస్థానములు నూరింటిలో 74 స్థానములు ఫలితములు తెలిసినవి. వానిలో 18 మాత్రమే స్వరాజ్యవాదులవి. స్వతంత్ర కాంగ్రెసుసభ్యుల సంఖ్య హెచ్చుచున్నది.

దేశక్షేమము నెవ్వరును పాటించుటలేదు

హిందూ బోర్డింగుచౌకాసు వార్షికోత్సవ సందర్భమున సర్ లేజ్ బహదూర్ సప్రసాదగు విశ్వవిద్యాలయ విద్యార్థులకు పువస్యసించుచు నూతన యెన్నికల ప్రసంగముతెచ్చి ప్రతినియోజకవర్గములోను కులాభివృద్ధి ముందునను పార్టీ తేమము తరువాతను దేశక్షేమము తుదివిషయముగాను పనిచేయుచున్నదని చెప్పిరి. వివాదానికి పట్టద్రులే యిట్టి కులాభివృద్ధి తో పనిచేయుచున్నట్లయిన ప్రజాస్వామ్య సంస్థలకొరకు వనమేల యడుగవలెను. జాతిమత కైదుమ్యములో మనలను కాల్చి పిప్పిచేయుచున్నవి. ఇట్టి విభేదములను పెట్టుకొని దేశాభివృద్ధి లేదన్నచో నేను చింతింపను. దేశమయొక్క భావ్యభివృద్ధి విద్యార్థులచేతులలోనే యున్నది. కావున మీరందరు నీసాంఘిక విశాచమును పారద్రోలవలెనని చెప్పిరి.

అలహాబాదు విశ్వవిద్యాలయ నియోజకవర్గమునుండి బల వారాయగు ప్రగారు శాసనసభ కెన్నుకొనబడిరి.

(అ. ప్రె.)

భారతశాసనసభ ఎన్నికలు

సంయుక్త రాష్ట్రములు

బనారసు, డిసెం 1:—బనారసు గోరమాపురు జిల్లాల నుండి భారతశాసనసభకు ఘనశ్రావణముగా బిర్లాగారు (స్వతంత్ర కాంగ్రెసు) ఎన్నుకొనబడిరి. వీరికి 4051 ఓట్లు ఎక్కువగా వచ్చెను. బిర్లాగారికి 7285 ఓట్లువచ్చెను. శ్రీప్రకాశగారికి (కాంగ్రెసు) 2185 ఓట్లుమాత్రమేవచ్చెను. మొత్తము 9599 మంది ఓటిచ్చిరి. 18000 మంది ఓటరులలో 9600 మందిమాత్రమే ఓటిచ్చిరి.

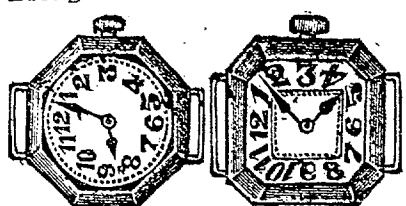
పండిత మనమోహన మాలవ్యాగారు నేటియుదయ మిచ్చటికివచ్చి బనారసు విశ్వవిద్యాలయ యావరణములో వారి స్వగృహము దుండున్నారు.

అగ్రావిభజననుండి భారతశాసనసభకు హృదయనాథ కుంజ్రా (లిబరలు)గా రెన్నుకొనబడిరి. వీరిప్రత్యర్థి డాక్టరు కైలాసనాథ కట్టు (స్వరాజ్యవాది)గా రోడిపోయిరి. కంబ్రాగారికి 9898 ఓట్లును, కట్టుగారికి 5318 ఓట్లును వచ్చెను. (అ. ప్రె.)

అలహాబాదు, డిసెం 1:—సదరన్ డివిజన్ మహమ్మద్ యూసఫ్ ఇమాముగారు భారతశాసనసభ కెన్నుకొనబడిరి. వీరికి 799 ఓట్లువచ్చెను. వీరికి అతీగారికి 798 ఓట్లును, అద్దాల్ రహమాగారికి 618 ఓట్లునువచ్చెను. (అ. ప్రె.)

ఢిల్లీ, డిసెం 1:—వరియు నీవిరువ అభ్యర్థులు భారత శాసనసభ కెన్నుకొనబడిరి. టి. ఏ. మర్వానీ (స్వరాజ్యవాది) నవాబు ఇస్మాయేల్ ఖానుగార్లు సంయుక్త రాష్ట్రములనుండియు సర్ జుగ్గికారు ఆశీఖానుగారు పంజాబునుండియు, శివ చంద్రవత్తు (స్వరాజ్యవాది) డెల్లూ. సి. లామోగార్లు అస్సామనుండియు భారతశాసనసభ కెన్నుకొనబడిరి. ఇంతవరకు 105 ఎన్నికస్థానములలో 75 స్థానములు నిండినవి. ఉజ్జాయింపుగా చూచినట్లయిన స్వరాజ్యవాదు లింతవరకు 29 మంది. కొంత మంది మహమ్మదీయులు రిస్సానిపువాదులతో కలిసి స్వతంత్రము 30 మంది, యూరపీయనులు 10 మంది, నీపాటీకి చెందినవా రేమగరు. (అ. ప్రె.)

HALF RATE 14-Kt. SOLID GOLD
Bridge Movement 10 Jewels.

Original Rs. 30. Sale Price Rs. 15.
Very Strong Bridge Movement, 10 Jewelled in 10 holes very handy and beautiful really a boon, solid gold, guaranteed for 10 years. Do not lose this opportunity.
Write to:—HAMECHER WATCH CO., VEPERY, MADRAS.

వార్దాలో నోచేంజర్లసభ

స్వరాజ్య రిస్సాన్లుప్రపక్షముల సఖ్యతయత్నములు

బొంబాయి, డిసెం 2:—శ్రీ. సి. రాజగోపాలాచారి గారు నీలూరు ఆంధ్రసభలనుండి సరాసరి యిక్కడకు వచ్చిరి. నేటుజమన్దాలు బజాజుగారి అతిథులుగనున్నారు. కేపు గాంధీ మహాత్మునితోను సేబ్ బజాజుగారితో గలసి వార్దాబోయెదరు. రాజగోపాలాచారిగారిని బజాజుగార్లు శ్రీప్రెసువిలేఖరి సందర్శించి వార్దాలో జరుగనున్న నోచేంజర్లసభనుగూర్చి ప్రశ్నింపగ వార్దాలో సభ నేడయిన ఏర్పాటుచేయలేదనియు, కొందరు మిత్రులు మాత్రము గాంధీగారితోగలసి మాట్లాడుకొందురనియు బజాజుగారు చెలిపిరి. ప్రస్తుతపరిస్థితులనుగూర్చియు శాసనసభయందు కాంగ్రెసు విధానమునుగూర్చియు నిర్వాహకార్యక్రమముగూర్చియు చర్చింతురు. రిస్సాన్లుప్రపక్షమువారును స్వరాజ్యయులును రాజీ కుదుర్చుకొనవలెను. దేశములో నిర్వాహకార్యక్రమము కొనసాగుటకు వారిసఖ్యత అత్యవశ్యకము. అని తాము తపతో ప్రసంగించియుంచిన యితరనోచేంజర్ల యభిప్రాయముగ వారిరువురు చెలిపిరి.

వదరాసులో మంత్రివరపులను స్వీకరింప స్వరాజ్యయులను తాను సలహాజేయునట్లు మొవసిన వార్త అసత్యమనియు స్వరాజ్యయు నిప్పటిలో మంత్రివరపులను స్వీకరించినచో ఓటరును మోసగించిన వారగుదురనియు రాజగోపాలాచారి గారు చెప్పిరి. (ఫ్రీ ప్రెస్)

పశువులకాపరిపై పెద్దపులి పడుట

పశువులు కాపరిని రక్షించుట

బెంగళూరు, డిసెంబరు 2:—పశువుల కాపరియైన నొక పిల్లవాడు పశువులను పీమెగా అడవివద్ద మేపుచుండగా వాని నెనుకనుండి యొక పెద్దపులి వచ్చి పట్టుకొనబోయెను బాలుడు క్రించబడెను. ఈలోపుగ నూరుకు మించని పశువులు పెద్దపులిపైవెడి అన్నిప్రక్కలనుండియు పొడువ ప్రారంభింపగా పిల్లతోపిమ్మించుకొని పారిపోయెను. తరువాత పిల్లవానిని డోలిలోనికి గొనిపోయి చికిత్సచేయించిరి. పిల్లవాడు సుఖముగనున్నాడు. అటవికాఖానికారులు దానిని చంపయత్నించుచున్నాడు. (అ. ప్రె.)

IN THE MADRAS COURT OF SMALL CAUSES.

S. C. No. 6192 of 1926.

C. V. Chinnappa Naidu ... Plaintiff
Versus

Kilji Hubedulla Sahib ... Defendant
To

Mr. Kilji Hubedulla Sahib,
Hudiyogiri Village, Nellore Dt.

Take notice that the plaintiff herein has filed a suit against you for recovery of Rs. 46-10-6, being the amount due in respect of 40 gunny bags sent by him to you; The same is coming on for hearing Before His Honour The Third Judge, on 13th December 1926, in default of your appearance the same will be decided ex-parte.

Mr. P. G. KRISHNA IYER
Vakil for Plaintiff.

తణుగ్గ- డి|| మునసబుకోర్టులో

O S 687/19

వాది:— ఆక్కిన తాతగొప్పయి అనే వెంకట్రాద్దు సా|| మక్కామల.

ప్రతిడ్డు:—నవాకుల వెంకటచలం వగైరాలు.

వాది వాఖలుచేసి అడ్వర్ట్ ప్రజామెంటు

యానెంబరులో 1, 2 ప్రతిడ్డు అను 1 చవాకుల వెం

కటచలం, 2 యానుబ్బయ్యగార్లకు యానెంబరు డిక్రీవారంటు అమలులో రంగూన్ కు యెన్నిసార్లు సమములు చేయించినప్పటి కిన్ని యావారంటు అమలుగంగతి స్వయంగా యెరిగియుం డిన్ని దురుద్దేశ్యముతో నోటీసులు పుచ్చుకొనక కాలయాపన చేయుచున్నాడు. తిర్తి సదనకు. యానెంబరు కేపరులో ప్రచు రంధ్వారా తెలియజేయుటకుగాను ది 22-12-26 రేడికి వాయిదా అయివున్నది. ఆవాయిదాను సదనకు తపతాతేహాలు తెలియజేసుకొనియెడల వారలను యెన్ఫార్ట్ చేసి ముందుచర్యకు పుత్తెరువుఅగును.

సూచించుచు శ్రీరామ.లుగారు

వాదితరపున వ. ఏ. వి. ఎల్.

సూతననంస్కరణములు

రాయలు కమిషను నియామకము

1927 లోనే జరుగ వచ్చును

కలకత్తా, డిసెం. 3:— వింటర్లును ప్రభువు కమిషను దేశమునకు వచ్చిన వెంటనే హిందూదేశమునకు మరికొన్ని సంస్కరణము లొనంగించి తమే రాయలు కమిషను నియమించు బహుమతి వసతులనుగూర్చి ప్రేక్షకులను పత్రికావ్యాసూహ్య టరీ విలేజిరి 1927 సంవత్సరాంతములోగా గాని 1928 సంవత్సరాంతములోగా రాయలు కమిషను నియమించబడవచ్చునని తెలుపుచున్నాడు. మరియు 1929 సంవత్సర ప్రారంభమున సూతన ఎన్నికలు జరిగేలోగా కాన్సర్వేటరు కమిషను నియమించుట నిశ్చయమని విలేజిరి తెలుపుచున్నాడు. (ఆ. ప్రె.)

జెంగాలుగవర్న మెంటు ఎక్సైజు ధావినము

లోకలుఆప్షను సాధ్యముగాదు

కలకత్తా, డిసెంబరు 2:— ఎక్సైజు విధానముగిరించి విశేషముగ విచారించిన బిడప జెంగాలు ప్రభుత్వము దిగువప్రకటించినట్లు మెంటు జారీ చేసెను:—

ప్రకృతమందు లోకలు ఆప్షను సాధ్యముగాదు. కాని లై సెన్సులిచ్చుటయందు ప్రజలకు విశేషావకాశము లొనంగవలయుననియు, కలకత్తా, హకారా, బిల్లిలందు విజయముగ నిర్వహించిన లోకలు లై సెన్సు బోర్డుల కధికముగ అధికార మొనగనుటకు దొరతనము నిశ్చయించెననియు ప్రకటించబడెను. అనధికారుల ప్రయోజనముల వ్యక్తముచేయుననియు యీ మని సిపలుసంఘములందరి ఏడ్వోమకు లై సెన్సుబోర్డులకు నున్నవి. అనధికారుల బోర్డులందు అధిక సంఖ్యాపక్షముగ నుండుటచే దుకాణములసంఖ్య, ఆవియుండుట, నిర్ణయించుటయందు విశేషాధికారము చేలాయించెను. కొన్ని సంవత్సరములనుండి యీ లై సెన్సు బోర్డులు సంక్షిప్తకరముగ బనిచేయుచున్నవి. లై సెన్సు సింపు విషయములలో ప్రజానరంజకముగ వర్తించుచున్నవి. లై సెన్సు లిస్టు బడు దు కా ణ ము లు, వి క్ర యిం ప బ డు గ ం ట లు ని ర్ణ యిం చి తగిన అధికారమును రాష్ట్రమంతటను చేలాయించుటకు గవర్నరు యావిధానమును అభివృద్ధిచేయ నిశ్చయించెను. 24 పరగణాలు, డక్కా, చిటగాం, రంగూనలందు తక్షణమే లై సెన్సుబోర్డుల స్థాపన తీర్మానింపబడెను. ఈబోర్డులందు అనధికారులసంఖ్య హెచ్చుగానుండునో మునిసిపాలిటీలు జిల్లాబోర్డులు, స్థానికసంఘములు, స్థానిక టెంపరెంసుసంఘముల సభ్యులు అధికముగనుండెదరు. రాష్ట్రమంతటగాకపోయినను చాలభాగ మిందైనను యీ ప్రయత్నముల ఫలితము అనతికాలములో అమలునందుచున్నవని గవర్నరు విశ్వసించుచున్నాడు. సంపూర్ణముగ మధ్యవిక్రయముగాని ఉత్పత్తిగాని నిరోధించుట ప్రజల స్వాతంత్ర్యనిరోధముగనుండుననియు యింకను దొరతనము యీ అభిప్రాయానుసరముగనే యున్నదనియు సంపూర్ణముగ మద్యపానము నిరోధించుటకు సాధ్యముగాననియు దొరతనముగ మద్యము తమారుజేయకుండు తోటిజేయుట వ్యయభారవనియు ప్రభుత్వము తలచుచున్నది. 1921 సంవత్సరములో సంపూర్ణ నిరోధము గావలయునని శాసనసభయందు చర్చించినప్పుడు దొరతనము పైఅభిప్రాయముతోనుండెను. తుదకు తీర్మానము త్రోవవేయబడెను. కాబట్టి యిట్టిపరిస్థితులందు సంపూర్ణ మద్యపాననిరోధము అమలునందు చొప్పు అవర్సముగైన దొరతన మంగీకరింపబడదు. (ఆ. ప్రె.)

కరెన్సీ విషయములు

మహాత్ముడు తలపెట్టకుండుటకు కారణములు

అహమ్మదాబాదు, డిసెం. 2:— “నామిత్రులు తెలుసుకొనవలసినదని యెంతవలనంతపెట్టుచున్నను కరెన్సీవిషయము నుచువులు కొన్ని ఏండ్లకుండి మానుకొంటిని. అది ప్రాముఖ్యమైనవిషయముకాదను భావముచేగాదు. నాకు తెలియమించిన పనియొండుటచేతను, నాకావిషయ మేమియు తెలియకుండుట చేతను నాయంతట నాకు సంస్కృతికరము భావమలవడువరకు ఏవిషయమునగూర్చియు నేను వ్రాయనుచున్నను.” అని గాంధీగారు నేడు ముంబైలో వ్రాసిన వ్రాసిరి. “కాని యింక ముందు మిత్రులొక్కొకరు తిరస్కరింపబడలను. రాయలు కమిషను నివేదికను ఒకసారి జదువుట ముంచితిని. రాబ్బు మయొక్క అధిక సూక్ష్మము బోధపడినట్లు కరెన్సీవిషయము నాకు బోధపడలేదని ఒప్పుకొనకతప్పదు. కరెన్సీవిషయమునగూడ రాబ్బు ప్రపంచదేశమువలె నాకు విశేషముగ బోధపరచగల ఉపాధ్యాయునికొరకై చెదకుచున్నాను. అప్పటివరకు యావిషయమున నా యభిప్రాయమును చెప్పజాలను.” (ఆ. ప్రె.)

ఆర్యసమాజ వివాహము

ఆర్యసమాజ కార్యాలయమున జరుగుట

నీన్న సాయంకాలము ఆర్యసమాజ కార్యాలయము పై మేనమిత్ర ఆర్యసమాజ వివాహము శుభప్రకముగ జరిగెను. వసువు పిచ్చిముత్త అమ్మగారు బి. ఎ. ఎల్. టి. బి. యస్ సి. (లండను) కై స్తవములనురాలు. ఉపాధ్యాయవృత్తి యందున్నది. వరుడు డా॥ కె. కనకరత్నంగారు ఆయుర్వేద వైద్యులు. హిందూమతములు. పెండ్లిమాత్రై కై స్తవములనును విడచి హిందూవై పద్ధాంతి యను నామముచొచ్చి ఆర్యసమాజ విధులప్రకారము వివాహమాడెను.

వెంకటాచార్య ఆర్యసమాజాధ్యక్షులగు పి. కేశవరెడ్డిగారు పాఠోపాత్తము వహించి వివాహము జయప్రథముగ జరిపిరి. శ్రీయత కాశీనాథుని నాగేశ్వరరావుగారు, శ్రీ చల్లా శేషగిరి రావుగారు, డి. దేశికాచారిగారు (ఆయుర్వేదాశ్రమయజమానులు) కైస్తవ శ్రీనివాసమూర్తిగారు, ఆచంట రుక్మిణమ్మగారు, శ్రీ హోతా నూర్యనారాయణగారు, పత్రికాకార్యాలయమువారు లొంతురు పురజనులు వచ్చియుండిరి. కన్దరువస్త్రములతో పెండ్లి పీటయు మండపము అలంకరింపబడినవి. పాఠోపాత్తులు పాడుటతో కార్యక్రమము ప్రారంభమయ్యెను. ముందుగ వసువునకు ఉపనయనము జరిగెను. శ్రీ హోతా నారాయణగారు కన్యకు నరునకు దానముచేసిరి. పిమ్మట హోమగుండముచుట్టు ప్రదక్షిణజరిగిన పిమ్మట బంగారు తాళబంధనము జరిగెను. తదుపరి పూలచండలు మార్చుకొనిరి. పాఠోపాత్తులు వధూవరులచే అగ్నిసాక్షిగ వలయు ప్రమాణములు జేయించిరి. దేశికాచారిగారు వెండి మరచెంబును, నాగేశ్వరరావుగారు రెండు వెండిపత్రములను కట్టుమల జదివించిరి. వధూవరుల నాశీర్వదించిన పిమ్మట సభ్యులందరకు ఫలప్రసాదము లామూలములు పంచి పెట్టబడెను.

వివాహపంతుకు తగిన యోగ్యులు అనేక సంఖ్య వదాయకముగ ముగియుటకు యోగ్యుల సోద్యమిన శ్రీ నాగేశ్వరరావు పంతులుగారికి వధూవరులు వంటనము లర్పించిరి.

సూతననంస్కరణము

(డెయిలీ ఎక్స్ ప్రెస్)

గోపన ప్రభువుగారు స్వతంత్రమత్తు మంత్రివర్గము నేర్పరచిరి. డాక్టరు సుబ్బారాయను, రంగనాథం మొదటి, ఆ రోగ్యస్వామి మొదటిగాడ్డ ప్రజాయుక్త కాశీలకు పరిపాలింప నియమించబడిరి. కిరిని మంత్రిలుగ నియమించినందులకు గవర్నరుగారిని అభినందించుచున్నాము. మొదటినుండియు గవర్నరు సక్రమ రాజకీయ సాంప్రదాయముల ననుసరించి ప్రవర్తించిరి. శాసనసభలో అధిక సంఖ్యాపక్షముల కాంగ్రెసు పక్షము వారి నాయకుని ఆహ్వానించి అతనిని మంత్రివర్గ మేర్పరుపజోచెను. కాని అతడందుల కంగీరంపవనందున ప్రజానిర్ణయమున కనుగుణ్యముగ స్వతంత్రమంత్రివర్గ మేర్పరచిరి. ఈమంత్రివర్గము ప్రజావిశ్వాసము పొందగలవని చెప్పవచ్చును. కిరు సాంఘికదుర్భేదమును లేనివారు. ఇంతవరకు వీరు ఆపొషమను వందుండిరి. ప్రజాస్వాతంత్ర్యములకు భంగము కలుగజేయు ప్రయత్నములను ప్రతిఘటించుచుండిరి. ఇప్పుడు అధికారము వకు నచ్చుటచే దేశాభివృద్ధిని నూచించు కార్యనిధానమును తయారుజేసి అమలునందుంచెద రని నమ్ముచున్నాము.

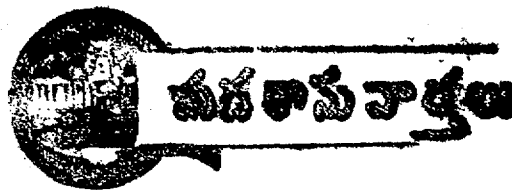
తాడిపత్రి మ్యునిసిపాలిటీ

(స్వకీయవిలేజిరి)

తాడిపత్రి, డిసెం. 3:— వెను చేర్చుకు ఒక సంవత్సరమువరకు చెర్చును అధికారము నొసంగెను. అట్లు చెర్చును స్వచ్ఛముగా వ్రాసి యిచ్చినాడని వచంతికలరు. ఇంతవరకు వెను చెర్చును నంగీకరింపలేదు. మ్యునిసిపలు ఆఫీసు మాని యున్నదనియే చెప్పవచ్చును. చెర్చునుగారింట్లో ఇద్దరు ఆసియెంటుల యెదుట చెర్చును నమ్మ కొట్టినాడని చెర్చును కొంపపు గారిని ప్రాసిక్యూటుచేయుటకై అనాజ్ఞ నిమ్మని ప్రభుత్వము వారికి దరఖాస్తుచేసిరి.

కో-ఆపరేటివు సంఘు చెర్చులపై పెట్టిన మహజరుల పై సంతకములందవలసిన దని పి. రంగప్పగారు మొదలైనవారు ప్రజలను ఒత్తిడి చేయబడిన యొకటి సహకారసంఘముల రిజిస్ట్రారుగారిని స్థానికాధికారులకును పిట్టను పెట్టుకొనిరి. పట్టమంతయు కలరము జేచియున్నది.

కలకత్తా, డిసెంబరు 2:— కలరానలనలోన నుగారుడినం గతులైరి. వీరు ఈ మద్యనే ఇక్కడకు వచ్చియున్నారు. ఉదయమున ఆంధ్ర క్రియలు జరిగెను. చాలమంది పూలమాలవేసిరి. (ఆ. ప్రె.)

రంగూను స్తీమరు:— ఈవారము ప్రయాణీకులు ఎక్కువగా నుండుటవల్ల నేటి ఉదయము రెండు స్తీమరు బయలుదేరినవి.

మూమూలుగ వెళ్లవలసిన స్తీమరుమీద రెండుజేల ప్రయాణీకులు వెళ్లిరి.

హెచ్చుగా వచ్చిన ప్రయాణీకుల కొరకువేరొక స్తీమరుబయలుదేరినది. ఇంతమంది ఎక్కువజనము వెళ్లెటకు కారణము విచారించబడినది. ప్రతిసంవత్సరం ఈరోజులలో అనేకమందిహతీలు బర్మాలో కోతలకు వెళ్లి మార్చి నెలలో తిరిగి యింకియాకువచ్చుచున్నారని తెలిసినది.

మూడు ప్రాణము లొక్కసారిపోవుట:— గత బుధవారంనాడు గొప్ప విషాదమరణము సంభవించెను. మద్రాసుకు వచ్చుచున్న ఎక్స్ ప్రెసురైలు ఆలపాకం స్టేషనువద్దకు (పొలిండియన్ రైల్వేస్టేషనుమీద) వచ్చిచేరగా యింజను ముందరభాగమునున్న కొకాకువరు అను జల్లెడవంటిదానిలో ఒకపిల్లవానిశిరస్సు చిక్కిపడియుండెను. దానిని తీయబోవుచుండగా ఇంజనులో యిరుకుకొనియున్న 85 సం॥ లుగల హిందూస్త్రీ యొక్క కళ్ళెరుము కనిపించెను. మరికొంతవేటికి ఒకరైల్వే వంతెనక్రిందనున్న నదిలో 7 సం॥ ల బాలికయొక్క శవము తేలిపోవుచుండెను. తల్లియును ఆమెయు యిద్దరపిల్లలును ఏకకాలముందు మరణించిరిని వినుటకు ఘోరముగానున్నది.

తైత్తిరీయ సార్వభౌమ నిత్యకర్మావళి

అనుయాయుగ్రంథమును రచించిన కనుపర్తి మార్గంజేయు కన్యగారికి రు 200 బహుమతిగా నొసంగును శృంగేరి పీఠాధిపతులు శ్రీజగద్గురు శంకరాచార్యులవారి ఏజంటు యాదివన లేఖనంపిరి:— “మీరు వ్రాసిన లేఖను గ్రంథమును స్వాములవారి కందజేసితిని. వారు గ్రంథమును మెచ్చుకొని మీరు శ్రేష్ఠమనించి ప్రజల యుపయోగార్థము యీగ్రంథము ప్రకటించినందులకు ప్రశంసించుచున్నారు. సంస్థానమునుండి శారదాప్రసాదముగ మీకుమతవిషయగ్రంథముల ప్రకటించుచున్నందుకు విరాళము నొసంగిరి. ఇందుతో పంపిన రూ 200 నోట్లను గ్రహించురు గాక”.

నాగస్వర వినోదములు

ఈదిగవ చెప్పిన ప్రదేశములలో డిసెంబరు నెలలోని క్రింది తేదెలలో దేశీయ సంగీతమును నాగస్వరం పి. కె. గుప్తాచార్య పండితులవారు వినిపించునట్లు ఏర్పాటు చేయబడినది. సాయంకాలము 5 గంటలు మొదలు 1 గంట కాలము వినిపించబడును.

పీల్స్ పార్కు 8-12-26, రాచినన్నపార్కు 20-12-26 లోను స్ట్రీటు 28 గరువారం, శివజ్ఞానపార్కు 24, శుక్రవారం, వేణుగోపాలచెట్టిపార్కు 25 శనివారం, వసంతమంటపం నారాయణముద్రాపీఠి 27 సోమవారం, మేరియానా (అక్వేరియం దక్షిణంగా) 12, 28 ఆదివారము, నారాయణస్వామిచెట్టి లాను, రియోనార్డుపీఠి రాయచేల 5, ఆదివారం, మిరాసాహెబు చేటలో కార్పొరేషను స్కూలు ఆవరణలో 29 బుధవారం, టాంకుస్ట్రో, విల్లేజిరోడ్డు, నుంగుండాకం 19 తేదీ ఆదివారం, అయ్యస్వామిపిల్లపార్కు కోమలేశ్వరంపేట 30 గురువారం.

రాకపోకలు—అసోసియేటెడు చేబర్లుఅఫ్ కామర్సు సభకు వెళ్లుటకు సి. ఇ. వుడ్డెగారు గతరాత్రి కలకత్తా మెయిలుమీద వెళ్లిరి. రైల్వే పై నాని యల్ కమిషనరుగారు పార్కున్నగారు నేటి ఉదయం మద్రాసువచ్చిరి. పొడిండియను రైల్వే ఏజెంటు, పి. కోమరాగారు నేటిఉదయమద్రాసు వచ్చిరి.

భాన్ బహదూర్ బజారుల్లా సాహెబుగారు మద్రాసుకు నేటి ఉదయము వచ్చిరి.

మధురనుంచి శార్మిష్ఠో సెఫ్ గారు నేటి ఉదయం మద్రాసు వచ్చిరి.

మల్లుగం చెట్టిగారు ఎం. టెరు పార్లమెంటుకి అసోసియేషనుకు భారతీయ ప్రతినిధులుగా ఆస్ట్రేలియాకు వెళ్లియుండిన ఆర్. ఏ. మల్లుగం చెట్టిగారు గత బుధవారం కొలంబోకు వచ్చిరి. అక్కడ సింహళీ పు గవర్నరుగా రొసంగినవిందు సన్మానముల గ్రహించిరి. గరువారము సాయంకాలము మద్రాసుకు బయలుదేరుచున్నారు.

అక్షయనామ సంవత్సరం కార్తీకమాస బహుళ త్రయోదశి, శుక్రవారము

స్నేహము - విరహము

[శేషాచార్యులుగారు]

గీ. ప్రకృతిసౌందర్యవిభవనం - పదకుఁ జొక్కి
ప్రసాదరూపకారములఁ జేసి - సుమదనంబుఁ
జాలినంతగఁ ద్రాగుస్వే - చ్ఛానిహారి
నాహృదయభృంగమునకు న-న్నా! గుణంపు
మధువు నానగఁ జూపి య-త్యధికప్రేమ
రంజిలుచు నుండ నీమనః- కంజమునను
జేర్చుకొంటివికద! యింక- స్నేహచంద్ర
చంద్రికలు సోక మొగిడె నా-సారసంబు.
చెలుండ! నీవుచేగ నీ- చిత్తమందె
దవలి యాభృంగరాజంబు- తనకుఁదానె,
పంజరంబును గొంపోవఁ-బడఁగనందు
నుండు శుకమును బోలి నీ-యండఁ జేరె.
స్వేచ్ఛగామినియై మధు-సేచనమునఁ
దృష్టిజేరిన భృంగంబుఁ- దివిరి నీకుఁ
బంజరస్థు జేసిన- భయము వలదు.
కట్టరే పంజరమున శు-కంబుఁ జనులు?
దానికింతైనఁ గీడును, దలఁచువారె?
మధురఫలముల నొనఁగించు- మమతతోడఁ
జూచువారలెకాదె యె-చోటనైన?
నామనోధన తస్కర-ణంబుకతనఁ
దస్కరుండని నినుఁ బిల్వఁ-దలఁపలేదు
కాని, నెయ్యంపునఖుండని-కృము వచింతు
దలఁచిచూడంగ నీయిలా-తలమునందు,
స్నేహమే కాదె శాంతివి-శేషమొనగు?
స్నేహమే కాదె మనుజుల-చింతఁదీర్చు?
స్నేహమేకాదెసుఖదంబు, స్నేహమేకద
ప్రాణమునకన్న నెక్కువై, పరఁగియుండు?
స్నేహమే ప్రేమమునను జ-న్మించెనేమొ?
కాక ప్రేమయె స్నేహంబు- కతనఁ జనెనా?
ఏదియెట్లైనగాని వే-యెల యిట్టి
స్నేహసుధ మనమారఁగ- నెయ్యమునను
గ్రోల నిచ్చితి వంతియే- చాలు నాకు.
ఇపుడు నీకును నాకు నొ-క్కింతయెడము
కలె; నైనను మైత్రియు- కరఁగి చెడునె?
లేదులే దెన్నఁటికికైన, లేదు కాదె?

“మా వేణుగోపాలుడు”

నీ! ఈముండ్లసౌదరిండ్ల నేమూల నక్కెనో?
మావేణుగోపాల మాళి నేడు,
నట్టేటిలో ముంచివాడని కనరుట
కైనను మాకు నోరాడదేమొ?
కాళ్లురావుగద! యెక్కడిమోహ మిదియందు
ద్రెంచి యిండ్లకు నేగుచెంచుటకును

రసిక శృంగము

[కల్లూరి జేంకటచుట్టపాణి దీక్షితులుగారు]

చ. మధురము లైన కావ్యకుసు
మంబులు వ్రాలి రసంబు గోలున
విధి గడు నాటితేటి విను
వీధులకేలి యొనర్చుచు స్మదం
బుధిదరిఁ జేలి లేగు ననుఁ
బోలినధన్యు లటంచు గేలిన
ల్పి ధరణి నేర్తు వోరసిక
భృంగము జాణతనంబు సూరగన్. 1
చ. విలిసితవాద్యయోషవన
వీధులలో విహరించుచు సుధా
కలితమనోజ్ఞభావసుధ
గర్భను లొప్ప రసానుషక్తిని
స్తులహరితోషభాషితవి
శుద్ధమతి స్మృదుగీతికావళిక
నలలితరీతిఁ బాడెద వ
సాధ్యము నెయ్యల కిట్టిగానముల్. 2
మ. కవిభూజంబు లనూన కావ్యసుమనం
ఘాతంబుల గాన్క లి
చ్చి విశేషంబుగ నక్కరింపఁగ రస
శ్రీ శ్రోలుచుక దద్యశః
స్తవనోదీరితగీతికారవసుధా
సారప్రసేకం బలె
భవదస్తోకకృతజ్ఞత ల్నెరపు దీ
భాగ్యంబు లెం గంచునే? 3
క. “కవితాకన్యకగుణములు
కవికన్న రసజ్ఞుఁ డెఱుఁగు కవి యేమెఱుఁగుక
భవిలోఁ గన్యకగుణములు
ధవుఁ డెఱుఁగునుగాక కన్నతండ్రిమెఱుఁగున్.
ఉ. నా వినుతిఁతు రార్యులు మ
నంబుల నిగ్గనుచుక ద్యదీయలీ
లావిలనద్విధానచతు
రద్రతిభాద్రతిమానుభావనం
భావితసత్స్వభావనువి
భావిత లై నిరవద్యపూర్ణహ
ర్షావహమంజుభాషణవి
రాజిత! యోనికాళిశేఖరా! 4

గవ్యదినవెనుక పాన్పున చిగఁ బట్టి
చంపదెబ్బలు గొట్ట చేతు లరుగ
నేమికారణమోగాని! నృప్తిలోన
నెంతలెంతలు వుట్టయో? యెంతలెంత
లేసికనుగు గానినో? యిట్టివాడు
గలఁడె? మనము నోచిననోముఖముగాక!
[గోపికాగోపాలమునం దుండి]

కోకిల

అసితవర్ణంబు గలిగినయంతమాత్రఁ
గుందువొందఁగనేల? యోకోకిలంబ!
కృష్ణమాహాత్యమునకేమి కీడు గల్గె?
మృగనుదామోదమున కేమి మేలుఁదొలఁగె?
నీమధురగానమునకేమి కెవల గలుగు?
గలఁతనొందకు మోయి! కోయిలకుమార!
ఆత్మసోషవర్ణంబు నీయట్టి దైన
నేమి? నహాకారకినలయనముదయములె
నీదుఃఖప్రియతకుఁ గంఠనిపుణతకును
సాక్షులై నిల్చి జగమునఁ జాటఁగలవు
పండితులును గుణగ్రహణమండితులు.గ
కాన పికళాబకమ! కుహూగానములను
విసరిపాడుమ నేడుక ల్కానలుసాగ
భ్రమరసముదాయ మల్లిన వంతబాడ
దగవనంతుండు నూతనోత్సాహమొంద
మ్రోడులు చిగిల్చి తల లూపి ముదమునూప
వెడఁగువాయసములును నిర్విణ్ణములుగ
నబ్బరంపు కుహూగీత మాలపింపు,
మాలపింపు కుహూగీత మాలపింపు
మయిన నొకమాట కలకంఠివయిన నవుదు
ననప్రియ వటందు రపునైన పరభృతమ్మ
ననకతస్పదు పికమ! నీయఘమదేమొ||
“విద్యాధి”

ప్రేమ

(స్కాట్ నహాశేయుని పవ్యఖండమున కనువాదము)
విమలమగు ప్రేమము ప్రశాంతినమయమందు
గొల్లజోయని పిల్లనగ్రోవి నూదు
రాద్రభూయ్యఘోరనగ్రామమందు
ధీరుడై పోయోధుని తేజి నెక్కు;
లచ్చి నృత్యంబు గావించు రచ్చలాదు;
కమవననాదిభూషణ గాననచ్చు;
పామరజనంబు నివసించు పల్లెలందు;
నవ్యశాస్త్రభాషా నాట్యమాడు;-
ప్రేమమే శిబి రాస్థాన నీమ లేలు!
ప్రేమమే భవి మానవధామ మేలు!
ప్రేమమే దివి, దేవతాధామ మేలు!
ప్రేమ స్వర్గంబు, స్వర్గమే ప్రేమ మరయ!
(నేవకాయగృము)

హిందీ తెలుగు

తెనుగు తెలిసినవారికి హిందీ నేర్చుకొనుట
వలయున సులభతైలిని వ్రాయబడినది.
బాలశిక్ష 0-6-0
మొదటి వాచకము 0-6-0
హిందీ సాకెట్టు డిక్షనరీ 1-0-0
ఆంధ్రపత్రికా కార్యాలయము ద్రాసు,మ.

మా పంజాబు ప్రయాణము

[బొడ్డుపాటి సీతాబాయిగారు]

గవర్నమెంటు తెలిగ్రాపు సూపరింటెండెంటు
క్వార్టర్స్ లాహోరు (పంజాబు)

సాధారణము బొడ్డుపాటి పూర్వయ్యపంతులుగారు పోలూరులోవున్న తెలిగ్రాపు ఆఫీసుకి డెప్టీ సూపరింటెండెంటుగావుండగా, పంజాబుకు ముఖ్యపట్టమైన లాహోరుకి సూపరింటెండెంటుగా ప్రమావనజేసి ఆఆఫీసుకి ఎన్చార్జి (అనగా సందర్శకారిగా) లాహోరుకి మార్చినారు. ఆ సందర్భములో నేనున్నా, మాజిల్లూ మావంటనాడున్నా, పోలూరు నుండి ఫ్రీప్రెస్ ఇరుగుదియొకటవ తారీఖు సాయంత్రము ఆరు గంటల నలుబది మిగిలకు బయలుదేరితిమి. స్టేషను మాఇంటికి కొన్నిగజములే దూరము. ఐమ్మ సాగనంపుటకు చిన్నబంట్లోను మొదలు సాధారణానికి బదిలీగావచ్చిన డెప్టీ సూపరింటెండెంటుగారివరకు యెన్ను తెలిగ్రాపు వుద్యోగీయులందరు న్నా వచ్చి రైలు కదిలేపర్యంతము వుండి వీడుకొట్టిరి. ఇరు వదియెవతారోను ఉచయము బొంబాయికి వచ్చితిమి న్న ఇరు వురకీచిరకాలపరిచితులగు చెన్నపట్టువాస్తవ్యులొకరు ఇక్కడ తెలిగ్రాపు సూపరింటెండెంటుగానుండి, బొంబాయిగ్రాంటు కోడ్లలో హనుమాను బిల్డింగునందు కుటుంబసహితముగా కాపురముండుటవల్ల మేము వారింట బసకేసితిమి. ఈ హనుమాను బిల్డింగు నాలుగిళ్ల భవంతితో అయిదు అంతస్తులగలిగి మిక్కిలి ఎత్తుగానున్నది. ప్రతి అంతస్తుకున్నా వరాండాకలదు. ఈ వరాండాలోకి వున్న ప్రతిసమ్యమున్నా ఒక్కొక్క కుటుంబమునకు ఇల్లని తెలుసుకొనలేను. ప్రతిసమ్యమునైననూ ఒక్కొక్క నెంబరుండును. ఈ ఇంటిలో నుమారు రెండువందల కుటుంబములు వున్నవని తెలవెదను. అమ్మెడివారి కేకలన్నా, కొనువారి పిలుపులన్నా, పిల్లల ఏడ్పులన్నా, మెట్ల నెక్కెడి వారియూ, దిగెడివారియూ, బూమ్మల చప్పుడులన్నా, గలిగి మిగుల కోలాహలముగనున్నది. ప్రతి అంతస్తువారున్నా, ఒకే చోట మెట్లు దిగవలెను ఒకేచోట బసాయ్యమికి పోవలెను. నీటివనరి వేరువేరుగానున్నది. మా స్నేహితులు ఈ ఇంటిలో నాలుగవ అంతస్తున ఒక బ్రాసునందుండిరి. యీ బిల్డింగు ఎజమానీకి ఇదేమోస్తరు ఇంట్లు ఇంకనూ అయిదుకలవు. బొంబాయి ఏయిలమాచిననూ ఇట్టి గొప్ప కట్టడములు పైకి పావురము గూడ్లను బోలి మిక్కిలి ఎత్తుగానుండును. వీటినే ఛాల్సు అని యెదక- ఈ బొంబాయిలో మేము ఇదివరకు మాడెండ్లు వుండునట్లు పూర్వమాడ తెలుసుకోలేదు- అయినప్పటికీ చిన్న పిల్లల పొరుగుల విక్టోరియానబడు ఒంటిగట్టుబండిమీద బొంబాయి కొంతవరకు తిరుగుటయూ, కొంతసామ్యు ఖర్చుచేయుటయూ దివ్యురయ్యెను. ఇరువదిమాడవతారీఖు మధ్యాహ్నము విక్టోరియాటర్సునకు అనే రైలుస్టేషనులో జీ. ఐ. పీ. రైలు నందు సెకండుక్లాసు కంపార్టుమెంటు చిన్నగది ఇదివరకే ఏర్పాటుచేసియుంటిమి. ఆగది మాకై చీటికట్టబడియుండుటవల్ల ఆచిటి మామకుని మా సుబుంబమంతయూ సామాను సహితముగా ఆగదిలో ప్రవేశించి మిక్కిలి సంతోషముగా కూర్చుంటిమి. కావణమేమనగా, లాహోరు తెలిగ్రాపు ఆఫీసు ముఖ్యమైన వాటిలో నొక చోటచేత ఇంకవరకు మీందువుల ఆధికారము నగు ఇచ్చియుండలేదు. అటువంటిది కేసులున్నా హిందువుల మున్నా అరులోనూ ముఖ్యముగా బ్రాహ్మణులమున్నా అం మేము ఆఆఫీసుకు ఆధికారులగా వెళ్లుమంటిమన్న సంతోషమేగాని పదిహేనువందలమైళ్లు ప్రయాణముచేయవలెనని గాని నననాండ్రు దూరమయ్యెదమనిగాని మార్గములో ఆహార ముదొరక లేమాయనిగాని, మేమెవ్వరమున్నా ఆలోచించనేలేదు. మాజిల్లలందరూ బండిలో అడుగుపెట్టగానే వారిసహజ శ్రద్ధలకు ప్రారంభించిరి. మావంటనాడు సాఖర్ గదిలో ప్రవేశించెను. మేము బసకైన తెలిగ్రాపు సూపరింటెండెంటుగారు సాధారణ గారూ మాట్లాడుమండిరి. సరిగ్గా పన్నెండు గంటల ముప్పది మినిట్లకు రైలుకదిలినది. కల్యాణికి ముందర ఒక పెద్ద గుహద్వారా రైలు వెళ్లి కల్యాణిస్టేషనునందు ఆగెను. జనము ఎక్కువలయూ దిగుటయూ అయినెముక గండి కదిలినది. మార్గమున కిరుప్రక్కలా బ్రహ్మాండమైన టేకు అడవిన్ని ఎత్తయిన కొండలున్నా కొండలలోయలనగు రెండుకొండలనడుమనున్న తిన్నని దారులున్నా పాము మెలికలవలె తిరిగి ఎత్తుమీదనుండి క్రిందకి జారి నేలపారెడికొండయేరులయొక్క చారీలున్నా అక్కడక్కడ ఎండవండా నిలిచిననీరున్నా, ఆఖరమైన ఈకొండ

మార్గము చూచుసరికి మిక్కిలి భయముగలిగెను. మాతో తీసుకువచ్చిన పాలతో మేమున్నగదియందే కాఫీచేసుకు త్రాగితిమి- పై అడవిమార్గముగా మేము పోవుమండగా హఠాత్తుగా విపరీతమైన చీకటిఅయెను. పిల్లలు భయపడి ఏడ్వసాగిరి. మాకున్నా ఏమయూ కనుపించక తడుముకొనుచూ పోయి దీపమువెలిగించి కొండగుహద్వారా వెళ్లుచుంటి మని లిడ్లలను సమాధానపెట్టి చూచుమంటిమి- అయిదుమినిట్లుగూడలో మెల్లిగా బండినడిచెను. మిక్కిలి పొగమట్టుకొనెను. తిరిగి వెనుకటి అడవియూ కొండలూ ప్రత్యక్షమైనవి. ఇదేప్రకారము ప్రతి పావుగంటకూ అరగంటకూ ఒకటిచొప్పున మెల్లూ అరమెల్లూ పొడుగుగల గుహలు పది దాటువరకీ రెండుయూడుగంటలాయెను. మధ్య మధ్య చిన్నచిన్నవిహుడాకలవు. బొంబాయినుండి మెండ్రాసుకు పోవుచున్నప్పుడు కూడా గుహలుమాచిలినిగాని వాటికంటె ఇవి మిక్కిలి పెద్దవి. ఈ పడమటి కనుమలలో దొలిచిన గుహలద్వారా ప్రయాణముచేయుట ప్రమాదమనియే పంజాబు నూకీ బొంబాయికివచ్చెడు మెయిలున్నా బొంబాయినుండి పంజాబునకు వెళ్లెడు రైలున్నా ఈప్రాంతమున పగలు నడిపించుమందురు- ఈపంజాబుమెయిలు అతితొందగాపోవుటయే గాక మిక్కిలి ముఖ్యమైన స్టేషనులయందు మాత్రమే నిలుచుచూ సాసికోడ్లను సమీపించినకొల దీమార్గమున కిరువైపులున్న చూపుమేర రహరవి అయిదుగుల ఎత్తున్నా మిక్కిలి డట్టుగానూ లేత వెన్నులతో అకుపచ్చమొఖములు పరిచినట్లు పరిచేలు కన్నుల పండువయొనరుటయేగాక నేను గోదావరి జిల్లాలో పుట్టిపెరుటచే గోదావరి జన్మస్థానమును ఈ సాసికోడ్ ప్రాంతభూములన్నియూ నాకు మిక్కిలి సంతోషము గలిగించెను. బొంబాయికిన్ని పోలూరు మొదలైన పూర్వకు ఇక్కడ నుండి బియ్యము పనుమతియగునుండును- ఇంతలో బండి మెల్లగా సాసికోడ్లనుండ ఆగెను- చాలానుండి ఇక్కడదిగిరి. కొందరు ఎక్కిరి. స్టేషనుకు అవతలి నాలుగైదు మోటారుబస్సులున్నా ట్రాంకాలనబడు ఒంటిగుట్టపుచిన్నచిన్నబండ్లున్నా కనుపడెను. బొంబాయికి ఇంతదగ్గరలోవున్న సాసికోడ్గకపోతిమన్న విచారము నామనస్సున బాధించెను. ఇదియునూ గాక సాసికోడ్ బహు ఆకోగ్యమైనఫలమాటచేత బొంబాయినుండి జబ్బుచేసిన జనులు నీచుమార్చుటకై వచ్చియుండుటకు, నవతులుకూడా కలవట, రైలు కదిలేను- తిరుగా నల్లటిపాటి నేలయూ పంట భూములున్నా నయనానందముగా కనుపించసాగెను. రాత్రి ఏడుగంటల లగుటతోనే మాపిల్లలు భోజనమునకై తొందరపడసాగిరి. మేము బొంబాయినుండి భూసావాలలోవున్న తెలిగ్రాపు ఇంకాకావారిని నలుగురు మనుష్యులకు అన్నముతీసుకు రమ్మని ఏర్పాటుచేసితిమి. అందువల్ల భూసావాలకై ఎదురు చూచుమంటిమి. ఆదినము మెల్ల అరగంట ఆలస్యమయ్యెను- అందునల తొమ్మిదిగంటలకు భూసావాలచేరితిమి. అయిదుగురు తెలిగ్రాపు వుద్యోగస్తులు టిఫిన్ కేరీయర్లతో సిద్ధముగా వుండుటచే మమ్యకనుగొని, పెండ్లివారికి విందుభోజనముతీరున అప్పడముల సహితముగా తీసుకొచ్చి నాకందజేసి సాధారణాలో వారందరూ మాట్లాడుమండిరి. ఈలోగా నేను పాక్రలు ఖాళీచేసి వారిచ్చివేసితిని- ఇంతకుముందు మన్యాడు స్టేషనులో ఒక మహమ్మదీయ పెద్దమనిషి అయిదుటిక్కెట్లు వనుష్యులతో మాగడి ఖాళీగావుండుటవల్ల ఈగదియందు ప్రవేశించజూచెను. గాని మేము గదియంతయూ మాకు ప్రత్యేకించినట్లు చీటిచూపించితిమి. కాని ఆయనకు ఇంగ్లీషురాకనో నిద్రాభావమునలనోగాని తిరుగా ఈగదికై ప్రయత్నించుటయే గాక గార్డునికూడా తీసుకువచ్చి చూపించగా మంగళనూత్రము కట్టినపిల్లకు మనువులు అడగనట్లు, మాగడికికట్టిన చీటినిచూచి యాగదియంతయూ ఫలానివారికి ప్రత్యేకింపబడినట్లున్ను వేరే చోటికి సామ్యురీయూ గార్డుచెప్పెను- ఇంతటితో మాకు ఆ పెద్దమనిషి వదిలెను. బండికదిలెను. వచ్చినవారు నెలపుసాందిరి. మేమందరూ భోజనమున కుపక్రమించి ముగించితిమి. మెయిలు తోవున్న అల్పచారములసప్లయచేయువానితో ఉదయము పాలు రాగానే మాకు మాడుకేర్రపాలు ఇన్యూచ్చెప్పి నిదురపోవుటకు అనుకూలముగా ఆగదిలోవున్న అయిదుమెట్లమీదనూ మాపరువులు పడుమొని నిదురించితిమి

ఇరువది నాలుగవతారీఖు ఉదయము అయిదుగంటల ముప్పదిమినిట్లకు భోపాలుస్టేషను చేరితిమి. చీకటియూ కొంచెము చలేయూకప్ప ఇక్కడి విశేషములేమయూ లేవుగాని- భోపాలు టేగమనబడు ఒకరాణి ఇక్కడ పరిపాలించుట నాకు జ్ఞాపకమురాగా అజలమనిచెప్పెడి మాస్త్రీబాతియందుకూడా శక్తిసామర్థ్యములు కలవని గర్వించితిని. ఇంకొకగంటకు వేరొక స్టేషనునందు బండి ఆగెను- ఇక్కడ మేముచేసిన ఏర్పాటు

ప్రకారము కాచినపాలు మూడు శేడ్లున్నా కంపెనీసాఖరు హాజరుచేసెను. మాతోవున్న కెరిసి నాయలు పాయిమీద కాఫీ తయారుచేసుకుని తృప్తిగాత్రాగి తమాషాలు చూచుమంటిమి. కొందరు అక్కడ అమ్మెడిటిసీళ్లను అసంతృప్తిగా త్రాగసాగిరి. నవనాగికులు కొందరు బట్లరుద్వారా టీ మొదలైనవి తెప్పించుకొని ఆనందముగా అరగించుమండిరి. బోయి, జేరేసిన టీ పశ్చిములు జేరేసినట్లే త్రాగినట్లే త్రాగినట్లే. బండికదులుట తోనే ఈటి నమ్మవారికిన్ని, కొనువారికిన్ని కొంతవిశ్రాంతి కలిగినది. మార్గమున కిరువైపులా రాతి నేలయూ అక్కడక్కడ సాగుబడిచేసిన పొలములలో ఎత్తుగా పెరిగి వెన్నువేసి పండుటకు సిద్ధముగానున్న పచ్చనివైరులు కనుపించుమండగా బండి మిక్కిలి వేగము పరుగిడుచూ తొమ్మిదిగంటల ముప్పదిమినిట్లకై లలితపూరలో ఆగెను. చెన్నపట్టుమునందు చాలాకాలము కంపెనీలలో అడిబరుగానున్న రాజగోపాలాచారిగారికిన్నినా పెనిమిటిగారికిన్ని పరిచయముండుటవల్ల బొంబాయిస్టేషనులో కనుపడి సాధారణాని వారిగడికిరమ్మని కొరుటయేకాక వేరొక స్టేషనునందు వారిగడికి పిలుచుకువెళ్లిరి. సాధారణ వారిగడి నుండివచ్చి వారియొక్కసంగతి యాతీరుగా చెప్పిరి. ఆయన భార్య బి. య్యే. ప్యేవై ఎం. ఆర్. ఏ. ఎస్. అను బిరుదును పొందినయూ వెల్లు అండు వెటోపేట అను ఆంగ్లేయ వారప్రతికను ప్రచురించుమన్నట్లున్నా ఆపేటరు ఆమె లోక్మీ నుండినాయగా బెజవాడ వాణీమద్రాక్షరకాలవారు అచ్చువేసి పంపించెదరనియూ చెప్పి నాలుగుసంవికలు నాకుఇచ్చిరి. నాకు ఇంగ్లీషుచాలినంత రానందున నే నాప్రతికలు చదువలేదు. ఆమెకు రైలువేవారు ఒక మొదటితరగతిగది ఎక్కడికి వెళ్లిననూ సప్లయచేసెదగట. ఈ ఆచారిగారు లలితపూరస్టేషనులో మమ్ములను చారూఅన్నమా వారితోభుజించుటకురమ్మనికోరిరి. మేమాపూలు భోజనమునకు వేరే ఏర్పాటుచేయనందున వారికోర్కె చెల్లించుటకు మేమందరమున్నా ఆయనతో వారి మొదటితరగతిగడికి వెళ్లితిమి. నేను ఆయన భార్యను చూచుట తోనే స్త్రీలు చదువుకుంటే చెప్పినమాట వివరనియూ మొగవారిని లక్ష్యముచేయరనియూ వినయవిధేయులు గారనియూ వాదించెడి పూర్వాచారపరాయణులు ఈమెనుమాచినయెడల వారియొక్క పూర్వాభిప్రాయములకు మార్పుకొని తమయాడు బిడ్డలకున్నా ఉన్నతవిద్య చెప్పించుటకు ప్రయత్నించెదరని తెలచితిని. తడిచినకూ పొడిచినకూ పడుచున్నప్పుడెంత అపహ్వాముగా నుండునో చదివీచదువనివారి ప్రవర్తనయూ అంత అసహ్యముగా నుండుటయేగాక విద్యరాకపూర్వమున్న సద్గుణములకూడా నశించి వానిస్తానే అహంభావము గర్వము ఆలక్ష్యము ఏర్పడును. విద్య పూర్తిగా వచ్చినవారికి వివయాది సద్గుణములు వేరేనేర్ప నక్కరలేకయే పట్టువడును. కనుకనే “విద్యయొసగును వివయంబు వివయమునకు బడయుపాత్రత బాత్రతవలన ధనము ధనమునలనను ధర్మంబు దానివలన నైకీకాముష్మికనుఖంబులందు నరుడు”-అనిపూర్వము సహితమువిద్యనే ముందుచెప్పి సమస్తభాగ్యములూ దీనివల్లనే లభించుననిరి.

బాలికలకు సంపూర్ణమైన విద్యాదానమైననూ చేయవలెను. లేదా వారున్న అజ్ఞానావస్థయందయిననూ పుంపవలెనుగాని ఈబూడిదలో న్నెలించెడు తెలివీ తెలియనిచదువుల వల్ల ఉభయభ్రష్టత్వముగలిగి త్రిశంకునివలె నూనులాడుమండెదరు. వైస్రవాసినఆయ్యంగారి భార్య పేరుజానకమ్మగారు. ఈమె బి. య్యే. ప్యానుఅయి ఎం. ఆర్. ఏ. యస్ అను బిరుదును కలిగియున్నది. ఇంగ్లీషువారప్రతికను నడుపుచున్నది. భర్తకు అన్నివిధములూ కుడిభుజమువలె నున్నది. ఇన్నిగలిగిన్ని ఆమెను చూచువారు సామాన్యమైన దక్షిణాది అయ్యంగారి స్త్రీ అని తలచెదరేగాని ఉన్నతవిద్యాధికురాలని అనుకొనరు. ఆమెతో నేను అరవమున మాట్లాడితిని. ఆమెయొక్కవిద్యయూ కట్టూ బొట్టూ మాటా అంతయూ నామనస్సుకు చాలా ఆనందము కలుగజేసెను. ఇక మేమువచ్చినపని యగు భోజనవివయమునకు దిగెదను- ఇంకొక అరగంటలో వారివంటమనిషి భోజనమునకు రమ్మనెను. మేమందరమున్నా ఆగడిఅంతయూ నిండి కూర్చుంటిమి- వడ్డనప్రారంభమయ్యెను. విశేషమేమనగా మనదేశీయులు పప్పున్ను గోంగూరపచ్చడి వండుకొని ఇంటకూర్చుని తినుటకే ఆయానపడెదరు. అటువంటిది వీరు ఈ అడవిమార్గములో రైలు కదలుమండగా పదిగంటలకు వారిస్వజనముగాక మాకుటుంబమునుకూడా పిలిచి ఎన్నిరకములు వండించి విందుజేసికో చూడుదు. పప్పుపునునూ అప్పడమునూ వడియములు ఆపకాయ చారులన్నము, చిత్రాన్నము, దీనికి వారు పెరుమాళ్లు, అనెదరట. దధోజనమున్నా సమ్మద్దిగా వడ్డించిరి. తృప్తిగా విందారగించునరకీ బండి పదిగంటల నలుబదియొక్క మిని

ట్లుకు యూనీటో ఆగెను. మేము వారియొద్ద వెలపుపొంది మా గదికివచ్చితిమి. రైలు పొలములమధ్యనుంచియు చిన్నచిన్న ఆడపులమధ్యనుండియు గ్యాస్ యుగమార్గముగా మహాశక్తి మతో పోపుచుండెను. విశేషములేమిన్ని లేవు. రెండుగంటలకు కాఫీవేళ కానడముతోనే కాఫీచేసి పుచ్చుకొని ఆగ్రాకై ఎగురు చూచుచుంటిమి. సరిగా మాడుగంటలపావుకి ఆగ్రాలో బండి ఆగెను. అంతకుముందుండియు కొందరు, టెల్లిగ్రాఫు వుద్యోగి గుర్తుల మారకకై ఎదురుచూచుచుండటవల్ల మేము దిగగానే ముమ్మలను కలుసుకొని లేండో అనబడు రెండుగట్టుముల బండి మీద వారిలో ఒకరిఇంటి వర్చివీచబసకు ముమ్మలను పిలుచుకు పోయిరి. మేము బసచేరగానే బొగ్గువలె మాసిన మాబట్టలను మార్చుకుని నాలుగుగంటలకు పైపైదాసిన బండిమీద తాజను హాలు చూచుటకు వెళ్లితిమి. పైపువ్యోగీయులలో నొకరు మాతో మార్గదర్శకులుగా నుండిరి. మేము దిగినబసకు తాజను హాలు రెండుమైళ్లదూర నుండునని తాజకి ఎగురుగా పెద్ద సింహద్వారమున్నది. దానిద్వారా లోపలివెళ్లుటతోనే తిన్న గా తాజినరకూ ఒకటిన్నీ అడ్డముగా ఒకటిన్నీ అనేక అపు త్రుగానాలు వరసగా గలిగి వెడల్పుగల కాలువలు నీటితోనిండి యున్నవి. వెన్నెలలో ఈనీటియందు తాజయొక్క ప్రతిబింబము చూచినయెడల వేరొక తాజనుహాలువున్నట్లు భ్రమగలుగును. ఈకాలువల కిరువైపుల కుభ్రమైన ఇటికలచపటా ముగ్గు తోపెట్టెడి మామిడాపటికలుగా నున్నవి. యాచటలోడ్డప్రక్కన చౌకుచెట్లపంటిచెట్లు గుబురుగానూ వరుసగానూ వున్నవి. పరులంగులపువ్వులమొక్కలున్నూ ఆకుపచ్చని మొఖులుపరిచినట్లు సమానముగా కత్తిరించబడిన పచ్చిగడ్డిగల నేలయూ మిక్కిలి అందముగా నుండును. ఈచటానుండి వెళ్లుటతోనే నీటికాలువవివర తెల్లరాతినివృ యొకటిరెండువైపులా మెట్లు కలపి కానుపించును. ఆమెట్లనెక్కి వెళ్లినయెడల తాజనుహాలు గుమ్మమున్న చుట్టూ చపటానేలయూ కనుపించును. మాబాలు చుట్టూ యున్న గోడలన్నియు తెల్లరాతితోనన్నవి. కట్టయూ రుక్మి ఎటువంటి నాజాకునవిషీలు చెక్కెదలతో అంతనాజాకుగా ఈమహాలయచుట్టూ రాతిమారు కలదు. గోడలచుట్టూ అనేకపద్మలతలు వున్నవి. నీరుపోవుటకుకట్టిన తూమురాళ్లు సహితము చంద్రకాంతశిలలతోనే యున్నవి. ఈచటాపైన నాలుగుమూల ఎత్తయినబురుజులుగలవు. తాజకిమడిచేతిప్రక్క నుండి తురకపద్ధతిగా ప్రవక్షీణముజేసి వెనుకకువెళ్లితిమి. ఇక్కడ యమునానది ఈకట్టవపుగోడలను ఒరకునుని ప్రవహించుచున్నది. ఇక్కడనుంచి క్రిందికి దిగటకు మెట్లుకలవు. ఈమార్గముతిన్నగా ఇక్కడికి ఇరువదిమైళ్లదూరములోవున్న పతే పూరు నీ క్రి వరు కూ పా వు న ని చెప్పిరి. ఈ మార్గము చీ క టి గా ను న్న ది. అప్రవక్షీణముగానే గోరీగుమ్మచుదగ్గరకు వచ్చితిమి. మనము క్రొత్తపద్ధతియని కట్టెడు ఓ పెన్ నరాండావలె ముందరనున్నది. రెండువైపులనున్న రాతిగోడలమీదనూ, పువ్వులచెట్లు బహు నాజాకుగా చెక్కియున్నవి. అది దాటినతోడనే మనదేవాలయములలో గర్భాలయములచుట్టూ వున్నప్రాకారమువంటిది అనేక ఆరెలుగలిగి నాలుగుమూలలా దోములతోనున్నది. ఆ గోడలయందున్న శిల్పచాతుర్యమును గురించి ఎంత ప్రాసిననూ చాలదు. ఈప్రాకారముంతయు తెల్లరాతిదే. దీనిమధ్య నాలుగు ప్రక్కలా ఆరెలున్నూ ఆఆరెలమధ్య రాతిగోడలవలె చెక్కబడినవియు, దానినడుమ ఎదురుగా మంటాజేగముయొక్క గోరీయూ ఆగోరీప్రక్క మన ఎడమవైపు మహాజహానుపాదుషా గోరీయూయున్నవి. ఈగోరీలచుట్టూవున్న నాలుగు ఆరెలలపైననూ చెన్నపట్టుమలోవున్న గోళ్లతోలు దోమవంటివి. పెద్దదోమొకటి మిక్కిలి ఎత్తుగానున్నది. ఈరెండుగోరీలన్నూ రెండుదిమ్మలమీద తెల్లరాతితో కట్టియున్నవి. వేగము గోరీ కిన్న పాదుషాగోరీ కొంచెమువెద్దది. ఈగోరీలమీదవారివిరుదులతో వున్న పేర్లు చురుమాతోవున్నవి. ఈఆక్షరములు నల్లగాసిరావలె కనుపించును. ఈగోరీలచుట్టూతిగి మాడవచ్చును. ఇక్కడిగోడలమీదనూ నేలమీదనూ గోరీలమీదనుకూడా ఒకే సూక్తుల పంచదర్శముల రాతియొక్కలతో ఈతెల్లరాతిపై అనేకమోస్త్రులతలు మిగల అందముగానూ నాజాకుగానూ చెక్కి నవలెత్తియులూ పొదిగిన వెండిరేకును బోలియున్నది. మనము లోపలికిపోవునప్పుడు నుండువలె మిక్కిలి చల్లగా నుండును, నేలమీద నడుచుటకుకూడా మనకు మనసొప్పును. నేల మిక్కిలినున్నగానూ అందముగానూ వున్నది. లోపల నిశ్శబ్దముగా ఇద్దరజవానాలు వెండిడవాలీలతో రెండుగోరీలనద్దనూ నిలువబడి మాకుసలూచుచేసి దక్షిణాభావము నూచించి అల్లా

అనిపిలువగా మనదేవాలయపుగంటలలో ఓంకారమువలె పావు గంట తాజనుహాలంతయు నాగుమోగెను- యథాశక్తి దక్షిణ సమర్పించితిమి. ఈకట్టవనునందు ఎంతవేగించిననూ ఒక ఆంగుళమైననూ కట్టలేక పైకప్పునహితము తెల్లరాతితో నున్న పుదురుజైననూ కనుపించక గర్భగంగా రాళ్లుమోపుజేసినందువలె ఇక్కడనుండి ముందరిహాలుకురాగానే సరిగ్గా గోరీకిందను పోవుటకు మెట్లుకలవు. ఆమెట్లు దిగిపోగానే పైనచూచిన గోరీల వంటివే రెండుగోరీలు ఇక్కడనున్నవి. వేగముశక్తియున్న పాదుషాశివమున్నూ ఇక్కడ పాతిపెట్టివారట. పైనచూచిన గోరీలకు వీటికి భేదమేమియులేదు. ఈతాజనుహాలుకు మాకు వైపులన్నూ చాలాదూరమునరకూ తోటయూ గోడలన్నూ వున్నవి- నంటాజేగము చురుపోవునప్పుడు మిగిలితో రెండు వివాహము చేసుకోవద్దనియు ప్రపంచమందు ఎక్కడా లేనంత గొప్పదియు అందమైనట్టియు కట్టడము కనగోరీపై కట్టమనియు కోరెనట. పాదుషాయూ ఆమెకోర్కె చెల్లించినట్లు యాకట్టవమే నాక్కూ మిమ్ముదన్నది. తాజనుహాలుకు కొంచె మివరల విక్టోర్యానుచూరాష్ట్రీగారియొక్క ప్రతిభ ఎత్తుమీద ఆ మర్చియున్నది. ఏడుగంటలకు ఇంటికివచ్చి పండుకుని భోజనము చేసితిమి. కొందరు టెల్లిగ్రాఫు డిపార్టుమెంటువాడుచ్చి మాట్లాడివెళ్లిరి. కొంచెము చరిత్రానుశ్రుతున్నది- ఇరువదియే దవతారీలు ఉదయము స్నానపానములు పూరితయ్యేవరకు నిన్నమాతో తాజకివచ్చిప ఉద్యోగిగ్గుడు బాగాలనబడు ఒంటిచెట్టుపుబండను కుదిర్చును. ఆబండమీద అక్కన కొలు చూచుటకు వెళ్లితిమి. కొలనుమ్యమునంద ఒకసోదరున్నా టిక్కెట్టు నమ్ము గుమాస్తాయూ కొంతమంది వాళ్లున్నువుంటి. మేముందరనున్నూ టిక్కెట్టుకొని మాకు మార్గము చూపించునిమిత్తము పంపించినమనిషితో లోపలికిపోతిమి. సింహద్వారము మిక్కిలి ఎత్తుగానున్నది. కొలనుచుట్టూ పెద్దదండకమున్నది. దానిలో ఇప్పుడు నీరులేదు. పచ్చిగడ్డిరాత్రులు బోయియున్నది. లోపలికి వెళ్లేదుమార్గము రమారమి పన్నెండుఅడుగుల వెడల్పుగలిగి ఇటి కలతో దోర్నాలవలె చపటాచేయబడినది. ఈ మార్గముగా కొంతదూరముపోతే పాజహాను పాగుషా స్నానముచేయు రాతిగోట్టి కలదు. ఇది మిక్కిలిలోతుగానూ వెడల్పుగానూ మంగలిగి న్నెత్తరుగా నున్నది. ఇదిగడిచివెళ్లితే పాదుషాకు రాజపుత్రభార్యయైన జాద్వాయికునాలు కలదు. ఈకట్టవను ఎత్త రాతితో మనదేవాలయములపనిని బోలియున్నది.

దీనితరువాత పాగుషా లై ప్రవేశమునా కలదు. ఈమహాలంతయు ముందరింగుతో లోలువుండే నన్న పంగతి అక్కడక్కడ కనుపించును. ఒకప్పుడు ఈతైప్రెరి తరులపెట్టుబడెననియు అప్పుడుకాలిన ఆనవాలనియు పైసంతయు లెట్టి ఆనవాల మాతోవచ్చినమిషి చూపించెను. దీనిప్రక్కన పాజహాను పాదుషా దాగుడుమూత లాడెడిగదులు అనేకఆరెలతో చిక్కుగానున్నవి. దీనిపై కొన్ని మెట్ల నెక్కవలెను. ఇక్కడ మంటాజేగముయొక్క మహాల అతివిశ్రమగా నున్నది అనేకలతలు గోడలయందు చెక్కబడియున్నవి. ఆమె స్నానము చేయుటకు పన్నీరు ఆపుకుఖానాయూవాట్టూ పంచెరంగుల రాతి చపటాతో మెరకగా ఇప్పటికీళ్ల బబ్బువలె వానామిగా నున్నది. వేగముహాలప్రక్కన గోవన్ ఆయొక్క నూలు కలదు. దీని నానుకొని పాదుషాకు రాజపుత్రకూ పుట్టిన జోదుబాయికునాలు కలదు ఇది గడికకాగముగా నుండుచుండే గాక గడికిఖరమునవున్నట్లు అయిదుకలశములకూడా వున్నవి. పూర్వము బంగారుచి వుండెడివట. అది అవసారింపగా ఇప్పుడు ఇత్తడికలశములు అమర్చిరట. దీనిదేరు టెంపిల్ మూలు. ఈ భవనములకు ఎదురుగా గుంటల కొనేరెవరి నిలుపుత్రున్న చుట్టూ కూర్చుండటకు చలనరాతితో చెక్కినమిట్టలున్నూ, మధ్య అనేక అపుత్రుఖానాలున్నూ వున్నవి ఇక్కడ రాలులందు స్నానముచేసేవారిట. దీనికి కుతికట్టుగా ఒకహాలు కలదు. ఈహాలుగోడల పైకప్పుఅంతయు అనేకరంగుల అద్దపు ముక్కలతో పొదిగియుండుచుండే ఒకమిషి అనేకలతల మును మ్యలుగా కనుపించును. ఇక్కడ వైవిధ్యముగానే కోనేరుకలదు. దీనిలో వేడినీళ్లతో, అపుత్రుఖానాలు నీళ్లుచల్లుచుండగా దీన మలుపుంచి స్నానముచేసేవారిని మతానుచోగించి చూపించెను. నవరత్నములు తాపినట్లు కనుపడెను. ఇక కొంచెమవరకుగా చక్రవర్తి నివసించెడు మహాలన్నూ ఆయన చురుపోవునప్పుకు పడుకున్న స్థలమున్నూ వున్నది. తాజనుహాలు చూచుచూ చక్రవర్తి ప్రామాములు విడిచెనట. ఈ కట్టడపుగోడలను ఆనుకొని యమునానది ప్రవహించుచున్నది. పైనుహాలు ప్రక్కన చక్రవర్తి రహస్యాలోచనహాలున్న దాని తరువాత పల్లికుకచ్చేరి

హాలున్నూ దానికి రెండువైపులా రాతిలనోవున్న చిన్నచిన్న గదులున్నూ వున్నవి. ఈగదులలో నీగములుకూర్చుని ముఖ్యమైన కేసులతీర్పులు వి నెడివారట. ఈహాలులోమధ్య తెల్లరాతినిహా సనము వున్నది. ఈహాకికి నాలుగుగజములక్రిందుగా అనేక స్తంభములమీద వరుసగా ఆరెలుతీర్చి తెల్లరాతితో మిగుల పనితరముగా కట్టిన పెద్దహాలు వున్నది. వైసింహాసనమునందు పాదుషా కూర్చుని విచారణచేయుచుండగా ప్రజలందరూ ఇక్కడ గూర్చునేవారనిచెప్పిరి. ఈకోటలో బజారులన్నూ మత్స్యములగల కోలనులన్నూ పుద్గానవనములన్నూ చాలాసాగుగా వుండెడివట. పెద్దపెద్దఘంటాలు కొన్నివడియున్నవి. ఈఘంటాలు చక్రవర్తి కచేరీ నావిడిచెనుక నున్న చిన్నచిన్నగదులలో కూర్చుని వాయించేవారట. ఇప్పుడాగదులలో ఆగ్రాసామానుల నమ్మికి చిన్నచిన్నపావు లున్నవి. వేగములమహాలక్రింద, ఆడవారి నుంచెడి ఖైదుకొట్టు చీకటిగా నున్నవి. ఈకోటనుంచి ఫతేపూరు సిక్రీకిపోవుటకు మార్గములు కలవట. యమునానదియొక్క నీరు అనేకమార్గములుగా అతిచితిముగా సింహాచలమునందువలె ఈ కోటయందు ప్రవహించెడివట. ఇప్పటికి కొన్నిమార్గములు ఖాన్సీ గోడ కట్టముండుట గోచరించును. వేగములయూ పాదుషామాహాలున్నూ తెల్లరాతితో కట్టుబడుగాక, మిగుల పనితరముగా అనేకరంగుల రాతియొక్కలతో గోడ లన్నియు లతలు చెక్కి యున్నవి. పైకప్పు పనుపురంగులతోటిన్నీ నీలము రంగుతోటిన్నీ పూరకముల తీగలతలు పువ్వులతలు పూర్వముండినట్లు అక్కడక్కడపొగా మిగిలినరంగు కనుపించుచున్నది. పంచహార్తి చక్రవర్తిగారు యువరాజుగా ఇండియాకువచ్చి నప్పుడు పూర్వీకుల సునితనమును చూపించుటకై, రెండు గజములు పూర్వపుపనియొక్క యిమిలేవను చేయించిరట. ఆకాస్తవనికి ఎనిమిదివేలరూప్యములు ఖర్చయ్యెనట. ఈ కోట యందు మిక్కిలి పెద్దదరు సింహద్వారము మంచి గంధపుచెక్కతో బహుపనితరముగా నున్నది. ఈ రుమ్ము తప్ప కట్టపని వేరే ఎక్కడనూ లేదు. ఈ గుమ్మమునకు కొంతదూరములో మయము అంతస్తునంద చిన్నకోనేరున్నూ అనేక ఆరెలు తెల్ల రాతి స్తంభములమీద నిలిపి, విశాలముగానూ ఎత్తుగానూ కట్టిన మనీ హా క టి క ల దు. దీనిపేరు మోతీమనీరు. నేలపై నమాజుచేయునప్పుడు కూర్చుండుటకు మనిషి కొక రాయి చొప్పున యా నలుదేని అరటియావలె నున్న ఏకాండిరాళ్లు పరిచియున్నవి. ఎడమచేతివైపు పెద్దపూరా రాతితెరలతో నున్నది. దీనియందు కూడా వైరాళ్లపంటివే నేలపై పరిచి యున్నవి. ఇక్కడ వేగములు నమాజుచేయుట కనిచెప్పిరి. కుడి చేతిప్రక్క చిన్నగుమ్మమున్నూ ఎత్తుతక్కువగానూ వున్న రెండు చిన్నగదులు వున్నవి. ఈగదులందే కతిమనున్నూ స్వల్పాధి పరాయణులూను దొరంగజేలు తిండిని ఏడుసంవత్సరములు వైరువుంచి, తియ్యెక్క ఇద్దరు అన్నిలను గోతుకొని చంపెననిచెప్పిరి. పై అంతస్తునందు రమారమి ఎనిమిదుగురు నిడివి న్ని నిడివికి రెగిం వెడల్పున్నూ గల నల్లబలపరపురాతి ఏకాండి బల్లముడుగుల ఎత్తుగలదికలదు. దీనిమీద కూర్చుని యుద్ధము జరుగుచుండగా చూచెడివాడట. కొలయంతయు రమారమి పదకొండుగంటలవరకు చూచి బడకువచ్చి భోజనాదులు తీర్చు కొనేవరకు కొందరు టెల్లిగ్రాఫు వుద్యోగిగ్గుడు వచ్చి మాట్లాడి వెళ్లిరి. సరిగా రెండుగంటల ముప్పుదిమిట్లను బయలుదేరి స్త్రీమ నకు వచ్చితిమి. మాకు ఆగ్రాయందు మనుష్యుల నిచ్చి సమస్త సుపాదుషానున్నూ చేయించిన ఘస్తు డివిజను టెల్లిగ్రాఫు నూపరింబెంజెంటుగారు,పూత్రుగా మార్చినెల 27వ తారీఖున గుండె ఆగి చనిపోయి రని వ్రాయుట కంతయు చింతించు చున్నామ. వారి ఆత్మకు భగవంతుడు శాంతినిసగు గాక.

ఫతేపూరు ఇరువదివందతారీఖు మధ్యాహ్నము మాడుగంటలపావుకి రావలసిన మొద రమారమి నాలుగుగంటలకు ఆగ్రా వచ్చెను. ఈండియందున్నూ అయిదుమైత్రులగల చిన్న రెండవ తిరిగితిగిడ వైయడద్యోగిగ్గుడు సప్తయజేసిరి. మేము సుఖముగా ఆగ్రాలో వద్దకుంటిమి. మాకుపై నాతిగ వచ్చిన కట్టక నెలపు పుచ్చుకొని వెళ్లెను. రైలుకదిలినది. తెల్లటినేలలో గోధుమబాల్లి కలముల కొంగలు మెంతులు మొదలగునవిలండి కన్నులపండువుగా పగులగిడుమంద బండిమహావేగముతో ముటూమార్గముగా పోవుచుండెను. కొన్ని స్త్రీమలం వానెను గాని విశేషము లేని యూ శత్రు. రమారమి ఏడుగంటలకు పాతిపెట్టి చేరుచున్నట్లు కొన్ని దిఫములు వానెగా కనుపించుచుపోయి పాతిపెట్టి స్త్రీమను నందు ఆగెను. కొన్నిమిట్టకే మెల్లగా అనేక రైలు పట్టాలున్నూ పలురంగుల రైలుబళ్లవూసలున్నూ దాటి, పగలును సిగ్గు పగులునట్లు నెండుకోడి బిడ్డద్రీవములలో ఆలంకరింపబడి మిగిలికాలముగా బొంబాయిలోవున్నట్టాటుపూరములకు రెట్టింపుతో మిక్కిలి సందడిగాను శృంగారముగానూ వున్నశిల్లీ క్రొత్తస్త్రీమనూ బండి ఆగెను. ఈపట్టారాజము ఒకానొకప్పుడు పాండవులకు ముఖ్యపట్టాముగానుండి వాస్తవికత మనియు,

తమపరి నుల్లూలకాలములో ధీర్జయన ప్రసంగమునకు దరిమిలూ ను విత్తొరగినాహారాజ్ఞాగారివలనూ చారిపుత్రులగు సప్తమ ఎద్వర్త్యులైన రిగారివలనూ ఆరగోరకములు పొందెను. ప్రస్తుతియూ ముచ్చటవర్తిగా రసవంతులూ బాధిసాగ్యకౌములు రాజ్యసీమాతి ముగా ఇంకెయాలి వచ్చి కల్యాణస్థితిమీర్చినందుల పన్నెండవ సంగతియు దీనివలన సన్నంపన నీటి ఈశ్వరీయందు నింపననా నీవులే నలు. కుకట్టకొనుటయెగాక ఆప్యటనండియూ ఇంకెయాలి కుమార్తెవలనూ ధీర్జయన ప్రకటించింది ముఖ్యార్థపు దేన్నెట్లును ఈవర్త్యులను తిగగా గలగడదిన సంగతి అంతరి న్నీతకసేద. ర జా తిలనె చెబ్బుల కేమి కొరవ యన్నట్లు చక్రవర్తిచే ప్రసంగధర్మపబులము ఈవర్త్యులు ఏమిల కొడు న యందును. వంతుకొనిపండి తైలవార్తమున్ను వైసుంజి బ్రాహ్మవార్తమున్నున్నట్లు బ్రాహ్మవార్తమున్నున్నట్లు ముందుకు కనిపించెను. వైసును బహుజనవిగ్ధులగు నందుటయే గాక గొప్పబాధు మోస్తరుగా సమస్తసామానులూ అమ్మునుండిరి. ఇక్కడనెక్కడ జి. వి. పి. మార్గముగానూ ఇక్కడనుండి రౌన్. డిల్లియూ మార్గముగానూ నెట్లుండెను. బండి కడసరికొనాతి పంపుపాలు ఖాసోమున్ను మార్కాతి భోజనమునకు వియోగించి నిదురించెను. రాత్రి వివరకథలు చోగా నుండెను మావైద్యగ్రామమునూ ముకేశపు చోని ఓర్కడి కాలువలన్నూ ఈవర్తిని ఎంతమాత్రము ఆకళాలె- ఇరువది యారవతాళిలు ఉపయయు ఆగంగలటకు కాశీతైలవర్తిచే నేతులు కొంగరలు వాసాగెను. నల్లరేమన్నీ తేల చీకటిగా నుండెను. ఈ నళియందే కాల్యవృత్త్యులు లీగ్గుకొని సామానుల బాగ్ర త్రవేసుకొని లాహోరు ఎప్పుడువచ్చునాయనీ చూచుచుంటిమి. పంబకానలన్నూ పంపుమన్న పాలనలూ మనకృష్ణాగోదా వరీ ప్రాంతమవలె కనుపడుచుండే పురాతనపు కట్టడములూ దా టి వరుసగానన్న అనేక తైలపట్టాలు గడిచి రంగురంగుల రై లుబల్లనలనల మధ్యనండి పెద్దపాటుపారము ద్వారా మెల్లగా నడుచుచూ ఏమంగుట నలుబరయెరు మిట్లుకు లాహోరు వేదనలూ బండి యాగెను.

అంతకుముందే మారోరకు నుమారు ముప్పది తెలిగ్రాపు వుద్దోగీయులు స్థానాపారమువందు కనుపెట్టికొనియుండి మాగ ది కనుగొని సామానుల ఇద్దరు చప్పునదింపి, మేము నురక్షితము గా ప్రవేశించినందున్నూ హింగువు నిను ఆఫీసుకు అధికారి గా నచ్చినందున్నూ వారియొక్క సంతోషము తెలియజేసిరి. రేండ్లోయ చెప్పిపట్టుపు నివాసియూ తెలిగ్రాపు ఇంజనీ రింగు నూపరువై జరుగానున్న అయ్యురగారి యింట బసదించిరి. వారు సమ సమపాయములన్నూ జేసిరి. భోజనాంతరము నా భర్తగారు క్రొత్త ఆఫీసు చాక్రీపుత్తుకొనబట్టె ఆఫీసుకు వెళ్లిరి. అదివరకున్న నూపరిం పెండెంటు గారికిన్నీ నాభర్తగారి కిని ఇరువదిసంవత్సరములూ నేనూహించుటలల్ల ప్రాసన్నేహి తులూకరిసోకరు సంతోషముతో కలుసుకొనిరి. మార్చి ఒకటన తారీఖునకూ చాక్రీ ఇన్వలసిన తొందరలేనప్పటికిన్నీ నేనూహు లల్ల ఫిల్దేరి ఇరువదియేడతారీఖుననే చాక్రీ జప్పజెప్పి క్వార్ట ర్సు నూపరిం పెండెంటు ఉండెడి గవర్న మెంటువా రిచ్చిన యి ట్లును ఖాళిచేసిచ్చిరి. ఆబంగా దొరలన్నుదొలచే శుభ్రపరి పించి నన్ను పిలుచుకురమ్మనగా కొందరుమనుష్యులు నాకొరకు నచ్చినట్లు తేలిరి. నేనున్ను పిల్లల సామానుల సహితముగా పెండెంటుగారికి మాక్రొత్తఆఫీసు ఇంటికి వచ్చితిమి. నేటువద్దకు వాగిగొందరు ఎదురుపడిరి. ఈఆఫీసులో మూడువందల తెలి గ్రాపు వుద్దోగీయులన్నారు. వీరందరికిన్నీ నాభర్తగారే అధికారి. ఇరువదిసంవత్సరములనుండి నాభర్తగారితో తెలిగ్రాపు ఇలాకాగా మళ్లీ మళ్లీ నేనూన్నూ కన్నడదేశమున్నూ మహారాష్ట్రదేశము, ఆరవశతకాల తేనుగదేశములను కూడా రెండవ తరగతి తైలబండియేగాక మొదటితరగతి బండియందున్నూ తగును ప్రదానముచేసితిని గాని ఈపంజాబు ప్రదానమునందు గలిగింకతి సమయన్నీ గౌరవమున్నూ, ఎప్పుడూ గలగడెను. ప్ర యాత్రపు మహారత్తుయొక్క బుమో రోజయలయొక్క ఆచారమో అధికారాధికారమో నాకుతెలియదు. వైసుప్రాసిన అన్ని విషయములంటే నామనస్సుకు విక్రియ సంతోషము గలగిం చుచున్నది. ఈ ఆఫీసుయొక్క కాంపౌండులో వున్న ప్రవృత్తుల తోటయే. నానస్వరూపాల మొక్కలనన చాలా ఆశ. అందు లోనూ గులాబీపూవులు విక్రియ ప్రయము. ఉదయమూదేయే తదివ్రగా పలురంగుల యరకపూవులు వంగలకొలది గులాబీలు విరియవూ, చక్కమగా పరిమళించుచుండును. నేను ఎల్లప్పుడు యాతోటయందే తిరుగుచుంటిని. బయటినుంచి చూచు వారలకు ఈఇల్లు ఒకానొక గవర్నరబంగాళాను బోలియం డును. ఈ యింటియందు ప్రవేశించుటతోనే మా పంజాబు ప్రయాణము పూర్తియైదు.

ఇం కొకమనవి

ఇంతవరకూ నేను చూచినసంగతి యాధ్యాత్మికగా ప్రాసి డిని. ఇంకను ఏదేవోకదయము ప్రాయాల్స యీ ప్రాంత ముల చూచిన సోదరసోదరీమణులకు పొడగట్టినవో దానికి క్కమనకే కాదు మరీ తేలికయగునాక.

పూర్వాధునిక విద్యలు
ఇందెయ్యవిదేశాభివృద్ధికి మార్గము

[చెలికాని సూర్యారావుగారు]
(గత సారస్వతానుబంధము తరువాయి)

ఇట్టి యానందము ద్వీవిధములు: బాహ్యోద్దియానంద ము, ఆంతరింద్రియానందము. మొదటిది ఆరాశ్వతము. వైమెరు పులుగలది రెండవది కాశ్వతము. కన్యమృతప్రధానముగ గలది. కన్య కృష్ణాన మలంబనము. కనుకనే మహాత్ములు తమకగల ఆనుభవ యున్నారే రెండవది విత్తముగ సెక్రెటీసుల వెబుచ్చిరి దీని నే శ్రీ కృష్ణులను అట్టునుకను బోధించెను. మరీ ప్రాధాన్యమే ఆనందమున కునికిపట్టి తోయుచున్నది. 'భక్తిమోగాన్యక్తి' అని చెప్పబడుచున్నది. భక్తియనగా ఆనందస్వరూపుడగు భగవంతునియడల ప్రేమ. ఈభక్తి ద్వీవిధము. కాన్యము నిష్కా మ్యము. ఇందు రెండవది మార్తకి మార్గము. మరీయు మనము కాశ్వతానందమున సాంచుటకు నిరంతరము చేయ న ల పి న కృషి చేయి?

కాశ్వతానందవత్తను ప్రార్థించుట, ఆందు చేసట, పాండులు, లీనములు. ఇకదే సాన్యాశ్వామిత్వము లందరు. ఇయ్యది భాగవత సప్తమస్కంధమున విస్తృతము కావదు.

లోకంబున కెప్పుడు నానందము అర్జియనువలన కలు గును. ఎన్నిమతములతో సంచర్కము కలిగినను, యెన్నిజాతుల అక్రమణమునకు కురియెనను తనవిధుక్త భర్తృమకు నాధ్యాత్మిక బుద్ధి నివలవలను. కాని భౌతికాదంబరములవలన కలుగజాలదని దేశపరిస్థితుల దిలకించిన విశేషయ్యెడునుగాక. బాగ్యభోగ్యభి లాషగల యాభాతిముల ఫెళ్ల ఫెళ్లారానములతో బహులుదేరు మేఘాదంబరమనలే ఈజరంకుశాధికారమున మెరుపులనలే క్ష ణకాలము రాజ్యంబుచేసి యస్తమించుదు. ఆధ్యాత్మికు లన్ననో ముట్టు విడిచిన సూర్యునిరీతి దేదీప్యమానులై ప్రకాశించుచునే యుండురు.

ఇక భౌతికాధ్యాత్మములకు, పాన్యాత్మప్రాచ్యములకు పోలిక లెక్కడో చదువనలరా! నేను మన దేశాభివృద్ధికి ఆ ధ్యాత్మిక విద్య ముఖ్యమనెడినగాని ప్రకృతికాస్త్రాలను నమన కూడదని కాదు.

"మతిమే భారతదేశమయొక్క యాయువుపట్టు. భార తీయులు తమ ఈపరమపారంపర్యమును మునునంత కాలమును వారిని నాశన మొందింపగల శక్తి యేదియు నీధుగోళమున గానిపింపదు.

(విశేషానందస్వామి)

చూచితిరా మన మతకర్త. మనకసర్వము మతిమే తర ణ్యమై యున్నయది. ఏజాతియైనను సభివృద్ధి నొందలెనన్న నాజాతి తనపూర్వసాంప్రదాయతత్వము సంపూర్ణముగ గ్రహిం చి దాని ననుసరింపకున్న సశ్వలము చేకూరుట యవంధము. ఆధ్యాత్మికసాంప్రదాయములను మన సభివృద్ధి నొందిన మనభాగ తజాతీయశక్తి, అన్యసాంప్రదాయములను మన విట్లులు దుర్లభ ము గాన మనభారతజాతియందు ఉచ్చదశగాంచ విలెనన్న జా తీయసాంప్రదాయములన్నియు సనాతనాచారములపై నాధారపడి యుండవలెను. దేశకాలపాత్రానుగుణముగ కొన్నినూ ర్వులు చెందిన జెందవచ్చును. అది ప్రకృతిస్వభావముకాని ఆధ్యాత్మికతత్వము మాత్రము మాజనదు. అదియే మనకు ప్రధానము.

1. ప్రతివిద్యార్థియు తనజన్మమునుగూర్చియు తన స్వ భావమునందలి దైవికప్రాకృతలక్షణములగుర్చియు, తనకాల వందలి ప్రకృతివిజ్ఞానమునుగూర్చియు దనమతమందలి యాధ్యా త్మిక తత్వరహస్యములగుర్చియు నుపదేశము లందవలెను. వీని నెఱుంగకున్న నేమానవునిజన్మమును సత్యముగ సాగనేరదు. వానిజీవితము సౌఖ్యద్రుదుము గానేరదు. మనగమ్యస్థానమే మన మెఱుంగకుండిన గతియేమి? గనుకనే మనపూర్వులు ఆధ్యాత్మిక విద్యప్రధానస్థాన విచ్చియున్నారు. కార్మికవిద్యయెంతమాడ యింద యిమడియే యున్నది. రానురాను ఆధ్యాత్మికవిద్య యందే మనబుద్ధి నెక్కువయెడమోగిండుటచే కార్మికవిద్య (భౌతికవిద్య) తగ్గి ఆధ్యాత్మికము గ్రంథస్థమయ్యెను. ఆధ్యా త్మికవిద్యకు మనవా రెక్కుడుప్రాబల్యమిచ్చియున్నారు.

2. ఎట్టి విద్యుపరంపరలు గలిగినను ఆంతరంగంబున ఈ విజ్ఞానచతువుమాత్ర మంతరింపదయ్యె. ఎట్టిగట్టిపునాదు లన్న నిర్మాణము కామండిత నిభౌరభము సంకల్పతమైజనంధ కాగలదా!

ప్రాచీన హిందూవిద్యావ్యవస్థ, గురజెమ్మసాంప్రదాయ ముత్తుల తనవద్దతియై యున్నందు. ఆందు గురజు భు తజ్ఞాన ముచేతను, పరిశ్రమచేతన, శిష్యులవద్దనుండి విద్యావ్యవస్థల జారకొనుచు పూర్ణమనభాగ్య గాంచుచుండెను. భక్తిమై గురువును తెలివి తేలులయందుక, నిరాదంబరజీవమునందును, రహస్యశోచానందస్వరూపములందును నించులె ననుబుద్ధి శిష్యునియందు బురికొల్పుచుండెను. ఇట్టి కవి తానెడిచుచేత, మహాత్మావృత్తమున వైదికశిష్యులనుపదతియే. మరీ ప్రాచీన విద్యావ్యవస్థవద్దతి విక్రియ ప్రతస్తమ గణరాజు గులాబే శర్మ ల్లుయండి దేశమున కెంతయో లాభకారి యగుచుండెను. గులా బేయునివారి కెట్టివిద్యలగ్నయో అవి వారివంశానుక్రమణికగాని నరీయొకభ్యసించుటగాని లభ్యమగుచుండెను. ప్రాచ్యులు సకీ జ్ఞానపాప, ఆత్మభక్తిపరకృత, శౌచము, వైరాగ్యము, ఆధ్యాత్మికము మొ. త్తీయియునికి వైర్యధ్యయ్యములు, గౌరవ సంపత్తి, బౌద్ధార్థము, ఆగ్రహణశీలము, విద్యాభోగ్యములు, జెకాభిమానము. వైశ్యునికి దానధర్మములు, నేర్పు, పాటుప డుట సహకౌదార్యములు. శూద్రునికి నేవారతి, వినయసంపత్తి, మున్నగు గుణములచే నిరీటు లుండెడిని.

'పరిశిష్టసంస్కృతపరివర్త' అను వ్యవస్థాధిపతియగు తత్వమును కాదగ పూర్వకాలమునను పరిపత్తులున్నట్లు తెలి యుచున్నది. బ్రహ్మనిర్రమన మొదటిపరిపత్తు నీయుక్తమై యుండె. అప్పుడుమాడ ఇప్పుడెవలెనే గోష్ఠీస్థ ములున్నట్లు చెప్పబడుచున్నది. గ్రంథపేటికలుండెను. గ్రంథములు పాఠము లచే తేలుచుండెను. కొన్ని స్థిరములుగను, కొన్ని సంచారము లుచేయుచుండెను. ఇందుముఖ్యమోవి పేర్కొనద. తత్వశిల నలంద. తత్వశిలచంద్రాపురీకాలంబునను, ఈతనిమనుచుఅశోక వర్షమునికాలంబునను మాడ గ్రంథాలయంబు లభివృద్ధి నంపింట్లు దేశపరిత్రులు చాటుచున్నవి తరువాత అగ్గురకాలములో మాడ మిశల న్యాప్తిజెంది యుండెను. కాశ్మీరము, శ్రీరంగము తత్వ శిల, శిలాపత్తుని రాజధానియగు నల్లభల్లరి, ముజ్జయి, నన ద్వీపము, పాటలీపుత్రము మొదలు నెన్నియోహొల్ల గ్రంథాలయములు విద్యాభివంబులు వర్ధిల్లుచున్నట్లు మన దేశచరిత్ర లుద్ఘోషించుచున్నవి

అట్టి జ్ఞానధిని సమకూర్చినజాతి, దశదశలకు జ్ఞానంప త్తును వెుజ్జినజాతి, రాజకీయ సాంఘిక నైతిక కార్మిక నీతుల బోధించినజాతి, కర్మభక్తి జ్ఞానమోక్ష రహస్యములను ప్రసరింపజేసిన జాతి ఆచంద్ర కాంతిలా నిర్మిత సాధనములను నివసించు ఆగంటి శతకల తాది ఆరాములులందు విహరించుజాతి గోకీలాగాములు వీనుల విందు గావించు కందమూలఫలములు భక్షించుచు పుష్పఫల భరితవృక్షంబులనీడల వసించుచు, శాంతిజిత్తులై భగవద్భావ నిశగ్గుమై యుండినజాతి వీరాధిపిలచే, రాజాధిరాజులచే ధనాధికులచే సుప్రసిద్ధరాజేంద్రాధి గంభీరవాద్య యంత్రో ద్భూత శబ్దసహితంబై నివృత్తనాదులచే మహావైభవమన్విత మైనజాతి. స్వభావసిద్ధజనితంబైన వైకత్తఫలంబుల బన్యశించ శీతల వాయువ్యూహ మొనరించు జంక్షితకా సమున్మల కాంతి సభినవరామణీయకముగ జేసికొనుచు సందారములు చేయుచు ప్రకృతిశోభను దిలకించుచు ఆనంద ముభవింపెడు వానప్రస్థాశ్రమజాతి. చెప్పజాలిన నింక నెన్నోగలవు. ఇట్టి జాతు లెప్పుడేమైనవి?

మనుష్యుల నైతికస్వభావమునాద నాశని మానసిక స్వభావ మధారపడియున్నది. నైతికసంధ్రమస్వభావప్రపూర్ణ తను వదలివేయబడిన ప్రతిభాశీలము మానవాభివృద్ధికి హానికరమగదా. మానవాభివృద్ధి లేనిది దేశాభ్యుదయమున కెట్లు తోడ్పడును?

హిందూదేశ చరిత్ర నామూలాగ్రముగ దిలకించినచో ప్రాచీనాధునిక విద్యావిధానములందు హస్తవశకాంతరము లున్నవని తెలియనగును. తొల్లి ఆర్యావర్తము సకలసంపదలకు నాలనాలమై నాగరికతాభివృద్ధి జెంది అధికారాభ్యుదయచూ నం దత్తున్నతనక ననుభవించి శోకమున ఎన్నెక్కైనదన్న నేమి? తన పాండిత్యప్రకర్ష చేత తన తత్వజ్ఞాన పరంపరల వలన తనవిద్యావిధానప్రకాశమానంబున తన జాతీయ విశ్వ విద్యాలయప్రతిష్ఠాపనలవలన విజృంభణమువలననే యని మన ప్రాచీనచరిత్రముల దిలకించిన భౌమయంబునకు గోచరించు

ప్రాచీనజాతీయవిద్యావిధాన మికాలమున లేకుండుట చేతనే మనదేశ విట్టి దుస్థితికి వచ్చిందని విదవయ్యెడు గాక. (నశేషము

స్టాట్యూటరీ రాయలు క మిషను

స్వరాజ్యపక్షమువారికి హితము

(స్టేట్స్ మెన్ పత్రిక ఢిల్లీ విలేజ్ కు ఇట్లు వ్రాయుచు వచ్చును)

స్టాట్యూటరీ రాయలు కమిషనువారి విచారణను నుల భము చేయుటకు వివరములను నిర్ణయించి క్రియార్థుగారు ప్ర త్యేకోద్యోగినియమింపబడెద రహవార్తను అతివాదులు నమ్ము టలేదు. కాని ఈవార్త ప్రత్యేకమైనది నానమ్ముకము. స్వరా జ్యపక్షమువారు తమవైఖరి మార్చుకొనకున్న వారు తిరిస్కరింపబడెదరు. రాష్ట్రీయ స్వాతంత్ర్యము, కేంద్ర రాష్ట్రీయ ప్రభుత్వములకు ఆధికవిషయములం దుండవలసిన పరస్పర సం బంధములు, రాష్ట్రీయ కేంద్ర ప్రభుత్వముల కుండవలసిన ప్ర త్యేకాధికారములు మున్నగు ముఖ్యవిషయాలను పరిష్కరింప వలసిన సమయము వచ్చినది. ఇంగ్లాండులో పలువురు ఈవిష యమై ఆలోచనలు గావించుచున్నారు. కాని స్వరాజ్యపక్ష మువారు తమ మొండి పట్టుదలను వదులుటలేదు. స్వరాజ్యము స్వరాజ్యము అని మండ్రివకనము చేయుచున్నారు కాని సమ స్యా పరిష్కారమునకు సంబంధించిన వివరములపై శ్రద్ధవహిం చుటలేదు. 1924 వ సంవత్సరమునకు స్టాట్యూటరీ కమిషను ఏర్పడకుండునట్లు స్వరాజ్యపక్షమువారు చేయగలరు. ఏలయని న కేంద్రకానసభలో ఈపక్షమునకు చేరిన వారి సంఖ్యయే అధికముగ నుండగలదు. ఎంత ఆలస్యమైనను 1924 వ సంవత్సర మున ఈస్టాట్యూటరీ కమిషను తప్పక నియమింపబడును. కా ని అప్పటికి కార్యకర్తమువారు అధికారమునకు రావచ్చును. కార్యకర్త పక్షమువారు బహిరంగముగ భారతీయుల ఆశయముల పట్ల సానుభూతి చూపుచున్నను భారత ఆర్థిక స్వాతంత్ర్యమున కెంతమాత్రము అంగీకరింపరని రూఢిగ చెప్పనచ్చును. భారత దేశమున పక్షిశ్రమల నిర్వహించు ఖర్చు అతిస్వల్పముగ నుండు టచే ప్రతి పరిశ్రమపై ఎక్సైజు పన్నును ఎంతమాత్రము రద్దు చేయకూడదని లంకాపైరు కార్యకుల నిశ్చితాభిప్రాయమై యు న్నది. కాన్సర్వేటివు లిబరలు పక్షమువారు ఈవిధాంతమును అంగీకరించుటలేదు. కాని కార్యకర్తమువారుమాత్రము ప్రతి పరిశ్రమ ఎక్సైజుపన్ను రద్దు కాకూడదని కోరుచున్నారు.

ఆరూఢము

3268

ధర్మశాస్త్రములను ప్రక్షేపము, శిఖ వ్రాయకాలము తో పూ, సంపాదన, బహులంబడును. 1. ముగలు 5. ప్రక్షే పము. రూ. 1-0-0 ప్రతి ప్రక్షేపము. రూ. 0-4-0 వి. కి. ఖర్చులు ప్రక్షేపము.

బాలబోధకమాలయము

వంగపట్టు, చోళంగిపురం పాస్తా.

"తొమ్మదాంధ్ర మహాభారతము"

ఆది, సభాపర్వములు

3236

వల 0—12—0 మాత్రమే.

పుస్తకముల కేటలాగు పుచితము

సుజనరంజనీముద్రాశాల

కాకినాడ

ఆంధ్ర మహాసభ తీర్మానములు

(హిందూ)

నాయకులంత యాత్రేయినిన కాంగ్రెసు ఆచర్యము, విధానము సంపూర్ణముగ మారవలయునని ఆంధ్రమహాసభయం దు తీర్మానములు గావించబడెను. కాననోల్లంఘన విధానమును త్వరలో అమలునం దుంచి సత్వగస్వరాజ్య సంపాదనమునకు పాటుపడవలయునను తీర్మానము అధిసంఖ్యాకులను ప్రతినిధు లచే ఆమోదించబడెను. తీర్మానములందు ప్రకటించబడిన ఈ తాత్పర్యము విదితమే. సార్వభౌముని ప్రభుత్వమువారు మొండి పట్టుదల వహించియుండుటచేతను, సంస్కరణముల నభివృద్ధి చేయు విషయమై బర్మెను హెడ్ ప్రభువుగారు నిరాధారణ చూపుచుండుటచేతను దేశమున తీవ్రమగు ఆకాంతి వ్యాపించు చున్నది. యవకులు ఉద్రేకపూరితు లగుచున్నారు. ప్రవాళి ప్రాయము ఏవిధమున మారుచున్నదియు ఈతీర్మానములు నూ చించుచున్నవి. కాని ఇట్టి తీర్మానములు గావించుట ఉచిత మా అను విషయమై ఆలోచించవలెను. భారతదేశమునకు సం పూర్ణ స్వాతంత్ర్యము సంపాదించుట కాంగ్రెసు ఆశయమని కాంగ్రెసు క్రీడును మార్చుకొంటు ఆగ్రహులేని ప్రయత్నముని గాంధీవహాత్యుని నాయకత్వమున జ తీయవారులు నిర్ణయించి రి. ఇక కాననోల్లంఘనవిధానమును అమలునం దుంచుటకు దేశ ము సంస్థలనుగ లేదను విషయము అంగరకు తెలియును. కావు న ఇట్టి విషయముల గురించి ఈసమయమున చర్చ జరుపుట ఎంత మాత్రము సరికాదు. ఆంధ్రమహా సభవారు త్వరపడుటకుం డిన బాగండ్డిది. ఈవిధమున తీర్మానము గావించబడుటచే ఆంధ్రనాయకులలో నొకరగు శ్రీయత ప్రకాశంగారు ఆంధ్ర కాంగ్రెసు సంఘపు అధ్యక్షుపదవికి రాజీనామా ఇవ్వవలసిన అవధి ఏర్పడెను. కాంగ్రెసు నిర్ణయమునకు విరుద్ధముగ మహా సభవారు ఇట్టి తీర్మానము గావించగ నే, తీర్మానము అమలు నందుమ బాధ్యత భరింపలేనని ప్రకాశంగారు తన అధ్యక్ష పదవికి రాజీనామా ఇచ్చిరి.

గనులపనివారి నమ్మె పరిస్థితులు

(జె. రామ్మో మాగ్డొనాల్డుగారు)

గనుల పనివారి నమ్మె అడవిజాతు వారి తగవులాట క్రిందికి మారినది. తీతముల విషయమై తగాదా ఏర్పడుటచేత నమ్మె ప్రారంభమయ్యెను. సర్ హార్వర్డు సామ్యులుగారు ప్ర యత్నములవల్ల గనుల పనివారు తప్ప ఇతర కార్యకులు నమ్మె వాంఛిరి. కాని వాగ్దానముల ననుసరించి అన్ని విషయముల ను పరిశీలించి తన నిర్ణయము గావించుటకు ప్రభుత్వమువారు పూనుకొనలేదు. క్రమక్రమముగ గనుల యజమానులు తమ బల మును వృద్ధిచేసికొనిరి. ప్రభుత్వమువారిచే తమ పిడికిటియం దుంచుకొన గలిగిరి. యజమానులు పనివారు కడవరకు క్రిగవల కుండవలయునని సంకల్పించుకొనియుండుటచే రాజీకదుర్గు బాధ్యత ప్రభుత్వమువారిదిగ నుండెను. ఈపని అంత కష్టమైన దని కూడ చెప్పుటకు వీలులేదు. ప్రభుత్వమువారు తమ బాధ్య తలను గుర్తెరుగ రెండు పక్షములవారికి రాజీ కుదుర్చువధ్యవర్తి గ నుండనందున ఇట్టి విపరీతపరిస్థితి లేర్పడినది. (ప్రభుత్వము

వారు యజమానుల చేతిలో కీలు బొమ్మలవలె మొదటినుండి ప్రకర్తించిరి

కార్యకుల కర్తవ్యము

గనుల పనివారికి సరియగు తీతములు ఏర్పడవలయునను ఉద్దేశముతో ఈనమ్మె ప్రారంభమయ్యెను ఇతర కార్యక సంఘ ములు కూడ గనుల పనివారితో కలిసి నమ్మెను ప్రకటించెను నేటిదినము వేలకొలదివంది పనివారు ఉద్యోగములు లేక నిరు ద్యోగపు టలవనస్సులు పొందుచున్నారు. ప్రభుత్వమువారింత వరకు తమ ధర్మములను గుర్తెరుగ లేదు. గనుల పనివారికి న్యాయము కలుగజేయుటకై మనమేమి చేయవలయును గనులు చెడిపోక ప ని చే య వ ల సిన వా రు ఇష్టము నమ్మెకట్ట వలయు న నుట సరి కాదు. ఇప్పుటి కే గ న ఆ నియు చెడి యున్నది. పీరుకూడ నమ్మెకట్టిన వన ఇంటిని మనమే కూల్చుకొనిన వారమయ్యెదము. పీరు నమ్మెకట్టిన నష్ట ము మొదట కార్యకులకు కలుగను. యజమానులకు కడపటి నష్టము కలుగను. యజమానులకు నష్టము కలిగినను వ్వా , త్వర లో నష్టము పూర్ణముకొని ధననశతులయ్యెదరు. పనివారి సిద్ధి వరింత అధ్యానముగను. సాధారణముగ ప్రజలక్షోణ్ణి దేశవంతులు నాయకు లేవచెప్పిన దానిననుసరింప వారు సిద్ధముగ నుండెదరు కావున బాధ్యతయంతయు నాయకులదియై యున్నది కావున అన్ని విషయముల గరించి కార్యకులు ఆలోచించి తగు కార్య విధానమును నిర్ణయించుకొనుట అవసరము. (సోషియలిస్టు రివ్యూ)

కలకత్తా గవర్నరు దర్బారు

బిరుదు లానంగుట

కలకత్తా డిశంబరు 1:—బెంగాలు గవర్నరుగారు నేడు ప్రభుత్వమువదిరమున దర్బారుజేసి జోగ్గింద్రనాథ రాయ (నా తూరు) గారికి మహారాజా బిరుదును మోషరఫ్ హున్నేస్తు ఖానుగారికి నవాబు బిరుదును మరికొందరికి యితర బిరుదులను ఒసంగిరి. హమ్మలులేమా బిరుదు యిద్దరికి షహాదుజహాషా ధ్యాయబిరుదు రాయబహదూరులు ఖానుబహదూరులు సాహేబులు 18 బిరుదుములు వారివారిప్రవాసేవాధ్యురంభ బిరి ఒసంగ బడెను.

తీ గవర్న మెంటు ప్రధాన కార్యదర్శి కార్యాలయమున నున్న రిజిస్ట్రారు జె.ఆర్. బెల్లట్టిగారికి సి. వి. ఎస్. బిరుదు నొసంగిరి

కాంగ్రెసు అభ్యర్థిగి ఎంగరావ్రి కాననసభకు నాటూ రునుండి ఎన్నుకొనబడిన జోగ్గింద్రరాయగారికి మహారాజాబిరు దు నొసంగుచు గవర్నరు గార్లు డినురి

మిషంకమునందు ఈబిరుదు సనాతనమునుండి వచ్చు చున్నది. 11 శతాబ్దములక్రిందు మిహూర్నికనుకు మా ఆలము చ క్రవర్తిగా రొసంగి యుంకిరి. నాటినుండి ఒకరిరువాత నొ కరు వహించుచు మిత్రాడ్రెగారు యావత్సరము అకాలమరణము జెందుటచే వారిచూస్తే అంతకు నాధులైన మీరు యాబిరుద మునుగూడ వహింపనర్హులై యున్నారు. మిషంకమువారు ప్ర జాసేవకును ధర్మగుణమునకును పేర్వకీవారు. మీరు మిషంక సంప్రదాయము ననుసరించి మిహూర్నికలను నిర్వహించెదరని నమ్ముచున్నాను.

(ఆ ప్రె)

చంద్రపబ్లికేషన్స్ అడుగట్టమాత్రమే గాక పట్టుకట్టి

మిడ్లీస్ చందన సబ్బుకే కొనుడు.

ఈ అమోఘమైనసబ్బును ఇదివరలోనే ఉపయోగింపక యున్నపక్షమున మీ రొక గొప్ప ఉత్సాహమును బాగొట్టు కొనుచున్నారు.

మిడ్లీస్ చందనసబ్బు మిక్కిలి శ్రేష్ఠతరమైనది, అప్పు టమైనది. దాని నుపయోగింపనప్పుడు గులుగు నువాసన చాల గుఱవెట్టుకొని అందుచేతనే ఇది అందరిచే అపేక్షిం చబడుచున్నది. నిజమైన నువాసనచేర్చి మేలైనసబ్బులను తయారు చేయుటయందు ముప్పది రెండు ఇంగ్లండుపంపు మన్ ఛార్జులూనున్న మిడ్లీస్ చందన ఇది తయారు చేయబడుచున్నది.

కాలా గొప్పగుణము గల, సువాసన ఆత్మధికముగా గల, ధర్మచాలితక్కువ.

మీ కుటుంబసభ్యులకు, లేక దుకానునందఱకు మీ కిది దొరకును. అభివృద్ధి ప్తామూ తమస్సుక్తిలో తె

ప్రొవెలింగు రిజిస్ట్రారు జీవ్, బొంబాయి.
ప్రొవెలింగు రిజిస్ట్రారు జీవ్, బొంబాయి.
ప్రొవెలింగు రిజిస్ట్రారు జీవ్, బొంబాయి.

సంగీతసమరము

"ఆంధ్ర సలహాకాళిక" నిర్ణేత

పసుమర్తి యజ్ఞనారాయణశాస్త్రిగారు. (సోమనాథము తిరునామము)

వాగ్గేయకారకులగు శ్రీహరి నాగభూషణము బి. ఏ. గారు "ఆంధ్ర దేశము, సంగీతము" అనువాగ్గేయమునకు జెందిన రెండవభాగమున ప్రవిడాంధ్రగాయకులచేత తారతమ్యములను నిర్ధరించుటచేత మఱికొన్ని విచిత్రవిధానములలో నొక కొన్ని యుక్తార్హస్థిధాతములను గావిచియున్నాడు. ఇవి యుక్తార్హస్థిధాతములలో చర్చితము.

మన వాగ్గేయకారకులగు హరినాగభూషణము బి. ఏ. గారు ప్రవిడాంధ్ర గాయకుల తారతమ్యములనుగూర్చి విమర్శించుట నుపేక్షింపరాదు! గానమునది కళయొనప్పుడు గాయకుడు కళాభిజ్ఞుడగుటచేతను పీఠికాపని యెటుల సాధ్యమనని యనుకొనగలము? ఇంక పీఠికాస్థానమున దీనివర్ణన సాసము చేసగలరని కలంపంకలము? గాయకునియందలివర్ణనకు జెందినంతవఱకు పీఠికాస్థానమును సరిపెట్టుకొనెదమన్నను నిఖిలప్రవిడాంధ్రగాయకులను గూర్చిన దగునట్టి విషయనిరూపమునకు పీఠికావఱకు బహిరంగముగ జేసియుండిన యెట్టి పరిపత్త్యయత్నములును గానరావు. ఒకవేళ రహస్యముగ నెందో యిట్టిది జరిపియుండురని భావితమన్నను పహితరవిధానియొక్కదొంగముగటచే నమ్ముటకవకాశము కనిపింపదు. నమ్ముననున్నను జెప్పుచివలయుం గలకలంకజెందిన సమగ్ర త్వము పీఠికారియందె యుండగలదని లోకమెన్నటికిని విశ్వస్తిపడదు. ఇంతయేల ఒక్కసంగీతమున దెనను పీఠికావర్ణికార ముడుననుకొనుటకు "శిశుర్వేత్తి పశుర్వేత్తి వేత్తి గానరసమ ఫణి! సవీర్యకరోవేత్తి సమగ్రమవేత్తి నాపరక" అనటచే మనుష్యమాత్రుడైన యెవ్వనియందును సుదనీరదనియా, శిశురదొక్కడే యెదుల కధికారియగుననియు నీపైశ్లోక భావము వినిరించుచున్నది. అది యటుంతము. సంగీతసంకేతాదానిప్రయోజన మెద్దయో మన్నగు సంగతుల గూర్చి నిర్వచించుట యవసరము" అనుచు బ్రహ్మభాష్యములోనే క్రమమునప్పి సంగీత ప్రయోజనమునుగూర్చి ముందుగ వివరింపసాగినారు. ఈ పాటి స్వల్పశబ్దక్రమానుసరమునైన నవల వివరణకలంకమున వాగ్గేయకారకులగు పీఠికా ప్రవిడాంధ్రదేశమంతటికిని జెందిన వివిధ గాయక వర్తంసుల తారతమ్యములను నిర్ధరించు బూసుకొనుట యెంతయో సాహసకృత్యముగఁ దోపకమానదు. అదియు నటుంతము.

వాగ్గేయకారకులు లక్షణాత్మక మొకదాని నుదాహరించుచు సంగీతము మోక్షమును బ్రసాదించునని చూపుచున్నారు. మాత్రపుఁ బనితో నీవిషయముగాని వాటియేవిషయముగాని యిదమిదమని తేలుట కవకాశముఁడునేని యయ్యది వాగ్గేయకారకులేకాదు, మఱియే సామాన్యులైనను జేయగలరు. అదిగాక శబ్దవిధి లోకమువలన నెటులు తెలిసికొనదగియుండునో కాస్తాంతిముటులే యనుభవమువలన సమన్వయింపబడవలసియుండును. దీనినిబట్టి సంగీత మెటులు మోక్షసాధకమగుచున్నదో వాగ్గేయకారకులు స్వీయానుభవప్రకటనమున లోకమున కెరింగింపవలసి యుండును. లోక మప్పుడు దాని తత్వమున కామోదముఁ జూపుటయో లేక యూరకుండుటయో జరుగఁగలదు. ఊరకుండుటమే! అప్పుడే మదరాసున శ్రీమదభినవసరస్వతీత్యాది బియదాంకితులగు బ్రహ్మచర్యమును బ్రహ్మశ్రీశాస్త్రిగారు, మనవాగ్గేయకారకులగు హరినాగభూషణము గారి వాగ్గేయమును నూచించుచు "భారతీయాంధ్రగానము తారతమ్యమునందు నయ్యది లీలాతాండవపండితుల మహాభారతునియొక్క భారతసమృత్తమే గాని, నాగభూషణముగారు వ్రాసిన భారతసమృత్తము కా"దనియు నింక నెంతయే పత్తి

అందిరి. దీనినిబట్టి తొలుదొలుత శ్రీ నాగభూషణముగారు తలచెడు బ్రహ్మసందమ నిచ్చునంగీతమే వేఱని తేలుచున్నదే! ఇట్టివో పీఠికాస్థానవాగ్గేయమునకు సంతయు వనమిప్పుడే సంగీతమున కంటగట్టుదము "కేవలము తున్నమును విషయానందము నొందుటకు గానము నొప్పుకొనించుట పరమప్రయోజనముయొక్క ఆభాసమని యెంచవలను." ఈపాతాళము పీఠికాసందర్భమున జేసిన లోకోపదేశసారాంశమే యున్నది. కాని విషయానందము, విషయతారానందము నను పీఠికాస్థానవాగ్గేయమునందే, యానందము, బ్రహ్మసందమ ననునవి యాభిర్వచింపక మానవనియు సాహితాసాహితీనాదప్రతిపాదకమృదుల నీ యుభయ నందములే లోకకారాళిక ములనఁ బరఁగు. చుండుననియు మనవాగ్గేయకారకులు తెలిసికొనవలసియుండును. అటులు కాదందులేని యాభ్యాత్మిక విచారమునకు జెందిన సంగీత సాహిత్యకావ్యసంతానమంతయు నివృత్తియోజనకరమని యెందు యెట్టునో గోతకో పారవేయదగియుండును. లేకా, వివిధ విషయవాగ్గేయకారతత్వము ననుభవించు నీవ్యక్తి

నంతయు శుద్ధనిర్గుణ సమాధినిష్ఠానిబంధము జేసి యామూలమున నేవేదకాలమునో, లేక యింకను సాదియగు మఱి యేవలయు కాలమునో పునరుద్ధరింపవలసియుండును. పాపము వనవాగ్గేయ కారకు లంతమాత్రము యోజించియుండరు. అంతకంటె నీ సందర్భమునకు సమర్థనముండనేరదు.

ఆ పిమ్మట దనవాగ్గేయకర్తలు "సంగీతసంకేతా విచారితముగాక," అని తమవిచారమును మొదలుపెట్టినారు. "స్వత్వమే గీతంచ వాద్యంచ త్రయం సంగీతముచ్యతే" అనియు "నీమూడును సంగీతమునకు అంగము" లనియు, "వానిలో గీతము ప్రధాన" వనియు నడు "భావరాగతాళముల గమలుగాఁ గల గీతము ప్రధాన" మనియు, దక్షిణ రెండును ఉపాంగము" లనియు, సంగీతసారాధి మంతయు ముగ్ధుగ మూడు ముక్కలలోఁ జేర్చివేసినారు. ఈ చేసినవిచారవిధానమునకును రామాయణమంతయుం "గట్టె, గొట్టె, దెచ్చె," నని చెప్పబడిన పదానికినిగల భేద మేమాయని పాఠకుల కొక ధర్మసంకేతము కలగకమానదు. అటులు కాదు. వాగ్గేయకారకు లీవాగ్గేయజన్మమున సద్విరళముగ విచారించుచుండచిన ప్రధానవిషయము వేఱు. అది దీని పాఠికలోని పట్టకభవలెఁ జెప్పక తప్పనిదై వచ్చినందున నటులు ముక్కుమన్న మూడు ముక్కలను చనముజరఁ జెట్టినారు. లేకున్న లాక్షణికల పక్షిపట్టణాళ్ల నందుండి పడియుఁగట్టినచో నింక మిగిలేదు సంగీతసారము పూర్ణానుస్థానమే యగుచున్నదిగా! వాగ్గేయకారకులగు శ్రీ హరి నాగభూషణము బి. ఏ. గారంతటివారి సంతమాట యనుట కేరికిని నోరాడదు. వాకును గల మాడదు.

"సంగీత మన్న నిట్టియంగోపాంగములే నొప్పునదియని చెప్పిన, సంగీతజ్ఞులు పలు తెఱంగులగు నుండురని భావింపవలసియుండును." అని పీఠికా మహాపిత భావభూషణము, అదవి యునికికాంతో సమద్రపుటపును గోపివల్లభుడనుట కేరును నెనదీయరు. సంగీతమును దేసిన యసంతరము "సంగీతజ్ఞఁ డెవఁడా" యని తోచునేమోకాని సంగీతజ్ఞులు పలు తెఱంగులగు నుండురని యెంతమాత్రము తోచనేరదు. అయిన దాని కేమి? ఆపై వారు చేసినవిచారవిషయమునకే వత్తము.

"వాగ్గేయకారకులు, గాయకులు, వాద్యకులు, వర్తకులు" అని సంగీతజ్ఞుల నొక నాల్గవర్గములలోఁ జేర్చి చెప్పి యున్నారు. అందులో మొదటిమూవర్తకు ముగ్ధులగుటచే విచారణార్హు లనుచున్నారు. ఎదోయొకవేదము, శాస్త్రము మున్నగుదాని నాధారముగాఁ గొని యేట్లుక్షణానుసారముగ యుక్తాయుక్తవిచారము నేయబ్రాంధంభించినవీ రంతలోనే తచ్చాస్త్రాదితసంగీతోపాంగమున నర్తనమునకు జెందినవారిని నప్రధానులని యాసంజించుచున్నారే! ఇంతలో మరల నీ యసహనమెందుండివచ్చెను? అసహనముకాదు. కారణాంతరములేదే దామిప్పుడు తారతమ్యమునందే తమకుముఖ్యమని తోచినయొక ద్వయమునే కొని, చర్చింపఁదలచినారు. నర్తకులచొప్పున ప్రభుత్వముగటచే నప్రధానార్థమును నటులు ధ్వనింపించినారు. ఇంతమాత్రమున సలహాక మాదాసీస్యము నంద నక్కఱు యుండును.

సంగీతరత్నాకరమునుండి "వాచం గేయంచ కురులే యస్య వాగ్గేయ కారకః" అను నొక వాగ్గేయము నుదాహరించుచు "ఇత్యాది వాక్యగతలక్షణములచే" నెలవిచ్చుచున్నారు. పైమదాహరింపబడినవానిలో "ఇత్యాదు" లనందగినవాక్యములెన్ని? ఏమి? అని పాఠకులు ప్రశ్నింతురుకాబోలు! మఱికొన్ని వాక్యములు వారిహృదయముననేని యుండకమానవు. అటులుగానిచో సాదిగువునఁ జెప్పబడిన "భక్తి పారసక్త్యము అనేకశాస్త్రవిజ్ఞానము తూర్వక్రితయచార్యము మున్నగువానియందు ప్రావిశ్యము గలిగి గానము చేయువాడు వాగ్గేయకారకుం డనఁబడును" అనుపీఠికాభాష్యములకు దానకములశబ్దములే యావారివాగ్గేయసహక్యమున లేవుకదా!

"హృద్యశబ్ద స్ఫుశారీరః" ఈవాగ్గేయముగూడ రత్నాకరమునుండియే తెచ్చినారు. దీనినిబట్టి గాయకుని నిర్ధరించుచున్నారు. మరల "నిత్యాది" మొదలుకొని "యనంబు" వలకును జెప్పి యాపైమరల "ననఁగా," అనిప్రారంభించి యెంతయో యాకు నందకయుం బోకనుబొందకయు నుండువిధమున వ్రాసివ్రాసి గాయకునకును, వాద్యకునకును దామియడలఁచినరూపములనిచ్చినారు. అందును స్వతమ మధ్యమాధము లనుచు మఱికొందఱు నేర్పఁబడినారు ఈపనియంతకును "వాచంగేయంచకురులే హృద్యశబ్ద స్ఫుశారీరః" ఘాతమే వాడినారుకాని, యంతకంటె రత్నాకరమునుండియేని అధికసాహిత్యమును గోరలేదు. ఏమియోహృదయమున నిడికొని యాక్షిప్తమునకు శాస్త్రులక్షణవాగ్గేయ శాస్త్రభాగములను ముడిపెట్టఁ బ్రయత్నించుచుండిన యీసందర్భమునకు జెందిన మనవాగ్గేయకారకుల వాక్యవరంపరలను గూర్చిక్రమముఁ దప్పక ఖండింపఁదలచినచో నెన్నివందలపుటలైనను గాఁగలవు. పత్రికలలో నిట్టివి చదువువానికి విసుగు పుట్టకయు మానవు. అటుని యాదాభాగములకు జెందిన మీ మాంసను నేనేదోయొకభంగి దాటించుచున్నాడననిమాత్రము

పాఠకులు తలంపకుండురుగాక. సయముకొరకునేని నాకుఁ గల యాయభిప్రాయముల నెప్పుడుగాని యెందుగాని వినించుట కెంతమాత్రము నెనుదీయనని యిందుమూలమున బాసఁ జేయుచున్నాడను. ఇత ప్రస్తుతాంశవిచారమునకు మరల వచ్చెదను. (సశేషము)

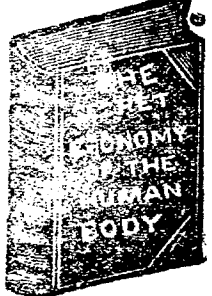
విజయం కావలెను 2081

తలనొప్పి, యికాపుయంబా, చేయి కాలి పట్టుకొనుట, పంటినొప్పి మొదలగువ్యాధులను ఒక క్షణములో పోగొట్టుగల భ్యాతిజెందిన "జామా తైలమునకు" సమమర మందు కేరడి యు లేదు. చాల యోగ్యతాపత్రములను గాంచియున్నది. డి. 1-కి అణాలు 6 యిచ్చి ఉపయోగించి చూడుము.

అమర్ చెందు, శోభా చెందు యింగ్లీషుమందులు పలసరకులు నల్సారిక్, నైటిక్, మొరాటిక్ ఆసిడ్లు, వ్యాసారస్థులు, నెం. 63 నైసప్నాయునిపిది, మదరాసు.

శరీర మర్తతాస్త్రము

చదువ చదువ సంకోషించెదరు! మీకు కావలసినదియు! మీవు మాడిలసినదియు చాలకోశాలు వెదకిన శాస్త్రమిదియే తండ్రిభావలో ఇట్టి పూర్తిగవాగ్య శాస్త్రము ఇదివరకు యెవరివలననుబోయిన గమ గా ప్రచురింపబడలేదు. దీనిలో శ్రీ పు. మ. బ్రహ్మచారియగు వారియొక్క అవతారును విలక్షణములు శృంగార రహస్యములును, మిగతా ఆది అను శివు శత్రుత్వి వివరములును, పూర్వము మహాముఖు మగ్గముగా వ్రాసిన పిట్టినపుస్తకమున చక్కగా 84 వివిధవికృతములతో ముద్రించి యున్నాము. య. 1-0-0 వి. పి. చార్జి 7 అణాలు. ఎం. ఎస్. సరస్వతి అందు కంపెనీ, 2289 నెం. 11, ఆగ్రాముగిరిది, మదరాసు.

ప్రకటన

శ్రీ ముక్త్యాల రాజాగారు సమస్తాయుర్వేదావధము గను శాస్త్రముగా శ్రద్ధతో తమూచేయించి, అందరికి లభ్యమునట్లుచేయ దల పెట్టి అర్ధరసాయనసాలను నెలకొల్పినారు. ఆయుర్వేదావధము లన్నియు యిచ్చట దొరకును. కేటలారు కొరకు వ్రాయుడు.

2126 అర్ధరసాయనశాల ముక్త్యాల కృష్ణ.

ఆయుర్వేదావధ రత్నాకరము

చరక చికిత్సాస్తానము రు. 6

ఆంధ్రభైషజ్యరత్నావళి రు. 2, భస్మప్రకాశిక రు. 1

2046 చాక్ర గ్రంథ కృష్ణమూర్తిశాస్త్రి, బెజవాడ.

చెన్న పురి పందెములు

గింధి మొదటి ఎక్స్ట్రా మీటింగు మొదటిదినము, బుధవారము 8-12-1926 ప్రధమ పందెము మధ్యాహ్నము 2 గంటలకు

అమృతాలసనము

దక్క-నిడబ్బితో సహా సీసా 1-కి రూ 0-10-0; డజన్ 1-కి రూ 6-4-0 ప్రతియింట నుండవలసింది
అమృతాంజనం డిపో, 6, 7 తంబుశెట్టి వీధి, మద్రాసు లేక 249, ప్రేరి రోడ్, ఫోర్టు - బొంబాయి.

కేసరి - లోధ

గర్భాశయరోగ నివారణ

శ్రీలహరి టిక్కి 'వరప్రసాద' వనిన్ని, 'కల్పవృక్ష' వనిన్ని, 'కామధేను' వనిన్ని, కొంకు బంగారము వనిన్ని, రత్నఖచిత గూఢరహస్య వనిన్ని, సర్వాభిప్రదాయని యనిన్ని వాడిన వారు పలువిధములగ ప్రోత్సహ చేసిన ముచ్చాదు

ఈ లోధ వర్ణాశయ గోమూతశివు నా పి మధురతో తయారుచేయబడినది దీని వ్యయము, రుచి, జాంటెనేసు బోలియుండును.

ఇది ఋతుకూల, ఋతు సానదోషము, ఋతు నాశము మొదలగు అలసత్తు, ఋతు ప్రావణ్య విరహరంజనగ ప్రతిమలు, ప్రవర రోగము, అస్తిప్రావణ్య, సోమరొగము, నూరికావాతము, సంభాషిత, నూతి గడ్డ, మూర్ఛ, పికావబాగ, మొదలగు ఈ గర్భాశయ రోగములను కుదుర్చుటయేగాక రక్తహీనత, అశీర్ణి, వలబద్ధము, నమమనోహి, కాశుచేతులు వంట, ఉబ్బనము, మొదలగు వ్యాధులనుగూడ సర్వకరుగ కుదుర్చునున్నది.

ఇది అన్ని వయసులవారులలో దోగకును. పెద్దలకు రు 3-0-0 చిన్నవారికి రు 1-10-0

కేసరి కుటీరం,

ఆయుర్వేద ఔషధశాల, ఎన్నూరు, మద్రాసు.

టెలిగ్రాం: "కేసరి" మద్రాసు.

టెలిఫోన్: 8485.

166

Kesari's Lotion
A BOON TO WOMEN

Cures All Diseases & Disorders peculiar to THE FAIR SEX.

ASK YOUR CHEMIST OR

KESARI KUTEERAM.
EGMORE. MADRAS

ఇనాముగానే పంపబడును.

ఇనాముగా పంపబడును.

కమునకు వ్రాసిన పంపబడును అందులో

రుకణి కుక్క-ర్

ఏల శ్రేష్ఠ మైనదనే వివరములు గలవు. 1, 2, 4, 6, 8 గరికి ప్రతిపూజాటిది 5 పైజాలలో గలదు. ధర రూ 18, 18, 22, 27, 38.

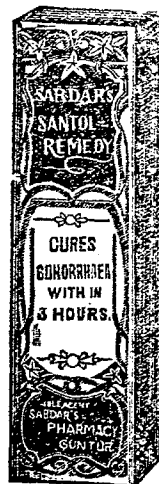
కా రేక ధర. ప్రతి పైజా ము.

రుకణి కుక్క-ర్ కో

రెం. 19 మాదానుడికి

2123

ర యపురము, మద్రాసు

సర్దార్

"శాంటిల్-రెమెడి"

గ నేటియారు

ఇది అమోఘముగా పని చేయును ఒక్కపూటలోనే బాధ మాయమగును దీనికి మించిన మందు మరెయ్యకటి లేదు.

పెల రు 2-4 0

సర్దార్ ఫార్మసీ,

8092

గుంటూరు

ఏల

అది జబకుసుమ తైలము ను ఉపయోగించు

కెంటుకల కుదుర్లను బలపరుచుటకును; పెంటుకలు పెరుగుటకు తోడ్పడుటకును, వాటిని అందముగాను, నలుపుగాను, కాంతిగాను చేయుటకును బట్ట తలరాసీయక ఆటంకపరచుటకును; చూడును పారదోలుటకును, మితిమీరి పనిచేయుటవలన గలుగు తలనొప్పి, విసుగు, జ్ఞాపకశక్తి తగ్గుట, నిద్రలేమి మొదలగువాటికి మంచి గుణమిచ్చును,

2646

జ బ కు సు మ

యందు ఆసిడ్ చేరుటలేదని సుమారు 50 సం॥రములనుండి రూపించబడినది.

2643

C. K. Sen & Co. Ltd.,
29, Kolutola, Calcutta.

జ బ కు సు మ

చిన్న బుడ్డి రూ 1-0-0

పెద్ద బుడ్డి రూ 3-4-0

మదన కామేశ్వరి తైలము

8851 మేహము, విక్కాక, నిస్సర్తున శుక్లవర్ణము, అలిమూత్రము మొదలగు వాటిని హరించి బలమును, విశ్వవృద్ధిని, గలిగించుట వరప్రసాదము. 20 తు. డబ్బీ రు 1-4-0 చి. పి 0-6-0

పి. పి. అం. గో. ఆయుర్వేదము, తెలిగేటి (మెదాన)

శ్రీమా న ఘోలా సి సి మాత్రలు

30 మాత్రలు 0-10-0 (పది అణాలు)

విలపితము! (పోతులపై మృత్యు) సుఖాధికు!

కేరములో ఉష్ణాధిక్యముచే కలిగిడి ప్రత్యేకము

మాత్రలు దివ్యామృతము అతీర్ణము, అరచి, అపురింతు,

అగ్నిమాంద్యము, అలిదాహము, ఎక్కిళ్లు, సర్వాంగముల

యందు బుత్తయము, పిక్కలు, పార్శ్వములు, కిరణు,

శ్రేణు, అర్థులు మొదలగువానియందు గలిగిడి శ్వలమ

కోగొట్టి దేహమును మంచి ఆరోగ్యముకును దెచ్చును.

ఈమాత్రలు మేహవాతసోష్ణలను పెంతునేమాన్యును.

ఇందు అనేక ఔషధము చేరినవి అనుభవముగల ఔషధ

మగుటచేతను పరమహంసక్రియ యని చెప్పవచ్చును.

విక్రసారి వాడిచూచిన నిజము తెలియగలదు

చిరునామా:—

(1078)

ఆయుర్వేద వైద్యనిలయం,

పోస్టు నిడుమూలు, ఎలక్ట్రు, కృష్ణాజిల్లా.